

เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของ
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศิริอร นพกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
กันยายน 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของ
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

บทคัดย่อ
ของ
ศิริอร นพกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
กันยายน 2545

ศิริอร นพกิจ. (2545), เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ดร. นวลละออ สุภาผล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา 2) เปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบทั้ง 5 แบบ คือ แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบควบคุมมาก-น้อย แบบลงโทษทางจิต-ทางกาย และแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า ในนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา 3) เปรียบเทียบจิตลักษณะด้านสุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม ในนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา 4) ศึกษาเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะแต่ละด้านว่าตัวแปรใดบ้างที่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ของโรงเรียนสาริตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 440 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ จำนวน 185 คน และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา จำนวน 255 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู แบบวัดสุขภาพจิต และแบบวัดประสบการณ์ทางสังคม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์จำแนกประเภท ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบใช้เหตุผล แบบพึ่งตนเองเร็ว ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย แบบใช้อารมณ์ และแบบพึ่งตนเองช้า ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย แบบลงโทษทางจิต-ทางกาย ไม่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน
3. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมสูง ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหามีสุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมต่ำกว่า
4. ตัวแปรที่สามารถจำแนกประเภทนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้ดีที่สุดคือ สติปัญญา และตัวแปรที่สำคัญรองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว

**EGO IDENTITY, CHILD – REARING PRACTICES AND SOME PSYCHOLOGICAL
CHARACTERISTICS OF STUDENTS WITH NORMAL
AND PROBLEMATIC BEHAVIORS**

**AN ABSTRACT
BY
SIRION NOPPAKIT**

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education in Developmental psychology
at Srinakharinwirot university
September 2002

Sirion Noppakit .(2002).*Ego identity, child – rearing practices and some psychological characteristics of students with normal and problematic behaviors*. Master thesis, M.Ed. (Developmental psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Nuanlaor Supaphol, Assist . Prof. Pranot Kaochim.

The purpose of this study were 1) to compare the ego identity of the students with normal and problematic behaviors, 2) to compare the result of the child -rearing practices included love-oriented practices, reasoning– oriented practices, control practices, physical vs. psychological punishment practices, and independence training 3) the students with normal and problematic behaviors related to mental health, intellectual and social experience 4) to identify students with normal behaviors and those with problematic behaviors based on child -rearing practices and some psychological characteristics.

The subjects consisted of 442 students Mattayomsuksa 2 to 6 students in Srinakharinwirot University Demonstration School (Secondary) , divided into a group of 187 students with normal behaviors and a group of 255 students with problematic behaviors -: Random sampling was employed to collect the subjects classified according to their grades.

The instruments were the ego identity questionnaire, child – rearing practice questionnaire, mental health questionnaire and social experience questionnaire.

The statistics used to analysis the data were t-test and discriminant analysis. The results of the study were as follows.

1) The students with normal behaviors had higher ego identity than those with problematic behaviors.

2) The students with normal behaviors were reared through the practice, love-oriented , reasoning-oriented and quick independence training while the students with problematic behaviors were reared through the practice of giving little love –oriented, little reasoning-oriented, and late independence training. The practice of child – rearing through giving control and physical vs. psychological punishment had no effect on students behaviors.

3) Students with normal behaviors had higher mental health, higher intellectual and higher social experience than those with problematic behaviors

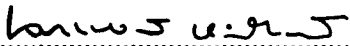
4) The most important variable classifying students with normal behaviors and those with problematic behaviors was intellectual followed by the variables namely child – rearing practice and slow and quick self – reliance.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

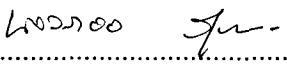
เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของนักเรียน
ที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

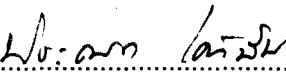
ของ
นางสาวศิริอร นพกิจ

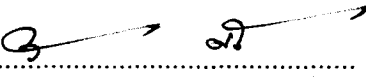
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

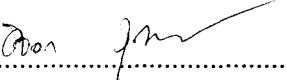
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่..... 30 เดือน..... กันยายน..... พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำนิม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยได้เนื่องจากผู้วิจัย ได้รับความกรุณาเป็น อย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละอ อสุภาพล ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิมิต กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะ ตลอดจนความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของเนื้อหาทางวิชาการรวมถึงกระบวนการทุกขั้นตอนของการวิจัย รวมทั้งผู้ช่วย ศาสตราจารย์วัฒนาศรีสัตย์วาจา และรองศาสตราจารย์อัฉรา สุขารมณ ที่ได้ร่วมเป็นกรรมการสอบ ปริญญานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยตระหนักถึงความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็น อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในภาคจิตวิทยาพัฒนาการ ที่ได้ประสิทธิประสาทความ รู้ให้แก่ผู้วิจัย และท่านที่เป็นเจ้าของวิชาความรู้ต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง และรองผู้อำนวยการฝ่าย นิเทศ-วิจัย ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร(ฝ่ายมัธยม) ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี รวมถึงนักเรียนทุกคนที่ได้สละเวลาในการทำแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ที่ได้ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนให้คำแนะนำมาโดยตลอด และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ รวมถึง เพื่อนๆจิตวิทยาพัฒนาการทุกคนที่ให้อกำลังใจตลอดมา ซึ่งกำลังใจจากทุกท่านทำให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ศึกษาอบรม และให้ความช่วยเหลือจนผู้วิจัยสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาตราบเท่าทุกวันนี้

ศิริอร นพกิจ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการศึกษา	4
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารที่เกี่ยวกับพฤติกรรมปกติและพฤติกรรมที่เป็นปัญหา.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนกับพฤติกรรม	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรม	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะกับพฤติกรรม	35
กรอบแนวความคิด.....	41
สมมติฐานในการวิจัย	42
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สรุปผลการวิจัย	63
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	65
สมมติฐานในการวิจัย	65
วิธีดำเนินการวิจัย.....	66

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐาน.....	67
ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก.....	84
ประวัติผู้วิจัย.....	99

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	44
2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	44
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา.....	53
4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมของนักเรียน	53
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเอกลักษณ์แห่งตนการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ และ จิตลักษณะ 3 ประการ ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรม เป็นปัญหา.....	54
6 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตน ระหว่าง นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	55
7 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย ระหว่างนักเรียน ที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	55
8 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์ ระหว่างนักเรียนที่ มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา.....	56
9 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ระหว่างนักเรียนที่มี พฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	57
10 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย ระหว่าง นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา.....	57
11 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว - ช้า ระหว่างนักเรียนที่มี พฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	58
12 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยสุขภาพจิต ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มี พฤติกรรมเป็นปัญหา.....	59
13 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยสติปัญญา ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มี พฤติกรรมเป็นปัญหา.....	59
14 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยประสบการณ์ทางสังคม ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	60
15 ค่าคะแนนและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่ใช้จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรม ปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	61
16 แสดงค่า Discriminant Function – Variable Correlations (corr) กับค่า Standardized discriminant coefficients. (coeff) ของฟังก์ชันที่มีนัยสำคัญ.....	62
17 แสดงค่าคะแนนของกลุ่มตาม discriminant function (group centroids).....	62
18 การวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มี พฤติกรรมเป็นปัญหา แบบขั้นตอน	63

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ตั้งอยู่เลขที่ 176 ซอยสุขุมวิท 23 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ประมาณ 13 ไร่ 3 งาน เดิมสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา เปิดสอนวันแรกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2459 ต่อมาในปี 2509 กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็น "โรงเรียนแบบผสม" แห่งแรกของกรุงเทพมหานคร เปิดสอนวิชาการต่างๆ หลากหลายวิชาตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัด ตามความสามารถ และตามความพอใจ (คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฝ่ายมัธยม. 2543 : 3-9) ปัจจุบันโรงเรียนสาธิต เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นเรียนละ 6 ห้อง รวมห้องเรียนทั้งหมดจำนวน 36 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 1,593 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 764 คน นักเรียนหญิงจำนวน 829 คน มีอาจารย์ และเจ้าหน้าที่จำนวน 133 คน ภารโรง และคนครัวจำนวน 40 คน

ภารกิจของโรงเรียนสาธิต คือ (1) จัดการศึกษาแก่เยาวชนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ (2) พัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ (3) เป็นแหล่งส่งเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น การสังเกตการสอน การฝึกสอน การฝึกงานด้านต่างๆ (4) เป็นแหล่งสาธิต เผยแพร่งานทดลอง และวิจัยทางการศึกษา (5) ให้การบริการทางวิชาการแก่ชุมชนในรูปแบบต่างๆ

ปณิธานของโรงเรียนสาธิตฯ คือ "มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นต้นแบบด้านการเรียนการสอน สามารถสาธิต ทดลอง วิจัย และเผยแพร่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ สามารถผลิต และพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเก่ง มีวินัย เฝ้ายพร้อมด้วยคุณธรรม มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข" จากปณิธานของโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าทางโรงเรียนได้มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุขนั้น ทางโรงเรียนได้จัดทำโครงการ "เด็กดีศรีสาธิต" เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและเพื่อให้รู้จักช่วยเหลือตนเองมุ่งมั่นทำงานด้วยตนเอง และพัฒนาดตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

การรับนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ต้องเป็นผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยทางโรงเรียนจะแบ่งเกณฑ์การรับนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มแรก เป็นกลุ่มเด็กนักเรียน ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ประมาณ 100 คน กลุ่มที่สองคือกลุ่มที่เป็นสวัสดิการ ได้แก่ บุตรหลานของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ภารโรง คนครัว และผู้มีอุปการคุณของโรงเรียน ประมาณ 80 คน ส่วนกลุ่มที่สาม จะเปิดรับสมัครจากบุคคลภายนอก ประมาณ 100 คน เนื่องจากการรับนักเรียนมาจากหลายองค์ประกอบจึงได้นักเรียนที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันในด้านต่างๆ เช่น ความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม และสติปัญญา จากความแตกต่างนี้ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหลายรูปแบบ ฉะนั้นนักเรียนโรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จึงมีกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปกติ และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังจะเห็นได้จากสถิติพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน จากการรายงานของฝ่ายปกครอง โดยเริ่มบันทึกเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2543 ถึงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2544 มีนักเรียนที่กระทำความผิดดังนี้ พฤติกรรมหนีเรียน จำนวน 184 ราย พฤติกรรมก่อวุ่นขึ้นเรียน จำนวน 259 ราย พฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 184 ราย พฤติกรรมประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม จำนวน 1,078 ราย นอกจากนี้ก็ยังมีพฤติกรรมอื่นๆ อีก จากการสำรวจพฤติกรรมดังกล่าว พบว่ามีนักเรียนในคนเดียวทำกระทำความผิดหลายกรณี ซึ่งปัญหาการกระทำความผิดของนักเรียนเหล่านี้ ทางโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนสามารถรู้ตัวนักเรียนที่กระทำความผิดได้โดยการเปิดดูข้อมูลของนักเรียนจากฝ่ายปกครอง ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจะทราบว่ามี นักเรียนคนใดบ้างที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และมีนักเรียนคนใดบ้างที่มีพฤติกรรมปกติ

* การที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น เมื่อวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จากแนวความคิดทางจิตวิทยาครอบครัวพบว่า มีสาเหตุประการหนึ่งมาจากการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2540:157) ได้ให้ความสำคัญของครอบครัวไว้ว่าครอบครัวมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีการเจริญเติบโตทั้งร่างกาย จิตใจ และให้ความรัก ความเอื้ออาทร ดูแลเอาใจใส่ และหล่อหลอมถ่ายทอดค่านิยม ตลอดจนบุคลิกภาพ และพฤติกรรมให้แก่เด็ก ครอบครัวที่ดีต้องเป็นครอบครัวที่สมาชิกอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน มีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน ทุกคนรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความผูกพัน และมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนั้นครอบครัวยังทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษา โดยนำเด็กเข้าระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาไปตามวัยร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ดังที่วอเตอร์แมน (Waterman. 1982 : 341-358) กล่าวว่า ถ้าที่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่หรือตั้งกฎเกณฑ์มากเกินไปทำให้บุตรมีความสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน เป็นสาเหตุของการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และมีพฤติกรรมก้าวร้าวแบบต่างๆ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน โดยส่งผลให้บุคคลมีเอกลักษณ์แห่งตนที่ถูกต้อง หรือมีความสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งการมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอีกด้วย

นอกจากแนวความคิดทางจิตวิทยาครอบครัวดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีสาเหตุประการที่สอง ซึ่งเกี่ยวกับข้อจิตวิทยาพัฒนาการอีกด้วยคือ การพัฒนาในระยะวัยรุ่นตามความคิดของ เซียร์ มีสิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ถ้าวัยรุ่นสามารถพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนได้สำเร็จ วัยรุ่นผู้นั้นก็จะเป็นผู้ที่มีความคิดเป็นตัวของตัวเอง รู้จักตัวเอง ยอมรับตนเอง ภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง (ชัยวัฒน์ ปัจพงษ์ และคณะ. 2524 อ้างอิงมาจาก Sears. 1957) ส่วนผู้ที่ยังมีความสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน ก็จะมีลักษณะสับสนในตนเอง ไม่รู้จักตนเองเท่าที่ควร ไม่แน่ใจในตนเอง ไม่รู้จักตนต้องการอะไร ไม่รู้ว่าตนมีสาระสำคัญของชีวิตอย่างไร ซึ่งความสับสนเหล่านี้จะแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (กาญจนา พึ่งเนตร. 2537 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Hamachek 1988) ดังนั้นเอกลักษณ์แห่งตนนี้จึงเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของวัยรุ่น

ประกาศาตามความต้องการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ สาเหตุจากจิตลักษณะของนักเรียน คือจิตลักษณะด้าน สุขภาพจิต สถิติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม จิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ได้มีงานวิจัยสนับสนุนเป็นจำนวนมากว่า ผู้ที่มีลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ไปในทางที่ดีจะมีพฤติ

กรรมไปในทางที่ดีด้วย ส่วนการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจะมีจิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ ไปในทางที่ไม่ดี จากการสำรวจประวัติของนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนต่ำ มีสุขภาพจิตที่เป็นปัญหา คือไม่ค่อยมีความอดทน ควบคุมตัวเองไม่ค่อยได้ มีความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งปัญหานักเรียนดังกล่าวได้สร้างความหนักใจ ให้แก่ ผู้บริหารของโรงเรียน อาจารย์ และผู้ปกครองอย่างมากเพราะในการพัฒนาโรงเรียน จะประสบผลสำเร็จต้องพัฒนาที่ตัวเด็กนักเรียนก่อน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์สอนอยู่ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความมุ่งหวังที่จะช่วยส่งเสริม ให้นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจต่อสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งจากทฤษฎีและเอกสารการวิจัย กล่าวได้ว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา มีสาเหตุทางจิตวิทยาหลายประการ คือเป็นผู้สับสนในเอกลักษณ์แห่งตน จากการอบรมเลี้ยงดูและ จิตลักษณะด้าน สุขภาพจิต สติปัญญาและประสบการณ์ทางสังคมที่บุคคลได้รับมา ฉะนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ จึงสนใจศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยจะศึกษาในลักษณะการวิจัยย้อนประสบการณ์ (Ex Post Facto) คือให้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเป็นตัวแปรต้น และศึกษาย้อนไปหาสาเหตุคือ เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูและจิตลักษณะบางประการเป็นตัวแปรตาม โดยทำการศึกษากับนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร *

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตน ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
2. เพื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบทั้ง 5 แบบ คือ แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบควบคุมมาก-น้อย แบบลงโทษทางจิต-ทางกาย และแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า ในนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
3. เพื่อเปรียบเทียบ จิตลักษณะ ด้านสุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม ในนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
4. เพื่อศึกษาเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะแต่ละด้าน ว่าตัวแปรใดบ้างที่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของเอกลักษณ์แห่งตน ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อให้บิดามารดา และผู้ปกครอง นำไปส่งเสริมการมีเอกลักษณ์แห่งตน ของนักเรียนในทางที่เหมาะสมต่อไป
2. เพื่อให้ทราบความแตกต่างของการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ ทั้ง 5 แบบ ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อให้บิดา มารดา และผู้ปกครอง ได้เลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับ

นักเรียนที่เป็นบุตร หรือที่อยู่ในการปกครอง และเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม

3. ทำให้ทราบความแตกต่างของจิตลักษณะแต่ละด้าน คือ สุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับบิดามารดา และผู้ปกครอง นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาจิตลักษณะแต่ละด้านของนักเรียนต่อไป

4. เพื่อให้ทราบถึงเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะแต่ละด้านว่ามีตัวแปรใดบ้างที่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการทำนายพฤติกรรมของนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร

เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,302 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ 614 คน และนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 688 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ปีการศึกษา 2544 ได้มาโดยวิธีการศึกษาข้อมูลประวัติพฤติกรรมของนักเรียน จากฝ่ายปกครอง แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมปกติ จำนวน 187 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 255 คน ได้จากนักเรียนที่ถูกตัดคะแนนพฤติกรรม เริ่มตั้งแต่คะแนนสูงสุดลงมาจำนวน 255 คน

ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งได้เป็น

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

พฤติกรรม แบ่งเป็น

- พฤติกรรมปกติ
- พฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 เอกลักษณ์แห่งตน

2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบ่งเป็น 5 แบบ คือ

- 2.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มาก-น้อย
- 2.2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์
- 2.2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย
- 2.2.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย
- 2.2.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว – ช้า

2.3 จิตลักษณะ 3 ด้าน คือ

2.3.1 สุขภาพจิต

2.3.2 ระดับสติปัญญา

2.3.3 ประสบการณ์ทางสังคม

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

1. พฤติกรรมปกติ หมายถึง การกระทำ หรืออาการที่แสดงออกมาเป็นปกติวิสัย ของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นพฤติกรรมที่ทุกคนยอมรับไม่ขัด ต่อกฎ ระเบียบของโรงเรียนหรือสังคม วัดโดยใช้เกณฑ์คะแนนพฤติกรรมเป็นตัววัด กล่าวคือ นักเรียนที่ไม่ เคยถูกตัดคะแนนพฤติกรรม ถือว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมปกติ

2. พฤติกรรมเป็นปัญหา หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกผิดไปจากพฤติกรรมทั่วไป ที่ควรกระทำของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดย เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ขัดต่อระเบียบของโรงเรียนหรือสังคม นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จะถูกตัดคะแนนพฤติกรรมมากน้อยตามความรุนแรงของพฤติกรรมที่กระทำ คะแนนพฤติกรรมจะถูกตัด ตั้งแต่ 1 - 60 คะแนน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ วัดโดยใช้เกณฑ์คะแนนพฤติกรรมของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 เป็นเกณฑ์กำหนดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยเลือกนักเรียนที่ถูกตัดคะแนนพฤติกรรมสูงสุด ลงมาจำนวน 255 คน ตามจำนวนที่ต้องการ โดยแบ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังนี้

2.1 พฤติกรรมการหนีเรียน หมายถึง การกระทำของนักเรียนของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ไม่เข้าห้องเรียนในบางคาบที่มีการเรียน ระหว่าง เวลาเรียนที่มีการสอนตามปกติ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

2.2 พฤติกรรมก่อกวนในชั้น หมายถึง การกระทำของนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ดร (ฝ่ายมัธยม) บ ไม่มีระเบียบในชั้นเรียน ซึ่งมี ลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ พุดตะโกนเสียงดัง เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ยืนขึ้นเดินไปรอบ ๆ ห้อง ชอบทำเสียงดัง โดย การกระแทกของ โยกลีโต้ แก้อัฒมรบกวนการทำงานของเพื่อนโดยการเข้าเหย้า และยื้อยุดฉุดมือ เพื่อขัด ขวางการทำงานของเพื่อน

2.3 พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การกระทำของนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่างๆ เช่นการกล่าววาจา ไม่เหมาะสม ชกต่อยเพื่อน ทะเลาะวิวาท ทำลายสิ่งของ พกพาอาวุธ หรือนำสิ่งของที่ทางโรงเรียนห้ามนำ พา

2.4 พฤติกรรม ประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม หมายถึง การกระทำของนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ไม่เหมาะสมและผิดต่อกฎ ระเบียบของโรงเรียน เช่น แต่งกายผิดระเบียบ ไม่มีสัมมาคารวะต่ออาจารย์ ไม่สำรวมกิริยามารยาท มา สาย มีหรือดื่มสารเสพติด

3. เอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง ปริมาณความเข้าใจในตนเอง การมีความคิดเห็นเป็นของตนเองอย่างสมเหตุสมผล มีการยอมรับความแตกต่าง และความเหมือนของบุคคลในการแสดงออกในเรื่องต่างๆ ทั้งนี้โดยการเปรียบเทียบว่าตนเองมีลักษณะสอดคล้องกับลักษณะ ที่คาดหวังเกี่ยวกับตนในสังคม และ วัฒนธรรมรอบตัวเพียงใด เพื่อทราบว่าเป็นใครมีลักษณะอย่างไร ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดเอกลักษณ์ แห่งตนของ อูซา ศรีจินดารัตน์ (2533) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่า

ข้างต้น จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย แบบวัดนี้ อนุชา ศรีจินดารัตน์ (2533) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.80 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.84

4. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก และเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตน และผู้อื่นในทำนองต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และเรียนรู้แบบการกระทำต่าง ๆ ของผู้อบรมเลี้ยงดู ในที่นี้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 5 แบบ คือ

4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก โดยแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ต่อลูกอย่างเปิดเผย สนใจทุกขุสขของบุตร ใกล้ชิดบุตร ยอมให้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว ให้ความสนิทสนม สนับสนุนช่วยเหลือ และมีความเข้าใจความรู้สึกของ บุตร เป็นอย่างดีในปริมาณต่าง ๆ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัด การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ของดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย แบบวัดนี้ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.70 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.74

4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ หมายถึงการที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก โดยกระทำและแจกแจงเหตุผลต่าง ๆ แก่เด็ก ในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร ในสิ่งต่าง ๆ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถาม ที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.63 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.78

4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากหมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็กโดย การออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้วบิดามารดา คอยตรวจตราว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามก็จะลงโทษ ส่วนการควบคุมน้อยหมายถึงการปล่อยให้เด็กตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กมากนัก ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 6 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ได้หาค่าความ เชื่อมั่นได้ 0.72 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.67

4.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย หมายถึงการที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก โดยการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด ในที่นี้แบ่งเป็นการลงโทษทางจิต เช่น การงดแสดงความรักใคร่ เมตตา การดุด่าตักเตือนต่าง ๆ การทำท่าไม่พอใจ การเมินเฉย การดูต่ำว่ากล่าวตักเตือน ส่วนการลงโทษทางกาย เช่น การตีตบตึง ตัวแปรนี้ วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-กาย ของดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 6 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.59 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.58

4.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองในปริมาณต่าง ๆ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า ของดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และ งามตา วนินทานนท์ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวก้างต้น จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตราส่วน 11 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และ งามตา วนินทานนท์ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.57 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.86

5. สุขภาพจิต หมายถึง ความรู้สึกทุกขใจ อันเนื่องมาจากปัญหาทางจิตซึ่งได้แก่ ความวิตกกังวล ความกลุ้มใจ โกรธง่าย ตื่นเต้นง่าย ขาดสมาธิ ขาดความกล้า และกลัวผิด ตัวแปรนี้วัดจากแบบวัดสุขภาพจิต ซึ่งวัดความวิตกกังวลต่างๆ สร้างขึ้นโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2524) โดยใช้ประโยชน์ประกอบด้วย มาตราส่วนประมาณค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ประกอบจำนวน 20 ประโยค คะแนนของผู้ตอบแต่ละคนจึงมีพิสัย ระหว่าง 20-120 คะแนนผู้ที่ปฏิเสธว่ามีอาการที่เกิดจากความวิตกกังวลเหล่านี้ จะได้คะแนนสูง ซึ่งแสดงว่ามีความกังวลน้อย และมีสุขภาพจิตดี ส่วนผู้ที่ตอบว่ามีอาการแสดงว่าวิตกกังวลมากจะได้คะแนนน้อย เป็นผู้มีสุขภาพจิตไม่ดี แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2524) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้เท่ากับ 0.75 ในการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.85

6. สติปัญญา เป็นคุณสมบัติทางจิตวิทยาอย่างหนึ่ง หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ ความเฉลียวฉลาด รับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นนามธรรมและถูกต้องแม่นยำ มีความคิดแบบนามธรรมนอกเหนือจากการคิดแบบรูปธรรม ทั้งการคิดแบบเอกนัยและอเนกนัย ตัวแปรนี้วัดจากผลการเรียนสะสมโดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่าเป็นผู้มีสติปัญญาสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่าเป็นผู้มีสติปัญญานกลาง

7. ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การคิดหรือการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง มีโอกาสได้คบหาสมาคมกับเด็กในวัยใกล้เคียง เช่น เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เล่นร่วมกับผู้อื่นโดยไม่เอาแต่ใจตนเองให้รู้จักสังเกตปฏิกิริยาพึงเหตุผล หรือความต้องการของผู้อื่น เล่าประสบการณ์ชีวิตของตน และของผู้อื่นที่ตนประสบมาให้ผู้อื่นฟัง ไปทัศนศึกษาเป็นครั้งคราว เพื่อได้เรียนรู้ถึงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากบ้าน และมีโอกาสได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนประเภทต่าง ๆ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมของบุคคลโดยทั่วไปในสังคม โดยผ่านทางสื่อสารมวลชนที่เหมาะสม เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ตัวแปรนี้ใช้แบบวัดที่ปรับปรุงมาจากแบบวัดส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคม ที่สร้างขึ้นโดย งามตา วนินทานนท์ และคนอื่นๆ (2529) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราส่วน 5 หน่วย คือ จริงที่สุด ก่อนข้างจริง ไม่แน่ใจ ก่อนข้างไม่จริง และไม่จริงเลย

คะแนนรวมของแต่ละคนจะอยู่ในพิสัยระหว่าง 20 ถึง 100 คะแนน แบบวัดนี้ งามตา วนินทานนท์ และคนอื่นๆ (2529) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้เท่ากับ 0.70 ในการวิจัยครั้งนี้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.64

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูและจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา กับเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ และจิตลักษณะด้าน สุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน กับพฤติกรรม
 - 2.1 ความหมายของเอกลักษณ์แห่งตน
 - 2.2 ภาวะวิกฤติของเอกลักษณ์แห่งตน
 - 2.3 แนวความคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน กับพฤติกรรม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู กับพฤติกรรม
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู
 - 3.2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
 - 3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรม
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะกับพฤติกรรม
 - 4.1 แนวความคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับจิตลักษณะ ตามทฤษฎีตันไม้จริยธรรม
 - 4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับจิตลักษณะ ด้าน สุขภาพจิต สติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคมกับ

พฤติกรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวกับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ความหมายของพฤติกรรมปกติและการแสดงออก

พฤติกรรมปกติของนักเรียน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกเป็นปกติ ทุกคนยอมรับไม่ขัดต่อกฎระเบียบของโรงเรียนหรือสังคม ผู้ที่มีพฤติกรรมปกติจะต้องมีลักษณะตามที่มาสโลว์ (ผดุง อารยะวิญญู. 2542 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Maslow. 1951) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของคนปกติไว้ดังนี้

1. สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้
2. อยู่ในโลกของความเป็นจริง
3. มีความรู้สึกมั่นคง
4. รู้จักตัวเอง
5. มีจุดมุ่งหมายในชีวิต
6. มีความสามารถที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์
7. มีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น
8. มองโลกในแง่ดี มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน

9. รู้จักหาความเพลิดเพลิน และความพอใจจากสิ่งง่าย ๆ ในชีวิต

10. มีสุขภาพดี และอารมณ์มั่นคง

ความหมายของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการแสดงออก

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมอื่นไม่พึงปฏิบัติในโรงเรียนรวมไปถึงการฝ่าฝืนกฎ และระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนและการประพฤติในลักษณะที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม (ผดุง อารยะวิญญู. 2542 : 10) หรือแสดงพฤติกรรมอื่นๆ เช่นการกระทำที่ผิดไปจากพฤติกรรมทั่วๆ ไป อันมีสาเหตุมาจากอิทธิพลด้านต่างๆ และก่อให้เกิดผลเสียขึ้น เช่นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียน การประพฤติไม่เหมาะสมกับครู-อาจารย์ การก่อกวนชั้นเรียน ความก้าวร้าว และพฤติกรรมอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสม (บำเพ็ญ วชิรเงิน. 2541 : 6) รวมทั้งพฤติกรรมอื่นๆ เช่น การแสดงออกทางกลัมนื้อ ความคิด และความรู้สึก ซึ่งยังเป็นข้อสงสัยเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาแก้ไข (วีรติ พงษ์ทิพย์วัฒน์. 2543 : 44)

ปรีชา วิหคโต (2542 : 24 - 28) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น ไม่ทำการบ้าน เกียจคร้านไม่ทำงานที่มอบหมาย ไม่สนใจการเรียน สอบตกเสมอ
2. แสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีไม่เหมาะสมกับครูอาจารย์ ไม่เชื่อฟัง ก้าวร้าว นินทา
3. พฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียน เช่น คุยกับเพื่อน เดินไปมาในห้องเรียน
4. ปัญหาสุขภาพ เช่น เจ็บป่วยบ่อยๆ ร่างกายพิการ
5. พฤติกรรมบุคลิกภาพ ได้แก่ เก็บตัว ซึม เหงา ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยาก ตกใจง่าย

หวาดกลัว

6. พฤติกรรมก้าวร้าว เช่น ก่อการทะเลาะวิวาท ทำลายสิ่งของ ก่ออาชญากรรม พกอาวุธในโรงเรียน ทำผิดเกี่ยวกับเพศ สู้บบุหรี่ เสพสิ่งเสพติด ดื่มสุรา แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ลักขโมย พุดปด

7. พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ เช่น หนีเรียนและขาดเรียนบ่อยๆ ทำผิดวินัยของโรงเรียน ทำผิดเกี่ยวกับทางเพศ สู้บบุหรี่ เสพสิ่งเสพติด ดื่มสุรา แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ลักขโมยพุดปด

บำเพ็ญ วชิรเงิน (2541. 118-119) ได้ศึกษาค้นคว้าลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนโรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ที่เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีดังนี้
 - 1.1 พฤติกรรมไม่ทำการบ้าน
 - 1.2 พฤติกรรมเกียจคร้าน ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 1.3 พฤติกรรมที่ไม่สนใจการเรียน
 - 1.4 พฤติกรรมสอบตกเสมอ
2. พฤติกรรมที่ไม่ดีและไม่เหมาะสมกับครูอาจารย์
 - 2.1 พฤติกรรมไม่เชื่อฟัง
 - 2.2 พฤติกรรมก้าวร้าว
 - 2.3 พฤติกรรมนินทา
3. พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน
 - 3.1 พฤติกรรมชอบคุยกับเพื่อน
 - 3.2 พฤติกรรมเดินไปมาในห้องเรียน
4. พฤติกรรมปัญหาสุขภาพ

- 4.1 เจ็บป่วยบ่อยๆ
- 4.2 ร่างกายพิการ
5. พฤติกรรมบุคลิกภาพ
 - 5.1 พฤติกรรมเก็บตัว
 - 5.2 พฤติกรรมซึมเหงา
 - 5.3 พฤติกรรมปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ยาก
6. พฤติกรรมก้าวร้าว
 - 6.1 พฤติกรรมก่อการทะเลาะวิวาท
 - 6.2 พฤติกรรมทำลายสิ่งของ
 - 6.3 พฤติกรรมพกพาอาวุธมาโรงเรียน
7. พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ
 - 7.1 พฤติกรรมทำผิดวินัยทางโรงเรียน
 - 7.2 พฤติกรรมทำผิดเกี่ยวกับเพศ
 - 7.3 พฤติกรรมสูบบุหรี่ และดื่มสุรา

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง การกระทำที่ผิดไปจากปกติทั่วไป เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และขัดต่อกฎระเบียบของโรงเรียน และสังคม เช่น พฤติกรรมหนีเรียน พฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียน พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม

สำหรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหานักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2543 ซึ่งฝ่ายปกครองของโรงเรียนได้รวบรวมไว้มีดังนี้

1. พฤติกรรมหนีเรียน ได้แก่พฤติกรรมดังต่อไปนี้

1.1 ไม่เข้าเรียนตามตารางเรียน	จำนวน	126	ครั้ง
1.2 หนีออกนอกโรงเรียน	จำนวน	58	ครั้ง
	รวม	184	ครั้ง
2. พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน ได้แก่พฤติกรรมดังต่อไปนี้

2.1 ไม่รักษาระเบียบวินัยในห้องเรียน	จำนวน	258	ครั้ง
2.2 ใช้เครื่องมือสื่อสารในเวลาเรียน	จำนวน	1	ครั้ง
	รวม	259	ครั้ง
3. พฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่พฤติกรรมดังต่อไปนี้

3.1 กล่าววาจาไม่สุภาพ	จำนวน	9	ครั้ง
3.2 กล่าววาจาทำให้ผู้อื่นเสียหาย	จำนวน	3	ครั้ง
3.3 กล่าววาจาข่มขู่ผู้อื่น	จำนวน	2	ครั้ง
3.4 ยุยงหรือกลั่นแกล้งผู้อื่น	จำนวน	23	ครั้ง
3.5 แย่งความเท็จ	จำนวน	1	ครั้ง
3.6 กล่าวคำหยาบต่อหน้าอาจารย์	จำนวน	6	ครั้ง
3.7 แสดงกิริยาก้าวร้าว ดูหมิ่นต่ออาจารย์	จำนวน	3	ครั้ง
3.8 ทำร้ายร่างกายบุคคลอื่น	จำนวน	17	ครั้ง

3.9	เป็นสาเหตุทำให้เกิดทะเลาะวิวาท	จำนวน	1	ครั้ง
3.10	ทะเลาะวิวาทกันสถานเบาไม่มีอาวุธ	จำนวน	28	ครั้ง
3.11	ทำร้ายร่างกายผู้อื่นทำให้เกิดบาดเจ็บ	จำนวน	3	ครั้ง
3.12	ทะเลาะวิวาทชกต่อยสถานหนักในโรงเรียน	จำนวน	4	ครั้ง
3.13	ทะเลาะวิวาทนอกบริเวณโรงเรียน	จำนวน	3	ครั้ง
3.14	รังแกเพื่อนโดยเจตนา	จำนวน	7	ครั้ง
3.15	เล่นกันโดยประมาททำให้เกิดบาดเจ็บ	จำนวน	2	ครั้ง
3.16	ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน	จำนวน	4	ครั้ง
3.17	เล่นบนอาคารเรียนจนเกิดความเสียหาย	จำนวน	20	ครั้ง
3.18	มีส่วนร่วมทำลายทรัพย์สินผู้อื่น	จำนวน	1	ครั้ง
3.19	นำเครื่องเล่นที่ทำให้เกิดอันตรายมาโรงเรียน	จำนวน	3	ครั้ง
3.20	พกพาอาวุธมาโรงเรียน	จำนวน	2	ครั้ง
3.21	นำของมีค่าและเครื่องเล่นไม่เหมาะสมมาโรงเรียน	จำนวน	5	ครั้ง
3.22	มีอุปกรณ์การพนัน	จำนวน	8	ครั้ง
3.23	เล่นการพนัน	จำนวน	12	ครั้ง
3.24	มี หรือ ดื่มสุรา เสพสิ่งเสพติด	จำนวน	4	ครั้ง
3.25	สูบ หรือ มีบุหรี่ ไว้ในครอบครอง	จำนวน	13	ครั้ง
	รวม		184	ครั้ง
4.	พฤติกรรมประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม ได้แก่พฤติกรรมดังต่อไปนี้			
4.1	แต่งกายผิดระเบียบ	จำนวน	145	ครั้ง
4.2	ทรงผมผิดระเบียบ	จำนวน	518	ครั้ง
4.3	ใช้เครื่องประดับที่ไม่เหมาะสม	จำนวน	49	ครั้ง
4.4	เปลี่ยนสีผมผิดจากธรรมชาติ	จำนวน	13	ครั้ง
4.5	ไม่สวมเสื้อบังทรง	จำนวน	6	ครั้ง
4.6	วางตัวไม่เหมาะสมกับเพื่อนต่างเพศ	จำนวน	4	ครั้ง
4.7	ไม่สำรวมกิริยามารยาทในโรงเรียน	จำนวน	22	ครั้ง
4.8	ไม่มีสัมมาคารวะต่ออาจารย์	จำนวน	4	ครั้ง
4.9	มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด	จำนวน	33	ครั้ง
4.10	มาสาย และไม่เข้าโรงเรียนที่ประตูหน้า	จำนวน	1	ครั้ง
4.11	มาสายครบ 5 ครั้ง ใน 1 ภาคเรียน	จำนวน	247	ครั้ง
4.12	ไม่รูดบัตรเข้าเรียน	จำนวน	21	ครั้ง
4.13	รูดบัตรนักเรียนให้เพื่อน	จำนวน	1	ครั้ง
4.14	ปลอมแปลงรายมือชื่อในเอกสาร	จำนวน	1	ครั้ง
4.15	ทุจริตในการสอบ	จำนวน	11	ครั้ง
4.16	ลักขโมย	จำนวน	2	ครั้ง
	รวม		1,078	ครั้ง

จากรายละเอียดต่างๆ ของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งฝ่ายปกครองของโรงเรียนได้รวบรวมเป็นรายละเอียดปลีกย่อยไว้ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปและบูรณาการพฤติกรรมย่อยๆ ในแต่ละหัวข้อเป็นสังกะยใหญ่ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมหนีเรียน หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่ไม่เข้าห้องเรียนในบางคาบที่มีการเรียน หรือระหว่างเวลาเรียนที่มีการสอนตามปกติ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

2. พฤติกรรมก่อวุ่นชั้นเรียน หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่รบกวนความสงบ ไม่มีระเบียบในชั้นเรียนซึ่งมีลักษณะต่างๆ ดังนี้ พุดตะโกนเสียงดัง เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ยืนขึ้นเดินไปรอบๆ ห้อง ชอบทำเสียงดังโดยการกระแทกของ ยกโต๊ะ ทำเก๋อ้อล้ม รบกวนการทำงานของเพื่อนโดยการเข้าแทรกและยื้อยุดจุดมือเพื่อขัดขวางการทำงานของเพื่อน

3. พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่ส่อเจตนาให้เกิดทะเลาะวิวาททำลายสิ่งของ พกพาอาวุธหรือสิ่งของที่ทางโรงเรียนห้ามนำมา

4. พฤติกรรมประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่ไม่เหมาะสมและผิดต่อกฎระเบียบของโรงเรียน เช่นการแต่งกายผิดระเบียบ ไม่มีสัมมาคารวะต่ออาจารย์ ไม่สำรวมกิริยามารยาท และดื่มหรือมีสารเสพติด

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน กับ พฤติกรรม

2.1 ความหมายของเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) ได้มีนักจิตวิทยาให้ความหมายที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

ไรซ์ (Rice, 1996 : 36) ได้สรุปความคิดของนักจิตวิทยาหลายท่าน และเสนอว่าเอกลักษณ์แห่งตน เป็นผลรวมของการรับรู้ว่าตนเองเป็นอย่างไร มีบทบาททางสังคมอย่างไร ผู้ที่มีความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน จะมีการยอมรับตนเองสูง และเอกลักษณ์แห่งตนเกิดได้จากการพัฒนาทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติ และบุคลิกภาพ

ออฟเฟอร์ และคณะ (Offer and Others, 1981 : 11) ได้สรุปความหมายของเอกลักษณ์แห่งตนอย่างกว้างๆ ว่าการที่วัยรุ่นมีความเข้าใจต่อตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้ว่าจะเชื่อมความสัมพันธ์กับคนอื่น ขณะที่ต้องการความเป็นตัวของตัวเองและอิสระ โดยอาศัยประสบการณ์จากกระบวนการทางสังคม และวัฒนธรรมในวัยเด็ก

แฟรเกอร์ และแฟดิแมน (Frager and Fadiman, 1984 : 159) สรุปความหมายและปัจจัยในการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน คือเอกลักษณ์แห่งตนเป็นการให้คุณค่าและการฝึกความอดทนสร้างจากพื้นฐานทางสังคม การสนับสนุนจากคนรอบข้าง มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

มาร์เซีย (สายฝน ควรผดุง, 2536 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Marcia, 1980) กล่าวถึงเอกลักษณ์แห่งตนในลักษณะโครงสร้างแห่งตน (Self-Structure) ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล มีการเปลี่ยนแปลงไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อ และการปรับตัวของแต่ละคน ถ้าบุคคลมีโครงสร้างของพัฒนาการที่ดีก็จะทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง รู้ถึงความเหมือนและความแตกต่างของตนกับผู้อื่น ทำให้เกิดการกำหนดแนวทางของตนเอง ถ้ามีโครงสร้างพัฒนาการที่ไม่ดี ทำให้เกิดความสับสนในตนเอง ต้องอาศัยสิ่งภายนอกมาช่วยประเมนตน

อีริกสัน (เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ. 2541 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Erikson. 1971 : 255) ให้ความหมายเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนว่าเป็นกระบวนการพัฒนาในการปรับตัวของบุคคล และช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน เป็นช่วงการเรียนรู้ว่าตนเองเป็นใคร มีอำนาจอย่างไร มีความสามารถเท่าใด มีโอกาสอย่างไร มีความรู้สึกและควรแสดงออกอย่างไร เอกลักษณ์แห่งตนได้จากการสังสมประสบการณ์จาก 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน (Inner Resources) คุณค่าทางสังคม (Traditional Value) โอกาสในการแสดงบทบาทต่าง (Opportunities of Action) อีริกสัน (Erikson. 1968 : 208) เสนอว่านักจิตวิทยาบางคนอาจเรียกค่านี้นี้แตกต่างกันไป เช่น Self Concept หรือ Self System หรือ Self Experience

จริยกุล ตรีสุวรรณ (2542 : 8) ได้ให้ความหมายเอกลักษณ์แห่งตน หมายถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพของบุคคล ที่เกิดจากการรู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และมั่นใจในตนเองซึ่งมีพื้นฐานมาจากการมีความไว้วางใจตนเอง และผู้อื่นการมีความเป็นตัวของตัวเอง การมีความคิดริเริ่มและการมีความขยัน หมั่นเพียร

เสาวภา เบญจพันธุ์ทวี (2540 : 9) สรุปความหมายเอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าตนเป็นใคร มีร่างกาย นิสัย อารมณ์ ค่านิยม ความเชื่อ และในการแสดงออกของตนแตกต่าง หรือเหมือนกับบุคคลอื่นในเรื่องใด และถ้าบุคคลมีโครงสร้างแห่งตนที่พัฒนาดี จะทำให้บุคคลปรับตัวได้ และบรรลุเอกลักษณ์ส่วนโครงสร้างแห่งตนที่พัฒนาไม่ดี ทำให้บุคคลปรับตัวไม่ได้ก็จะเกิดความสับสนในเอกลักษณ์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และดุจเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 77) กล่าวว่า เอกลักษณ์แห่งตนในความหมายของอีริกสัน หมายถึง โครงสร้างของบุคลิกภาพของบุคคลที่เกิดจากการรู้จักตน และการยอมรับตนว่ามีลักษณะที่คงที่และต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ในขณะที่เดียวกันบุคคลก็เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนตามที่สังคม และวัฒนธรรมของตนกำหนดไว้ และมองเห็นว่าลักษณะความรู้ ความสามารถ และความต้องการของตนนั้น สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและคนรอบข้าง ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองว่าตนเองจะสามารถทำทุกอย่างได้ดี ตามมาตรฐานของตนเองและของสังคมไปพร้อมกัน

จึงสรุปได้ว่า เอกลักษณ์แห่งตน หมายถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพ เป็นกระบวนการพัฒนาในการปรับตัว ให้บุคคลได้รู้จักตนเองยอมรับตนเอง เข้าใจในตนเอง และมั่นใจในตนเอง รู้จักเกี่ยวกับตนเองว่าตนเองเป็นใคร มีนิสัย อารมณ์ ความเชื่อ เป็นอย่างไรบุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะบรรลุเอกลักษณ์แห่งตนได้ดีกว่าบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวได้

2.2 ภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน

อีริกสัน (Smart and Russel. 1973 : 149 ; อ้างอิงมาจาก Erikson. 1975 : np) ได้เสนอความสำคัญของภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Crisis) ในทางจิตวิทยาและสังคม เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. เป็นการพัฒนาการของบุคลิกภาพที่ต่อเนื่อง จนเป็นความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ ในโลก (รวมถึงส่วนที่อยู่ในจิตสำนึกด้วย) วัยรุ่นจะพิจารณาตนเองจากลักษณะทางร่างกาย อารมณ์ พรสวรรค์ รูปแบบพื้นฐานทางการคิด เพื่อนำไปเป็นบทบาทในการดำเนินชีวิต การเลือกอาชีพ การให้คุณค่า ความต้องการที่ปรึกษา ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการเริ่มต้นบทบาททางเพศ

2. วัยรุ่นเป็นช่วงที่ตระหนักรู้ในตนเอง (Conscious) สูงสุดมีการรับรู้ความจริงเกี่ยวกับตัวเอง มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ มีความสามารถในการพิจารณาความขัดแย้ง และลดความขัดแย้งลงได้ ความสามารถประเมินภาวะทางจิตใจของตนเอง การเรียนรู้ที่จะสร้างความคาดหวัง และการทำให้สำเร็จตามความคาดหวัง

3. เป็นช่วงเวลาที่มีการหล่อหลอม พัฒนาการทางร่างกาย ความคิด และสังคม แล้วพัฒนาเป็นตัวบุคคลนั้นในอนาคต ถือเป็นช่วงหนึ่งของชีวิต ที่ไม่สามารถย้อนกลับมาได้เป็นพัฒนาการที่ต่อเนื่องจากวัยเด็ก และส่งผลต่อวัยผู้ใหญ่ เวลาของการพัฒนาเพื่อจะผ่านจุดวิกฤติช่วงวัยรุ่นนั้น อีริกสัน เรียกว่า Moratorium (Green, 1989 : 79) ซึ่งการผ่านช่วงนี้ไปได้อาจใช้เวลา เป็นเดือน เป็นปีหากผ่านช่วงนี้ไปได้ดี จะถือว่าประสบความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Achievement) แต่การจะผ่านขั้นนี้ไปได้ดีนั้นจะต้องอาศัยหลาย ๆ ปัจจัย ตั้งแต่ความต่อเนื่องด้านการปรับตัวประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม (เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ, 2541 : 19-20) และประการที่สำคัญที่สุดก็คือการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน และสามารถผ่านพ้นไปได้ ก็จะทำให้วัยรุ่นเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งตรงข้ามกับวัยรุ่นที่ ไม่สามารถพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนได้จะอยู่ในภาวะไม่เข้าใจตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งความไม่เข้าใจตรงนี้ จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกกลุ่มนักเรียนที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีพฤติกรรมปกติ และที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2.3 แนวความคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน

ได้นักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาเอกลักษณ์แห่งตน และเสนอความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้หลายคน ที่สำคัญคือ อีริกสัน มาร์เซีย โดยสาระสำคัญของนักจิตวิทยาทั้ง 2 คนดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

ทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory)

อีริกสัน ฮอมเบอร์เกอร์ อีริกสัน (Erik Homburger Erikson) เป็นนักจิตวิทยาชาวเดนมาร์ก ที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในกลุ่มจิตวิเคราะห์แนวใหม่ ได้ก่อตั้งทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน มีแนวความคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud) แต่มีแบบแผนที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน 3 ประเด็น คือ

1. ระบบโครงสร้างของบุคลิกภาพ

อีริกสันให้ความสำคัญต่ออีโก้ (Ego) มากกว่าอิด (Id) เขาเชื่อว่าอีโก้ เป็นตัวกำหนดพัฒนาการมนุษย์ และเน้นความต่อเนื่องของประสบการณ์ของแต่ละคนว่านำไปสู่การทำหน้าที่ของอีโก้ ในขณะที่ ฟรอยด์เน้นความสำคัญของอิด และอธิบายพัฒนาการมนุษย์ โดยใช้พัฒนาการทางเพศภายใต้การทำงานของพลังเพศ (Libido) นอกจากนี้อีริกสันยังได้ปรับปรุงขั้นพัฒนาการของฟรอยด์ และเพิ่มช่วงพัฒนาการที่ขาดหายไป อย่างไรก็ตามเขาเห็นด้วยกับแรงจูงใจของจิตไร้สำนึก (unconscious) มีอยู่จริงแต่ไม่ได้เกิดจากพลังเพศ แต่เป็นกระบวนการของสังคมประกิต (Socialization) /

2. อีริกสัน ได้เสนอ "แบบพิมพ์ทางสังคม" (Social matrix) กว้างขวางออกไปมากกว่าฟรอยด์ คืออีริกสัน กล่าวว่า แบบพิมพ์ทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ของบุคคลกับผู้อื่นและบุคคลภายนอกครอบครัว ซึ่งแสดงว่าเขาคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมภายนอกของบุคคลด้วย แต่ฟรอยด์ ได้วางตัวแบบของความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ-แม่-ลูก ว่าเป็นสังคมที่สมบูรณ์แบบ

3. ฟรอยด์ คำนึงถึงการคงอยู่ และการปฏิบัติงานของจิตไร้สำนึก (unconscious) แต่อิริคสันให้ความสนใจที่โอกาสที่บุคคลจะพัฒนาตนเองเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เขาเห็นว่าทั้งบุคคลและสังคมต่างก็มีความต้องการที่จะเจริญก้าวหน้า

ทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสันทำให้การนำไปใช้ และการแปลความหมายพฤติกรรมกว้างขวางกว่าเดิม และสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ในชีวิตประจำวันของบุคคลได้เป็นอย่างดี (นวลละอ อสุภาผล. 2527 : 67-68)

พัฒนาการตามแนวคิดของอิริคสัน (Erikson's Concept of Development)

พัฒนาการเป็นกระบวนการที่แสดงถึงวิวัฒนาการของร่างกาย จิตใจ และสังคมของมนุษย์ อิริคสันแบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 8 ขั้น โดย 5 ขั้นแรกเป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอย่างละเอียด และคล้ายกับขั้นพัฒนาการทางจิตเพศของฟรอยด์ พัฒนาการทางจิตสังคม ของอิริคสันแต่ละขั้นเป็นผลของประสบการณ์ การ ปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลกับสิ่งแวดล้อมของตน โดยมีพื้นฐานจากพัฒนาการทางด้านร่างกาย

ลักษณะพัฒนาการตามแนวคิดของอิริคสันอธิบายได้ 3 ประการคือ

1. ขั้นพัฒนาการจากวิวัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทั้งการพัฒนาไปข้างหน้า หรือการพัฒนาถอยหลัง ระหว่างขั้นพัฒนาการที่ผ่านมา และขั้นพัฒนาการที่ยังมาไม่ถึงแต่ละขั้นพัฒนาการมักจะเป็นเส้นตรงมากกว่าย้อนไปย้อนมา นอกจากนี้ขั้นพัฒนาการจะมีลำดับขั้นที่เหมือนกันเสมอ

2. พัฒนาการเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ เริ่มตั้งแต่ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับผู้เลี้ยงดูที่ใกล้ชิดคนหนึ่ง ความสัมพันธ์ในวัยเด็กเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูหลายคน เมื่อเด็กโตขึ้นจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน วัยรุ่นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กวัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อนที่เขาเลือก ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับเพื่อน ผู้ร่วมงาน คนรัก และสุดท้ายในวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลกับลูกหลานและสังคมของตน

3. พัฒนาการมีความสัมพันธ์กัน เพราะปัญหาในขั้นพัฒนาการเดิมจะเข้ามารวมอยู่กับปัญหาที่แตกต่างกันในขั้นพัฒนาการใหม่ ตัวอย่างเช่น ปัญหาในเรื่องความไว้วางใจ และความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง (Trust and Autonomy) ซึ่งเป็นขั้นพัฒนาการที่ 1 และ 2 ของอิริคสัน อาจไปปรากฏเป็นปัญหาร่วมกับการค้นหาเอกลักษณ์ (Identity) ซึ่งเป็นขั้นพัฒนาการที่ 5 ก็ได้

อิริคสัน อธิบายว่า พัฒนาการเป็นการวางรูปแบบของอีโก้ โดย 5 ขั้นแรกจะอยู่ในช่วงวัยทารก วัยเด็กและวัยรุ่น ซึ่งเขาให้ความสนใจมากกว่า 3 ขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้ ยังใช้คำขึ้นต้นแต่ละขั้นพัฒนาการว่า “ความรู้สึก” (a sense of) โดยให้เหตุผลว่าคำนี้ให้ความหมาย ทั้งส่วนที่เป็นประสบการณ์ในจิตสำนึก และจิตก่อนสำนึก เขาเชื่อว่าแต่ละขั้นพัฒนาการมีปัญหาที่เฉพาะถ้าบุคคลสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จจะเกิดความรู้สึกที่ดี แต่ถ้าบุคคลไม่สามารถแก้ปัญหาของพัฒนาการได้จะเกิดความรู้สึกไม่ดีค้างอยู่

ขั้นพัฒนาการ 8 ขั้นของอิริคสัน 5 ขั้นแรกจะอยู่ในช่วงวัยทารก วัยเด็ก และวัยรุ่นในขั้นที่ 5 ได้กล่าวถึงการสร้างเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น การที่วัยรุ่นจะสร้างเอกลักษณ์แห่งตนได้สำเร็จนั้นพัฒนาการในขั้นที่ 1 ถึง 4 ต้องผ่านพ้นวิกฤติขัดแย้ง (Crisis) ต่าง ๆ มาได้ด้วยดี ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กมีพื้นฐานการพัฒนาในระยะวัยต้น ๆ ไม่ดีก็จะเกิดความสับสนในบทบาทของตัวเอง

รายละเอียดของพัฒนาการทั้ง 8 ขั้น ตามแนวคิดของอิริคสัน ดังนี้ (นวลละอ อสุภาผล. 2527 : 77-97)

1. ขั้นพัฒนาการความรู้สึกไว้วางใจพื้นฐาน ซึ่งทำให้ผ่านพ้นความรู้สึกไม่ไว้วางใจไปได้ ความหวังเกิดขึ้น (Acquiring a Sense of Basic Trust While Overcoming a Sense of Basic Mistrust a Realization of Hope) พัฒนาการขั้นนี้มีระยะเวลาตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 1 ขวบ พัฒนาการขั้นแรกนี้ นับว่าเป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาการขั้นต่อ ๆ ไป Erikson ได้อธิบายถึงธรรมชาติของพัฒนาการในระยะนี้ว่า เมื่อทารกคลอดจากครรภ์มารดาสู่สิ่งแวดล้อมใหม่มีความต้องการ 2 ประการเกิดขึ้น คือความต้องการทางกาย ซึ่งหมายถึงต้องการอาหารความอบอุ่นทางร่างกายเป็นความรู้สึกต้องการให้รับสิ่งที่ร่างกายต้องการ และความต้องการอีกอย่างหนึ่ง คือความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองทางด้านจิตใจ ซึ่งหมายถึงการได้รับความรัก ความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นถ้าทารกได้รับการตอบสนองในสิ่งต่าง ๆ ที่เขาต้องการอย่างเพียงพอ ก็จะเป็นผลให้พัฒนาการความรู้สึกไว้วางใจในประสบการณ์ใหม่ที่เขาได้รับ ซึ่งความรู้สึกไว้วางใจที่เกิดขึ้นในระยะนี้เป็นพื้นฐานของการสร้างความรู้สึกไว้วางใจต่อบุคคล หรือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในระยะต่อมา แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าทารกไม่ได้รับความสุขสบายทั้งทางกายและทางใจ ย่อมทำให้ทารกเกิดความรู้สึกหวาดกลัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต

2. ขั้นพัฒนาการความรู้สึกเป็นอิสระซึ่งตรงข้ามกับความรู้สึกไม่แน่ใจและความละอาย-การรับรู้ในความสามาร (Acquiring a Sense of Autonomy While Combating a Sense of Doubt and Shame a Realization of Will) พัฒนาการขั้นนี้ช่วงตั้งแต่ 1-3 ขวบ ในขั้นนี้เป็นระยะที่เด็กกำลังเติบโตมากขึ้น เขาจึงค้นพบว่าเขาสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการค้นพบ ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ในขณะที่เดียวกันก็มีความรู้สึกกลัวไม่แน่ใจในความสามารถและอิสระของเขา และทำให้ต้องคอยพึ่งพาอาศัยคนอื่นเสมอ ทำให้เกิดความขัดแย้งในตัวเด็กในการค้นหาถึงสิทธิและความสามารถของตัวเองเด็กต้องการคำแนะนำความเห็นใจความเข้าใจจากผู้ใหญ่เพื่อการค้นหาตนเอง

3. ขั้นพัฒนาการความรู้สึกของความคิริเริ่มซึ่งทำให้ผ่านพ้นความรู้สึกผิด-การตั้งความมุ่งหมาย (Acquiring a Sense of Initiative and Overcoming a Sense of Guilt – a Realization of Purpose) เป็นระยะอายุ 3-5 ปี เด็กวัยนี้ร่างกายมีความสามารถและช่วยตนเองได้มากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังอยู่ในวงจำกัด ความคิริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น เมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ท้าทายความสามารถของเขา สิ่งแวดล้อมมีส่วนผลักดันให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ สิ่งแวดล้อมดังกล่าว คือความสามารถภายในตัวเด็กเอง ของเล่น สัตว์เลี้ยง รวมถึงญาติพี่น้องด้วย เด็กวัยนี้ชอบพูดและตั้งคำถาม ช่างซักถาม ช่างสงสัย และจินตนาการความคิดต่าง ๆ ขึ้นมาในขณะที่กำลังทำกิจกรรมนั้น ๆ อยู่เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความคิดคัดค้าน หรือความรู้สึกผิดเกิดขึ้นเนื่องจากเขาไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จดังใจ เป็นความรู้สึกที่สืบเนื่องมาจากการพัฒนาความรู้สึกผิดขึ้น เนื่องจากความสามารถของเขาถูกริดรอน หรือขัดขวางความคิริเริ่ม หรือความรู้สึกผิดจะเกิดสะสมในตัวเด็กในระยะนี้

4. ขั้นพัฒนาการความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และขจัดความรู้สึกที่เป็นปมด้อย ความสามารถเกิดขึ้น (Acquiring a Sense of Industry and Fending off a Sense of Inferiority a Realization of Competence) อายุ 6-12 ปี พัฒนาการขั้นนี้เป็นช่วงวัยเด็กตอนปลาย เป็นระยะที่เด็กมีความเจริญเติบโต และมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากขึ้น การแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ทำให้เด็กมีประสบการณ์ใหม่ ๆ มากมายเขาคิดว่าสิ่งใดที่เขาต้องการจะต้องแสวงหาให้ได้ตามความปรารถนา เนื่องจากในวัยเด็กที่ผ่านมาเขารู้สึกว่าตัวเองไม่สามารถกระทำสิ่งใด ๆ ด้วยตนเอง เพราะมีผู้ใหญ่คอยบังคับและควบคุม ดังนั้นเมื่อถึงระยะนี้ต้องการที่จะแสดงความคิดเห็น และการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อแสดงความเป็นผู้ใหญ่ จุดสำคัญของพัฒนาการระยะนี้ คือการแสดงออกว่าเขาได้แล้ว การสะท้อนกลับของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขาได้

กระทำไปจะทำให้เขารู้สึกว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ความรู้สึกล้มเหลวทำให้เขามองตัวเองว่ายังเป็นเด็กอยู่ ซึ่งทำให้เกิดปมด้อย แต่ถ้ารู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ ย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจเห็นความสำคัญของตนเองและเห็นความสามารถของตนกับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน ทำให้เกิดกำลังใจที่จะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น ระยะนี้สังคมชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต เพราะเป็นระยะที่เด็กเริ่มไตร่ตรองถึงอนาคต การที่เด็กได้พิสูจน์ว่ามีความสามารถในการกระทำต่าง ๆ ในขอบเขตของเขาทำให้เด็กวัยนี้มีความเชื่อมั่นว่าเขาจะประสบความสำเร็จในอนาคต

5. ขั้นพัฒนาความรู้สึกในความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และผ่านพ้นความรู้สึกสับสนในตนเองไปได้ – รับรู้ตนตามความจริง (Acquiring a Sense of Identity While Overcoming a Sense of Identity diffusion – a Realization of Fidelity) ระยะเวลา 13-17 ปี องค์ประกอบสำคัญของการสร้างความรู้สึกเป็นเอกลักษณ์ของตนเองและผ่านพ้นความรู้สึกสับสนในตนเองมีดังนี้

5.1 การเลือกและการสับสนในบทบาท (Role Selection and Role Diffusion) การเข้าใจเอกลักษณ์ของตนเอง ช่วยให้เด็กวัยนี้เกิดความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง เป็นต้น ความรับผิดชอบถือว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัยนี้ ซึ่งความรับผิดชอบนี้มีรากฐานมาจากการอบรมของพ่อแม่ และความรู้สึกไว้วางใจและความมั่นใจในตนเอง ในวัยนี้เด็กวัยนี้จะเกิดความสงสัยในตนเอง เช่น เกิดปัญหาถามตนเองว่า “ฉันคือใคร” หรือ “ฉันทำอะไรดี” เนื่องจากวัยนี้เป็นระยะที่มีความสับสน ขาดความมั่นใจ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ผู้ใหญ่ ปัญหาของเด็กวัยนี้มักเป็นไปในทำนองที่ว่า “ฉันไม่รู้ว่าฉันควรจะทำอะไร ฉันไม่รู้ว่าจะไปทางไหน และฉันไม่รู้ว่าฉันเป็นใคร” ดังนั้นกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันการยอมรับจากกลุ่มศาสนา และวัฒนธรรมจึงมีผลต่อการปรับตัวอย่างยิ่ง

5.2 การแสวงหาสถานภาพทางสังคม (Acquisition of Social Status) เด็กวัยนี้จะค่อย ๆ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองขึ้นอย่างช้า ๆ เพื่อพัฒนาเป็นระดับมาตรฐานของตนเอง เขาจะแสวงหาตนตามอุดมคติ (Ego-Ideal) และค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อบทบาทใหม่ในสังคม Erikson กล่าวว่า มีเด็กวัยนี้ตอนปลายอีกจำนวนมากที่ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง และยังไม่พบเอกลักษณ์ในตัวเอง ซึ่งวัยนี้เหล่านี้เมื่อมีปัญหาจะแก้ปัญหาแบบ “หนีเสือปะจระเข้” หรือหลบหนีปัญหานั้นไป อย่างไรก็ตามวัยนี้แต่ละคนย่อมต้องการเวลาในการปรับตัวเอง เพื่อการเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ และให้สังคมยอมรับ Erikson ได้เสนอการปรับตัวที่สำคัญอยู่ 7 ขั้น ในแต่ละขั้นถ้าไม่สามารถปรับตัวได้ย่อมทำให้เกิดการ ล้มเหลวในเรื่องนั้น

การปรับตัวของวัย 7 ขั้น มีดังนี้

1. สัดส่วนของเวลาตรงกันข้ามกับความสับสนของเวลา (Time Perspective VS Time Diffusion) หมายถึงเด็กวัยนี้ต้องการเวลาที่เหมาะสมเพื่อการเตรียมตัว และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. ความเชื่อมั่นในตนเองตรงข้ามกับความเฉยเมยท้อแท้ (Self Certainty VS Apathy) ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง การแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง มีความสนใจเกี่ยวกับตนเอง และความคิดของคนอื่นที่มีต่อตน

3. การตรวจสอบบทบาทตรงข้ามกับการมีเอกลักษณ์ที่ไม่ถูกต้อง (Role Experimentation VS Negative Identity) ในวัยเด็กจะมีการแสวงหาบทบาทที่เหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด วัยนี้อาจจะทดลอง หรือตรวจสอบหลาย ๆ บทบาทจนกว่าจะพบบทบาทที่ตนพอใจ

4. การคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์ตรงข้ามกับความชะงักงันในการทำงาน (Anticipation of Achievement VS Work Paralysis) การทำงานใด ๆ เด็กวัยรุ่นต้องการที่จะให้งานนั้นประสบความสำเร็จลงด้วยดี ดังนั้นก่อนที่จะลงมือกระทำงานเขาจะคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสำเร็จที่เกิดขึ้น การคาดหมายว่างานจะประสบผลสำเร็จจะเป็นแรงกระตุ้นให้เขาเกิดความพึงพอใจ มีความสนใจ และมีความเพียรพยายามเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ การคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะพัฒนาความมั่นใจในตนเอง และความเป็นตัวของตัวเอง

5. เอกลักษณะทางเพศตรงข้ามกับความสับสนทางเพศ (Sexual Identity VS Bisexual - Diffusion) วัยรุ่นต้องการประสบการณ์ที่จะทำให้เขารู้ในบทบาททางเพศของตนเองให้ถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้าม

6. ความเป็นผู้นำตรงข้ามกับความสับสนในอำนาจ (Leadership Polarization VS Authority Diffusion) ความสามารถของวัยรุ่นในการเป็นผู้นำหรือผู้ตามเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน และสถานการณ์ทั้ง 2 ลักษณะนี้ เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงอำนาจของตัวเองในสังคม เด็กวัยรุ่นควรได้รับการฝึกให้เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เขาพัฒนาการเป็นผู้นำให้เกิดขึ้น

7. อุดมคติตรงข้ามกับความสับสนในอุดมคติ (Ideological Polarization VS Diffusion of Ideals) วัยรุ่นจะเลือกปรัชญาหรือมีอุดมคติเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งจะนำทางให้เขาอยู่ในสังคมได้ นอกจากนี้การมีอุดมคติ และมีปรัชญาชีวิตจะช่วยให้เขาไปสู่ความมีเอกลักษณ์ของตนเอง และเขาจะมีแนวทางชีวิตของเขาว่าจะเป็นอะไรต่อไป เมื่อมีสิ่งที่ไม่ถูกต้องกับอุดมคติของเขา เขาก็จะไม่ยอมรับหรือต่อต้านกับสิ่งเหล่านั้น

ขั้นตอนทั้ง 7 ขั้ดังกล่าวนี้ จะมีผลต่อพัฒนาการความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และมีประโยชน์ต่อตัวเขาเองโดยตรง เป็นการได้เผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป ได้เปรียบเทียบกับสังคมของผู้ใหญ่กับตัวเอง ซึ่งทำให้เขาเกิดความพร้อม ถ้าเด็กวัยรุ่นไม่พร้อมหรือปรับตัวไม่ได้ หรือประสบความล้มเหลวจะเกิดความรู้สึกที่รุนแรง และมีผลต่อบุคลิกภาพ

6. ขั้นพัฒนาการความรู้สึกสัมพันธ์ภาพ และเป็นมิตรกับบุคคลอื่นโดยเฉพาะเพื่อนต่างเพศ และหลีกเลี่ยงความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง-ความรักเกิดขึ้น (Acquiring a Sense of Intimacy and Solidarity and Avoiding a Sense of Isolation – a Realization of Love) ช่วงอายุ 18-21 ปี หลังจากผ่านขั้นที่ 5 มาแล้ว สามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ รู้ว่าตนคือใคร มีความเชื่ออย่างไร ต้องการอะไรในชีวิตเขาก็จะเกิดความรู้สึกต้องการมีเพื่อนสนิทที่จะรับฟังสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองมีอยู่ต้องการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนมีอยู่ กับผู้อื่น ความรู้สึกผูกพันกับผู้อื่นจึงพัฒนาขึ้น แต่ถ้าบุคคลไม่สามารถสร้างความผูกพันใกล้ชิดกับบุคคลอื่นได้ มีความต้องการแข่งขันชิงดีชิงเด่น หรือชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นก็จะนำไปสู่ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง

7. ขั้นพัฒนาการความรู้สึกที่จะเป็นผู้ให้กำเนิดและสร้างสรรค์สังคม และหลีกเลี่ยงความรู้สึกที่คำนึงถึงแต่ตัวเอง การเอาใจใส่ดูแลเกิดขึ้น (Acquiring a Sense of Generativity and Avoiding a Sense of Self – absorption – Realization of Care) ช่วงอายุ 22-40 ปี วัยกลางคนเป็นวัยที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม ถ้าพัฒนาการของบุคคลในขั้นต้น ๆ เป็นไปด้วยดี รู้ว่าตนเองมีเอกลักษณ์อย่างไร มีความต้องการอย่างไรในชีวิตตลอดจนสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และเมื่อมาถึงขั้นนี้ก็พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมมีความรู้สึกต้องการมีบุตรสืบไปภายหน้า

8. ขั้นพัฒนาการความรู้สึกมั่นคงสมบูรณ์ในชีวิต และหลีกเลี่ยงความรู้สึกสิ้นหวังท้อถอยในชีวิต รู้จักชีวิต (Acquiring a Sense of Integrity and Avoiding a Sense of Despair a Realization of

Wisdom) อายุ 40 ปี ขึ้นไป พัฒนาการขั้นสุดท้ายมีพื้นฐานมาจากการปรับตัวในขั้นแรก ๆ ของชีวิตวัยนี้ มีการปรับตัวแสวงหาความอบอุ่นมั่นคงภายในจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเขาสามารถพัฒนาผ่านขั้นต่าง ๆ มาได้อย่างดี แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเขาปรับตัวในขั้นต่าง ๆ ที่ผ่านมาไม่ได้จะเกิดความรู้สึกท้อแท้ และเหนื่อยหน่ายต่อชีวิตของตนเอง วัยชราเป็นวัยสุดท้ายของชีวิต บุคคลควรมีความพึงพอใจในชีวิต รู้จักหาความสุขความสงบในชีวิต พอใจกับการมีชีวิตของตน ในวัยชรา ไม่รู้สึกเดียวดายเวลาที่ผ่านไป ยอมรับสภาพความเป็นอยู่ของตนในปัจจุบัน

จากพัฒนาการ 8 ขั้น อิริคสันให้ความสำคัญขั้นที่ 5 มากที่สุด เนื่องจากขั้นตอนที่ 5 เป็นช่วงระยะเวลาของวัยรุ่น ที่เป็นเวลาของการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น พบกับการเปลี่ยนแปลงมากมาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงภายในตน และจากกลุ่มสังคมที่ต่างคาดหวังว่าวัยรุ่นควรมีความรับผิดชอบและมีบทบาท เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เป็นระยะเวลาที่วัยรุ่นมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของตนเอง ต้องการหาความหมายให้คำจำกัดความสำหรับตัวเอง วัยรุ่นจะนิยามตัวเองได้ด้วยการตอบคำถามว่าตัวเองนี่คือใครต้องการอะไร มีสาระสำคัญคืออุดมคติ ค่านิยม และทัศนคติ สำหรับดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไร ค่านิยมเกี่ยวกับตัวเองของวัยรุ่นนี้ต้องประกอบขึ้นจากความหมายของตนในปัจจุบัน รวมกับความต้องการเป็นในอนาคต และในขณะเดียวกัน ต้องการความคาดหวังของกลุ่มสังคมอีกด้วย ซึ่งกลุ่มสังคมหมายถึงทั้งครอบครัวสถาบันการศึกษา ประเทศชาติ เพื่อน และบุคคลที่มีความหมายสำคัญต่อตัววัยรุ่นเอง

วัยรุ่นที่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องของตัวเองได้จะรู้จัก เข้าใจและยอมรับตัวเองได้ตามความเป็นจริงที่ตนเป็นอยู่ การรู้จัก เข้าใจและยอมรับตัวเองได้นี้ คือการมีอัตลักษณ์แห่งตน (Identity) หรือที่เรียกว่า เอกลักษณ์แห่งตนนั่นเอง ฮามาเชค (กาญจนา พึ่งเนตร. 2537 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Hamachek. 1988) ได้ศึกษาและสรุปว่าวัยรุ่นที่มีเอกลักษณ์แห่งตนตามทฤษฎีของอิริคสัน พึ่งมีลักษณะพฤติกรรมและทัศนคติ ดังต่อไปนี้

- มีนิยามเกี่ยวกับตัวเองที่ค่อนข้างมั่นคง ไม่แปรผกผันง่ายดาย
- ไม่หวั่นไหวคล้อยตามคำชักจูงและอิทธิพลของเพื่อน ๆ
- มีเหตุผลและระดับของการยอมรับตัวเองสูง
- ตัดสินใจได้ไม่โลเล
- มองโลก บุคคลอื่น ๆ และตนเองในแง่ดี
- เชื่อว่าตนสามารถรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะดีหรือเลว
- ยอมรับตนเองได้อย่างที่ตนเป็นอยู่
- กล้าตัดสินใจสนทนากับใคร ๆ ได้โดยไม่กลัวว่าจะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง
- มีความคิดยืดหยุ่นความคิดเห็นที่มีต่อตนเองไม่จำเป็นต้องตั้งอยู่บน "ความถูกต้อง" เสมอไป
- สามารถนำประสบการณ์และจุดมุ่งหมายของชีวิตในระยะ 1 - 2 ปีข้างหน้ามาใช้เป็น

ประโยชน์ในการวางแผนการชีวิตระยะยาวได้

ในวัยรุ่นบางคนที่ยังสับสนในตนเองคือสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน (Identity confusion) คือผู้ที่รู้จักตนเองได้ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่แน่ใจว่าตนคือใครแน่ ไม่รู้ว่าตนต้องการอะไร ไม่รู้ว่าตนมีสาระสำคัญของชีวิตอย่างไรบ้าง วัยรุ่นที่มีความสับสนในตนเอง จะมีลักษณะพฤติกรรม และทัศนคติตามความคิดของ ฮามาเชค (กาญจนา พึ่งเนตร. 2537 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Hamachek. 1988) ดังต่อไปนี้

- มีนิยามเกี่ยวกับตัวเองที่ไม่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกันได้ง่ายดาย

- เคลือบเคลิ้มคล้อยตามคำชักจูงและอิทธิพลของเพื่อน ๆ
- มีระดับของการยอมรับตัวเองต่ำมาก
- มีความยุ่งยากในการตัดสินใจ กลัวว่าจะตัดสินใจผิด
- มองตนเอง บุคคลอื่น ๆ และชีวิตในแง่ไม่ดี
- เชื่อว่าสิ่งใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นยิ่งใหญ่เกินกว่าที่ตนเองจะควบคุมได้ เป็นเรื่องของโชคชะตามากกว่า

โชคชะตามากกว่า

- ยอมรับตัวเองได้ด้วยการทำตัวเองให้เป็นอย่างที่คนอื่นต้องการ
- ค่อนข้างลำบากที่จะสนิทสนมกับใคร โดยมากมักจะสนิทแบบประเภทคล้อยตามหรือขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นมากจนเกินไป หรือไม่ก็แยกตัวออกมาต่างหาก
- มีความคิดยึดติดอยู่กับ “ความถูกต้อง”
- ถึงแม้จะมีจุดมุ่งหมายของชีวิตในระยะ 1-2 ปีข้างหน้าแต่ไม่สามารถนำมาใช้วางแผนการชีวิตระยะยาวได้

การที่วัยรุ่นจะประสบความสำเร็จในการมีเอกลักษณ์แห่งตนได้ หรือไม่ได้นั้น เริ่มต้นที่ครอบครัว และศักยภาพภายในของตัวเอง ซึ่งศักยภาพที่สำคัญของวัยรุ่น คือสติปัญญา และสุขภาพจิต ที่จะช่วยให้เด็กวัยรุ่นเผชิญกับวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์ได้ ซึ่งจะนำไปสู่การรู้จักและการพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี

สถานะทางเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นตามแนวคิดของมาร์เซีย

นักจิตวิทยาอีกคนหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของตนเองก็คือ มาร์เซีย โดยมีแนวคิดสำคัญ ๆ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดังนี้

มาร์เซีย (Marcia) นักจิตวิทยามหาวิทยาลัยแห่งรัฐนิวยอร์ก ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนในระยะวัยรุ่น จากทฤษฎีของอีริคสันมาพัฒนาเป็นสถานะทางเอกลักษณ์ ซึ่งตามแนวคิดของมาร์เซีย นั้น การสร้างเอกลักษณ์แห่งตนเกี่ยวพันกับการกำหนดแนวทาง ด้านอาชีพ ค่านิยม ความเชื่อ และพัฒนาการทางเพศ เกณฑ์ที่ใช้กำหนดสถานะทางเอกลักษณ์ อาศัยการผสมผสานระหว่าง 2 มิติ ของการมีหรือไม่มีภาวะวิกฤติ (Crisis) และการตกลงใจ (Commitment) ในเนื้อหาด้านอาชีพ ศาสนา การเมือง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

ภาวะวิกฤติ หมายถึง เหตุการณ์หรือคำถามที่กระตุ้นบุคคลให้จำเป็นต้องตัดสินใจเลือกแนวทางต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของตน

การตกลงใจ หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำของบุคคล

มาร์เซีย แบ่งวัยรุ่นตามลักษณะของแต่ละสถานะทางเอกลักษณ์ ดังนี้คือ

1. วัยรุ่นที่เกิดความสับสนในการค้นหาเอกลักษณ์ (Identity Diffusion) คือ วัยรุ่นที่อาจจะมีหรือไม่มีประสบการณ์ในการเผชิญกับภาวะวิกฤติ สิ่งสำคัญคือยังไม่มี การตกลงใจทั้งทางด้านอาชีพ และด้านอุดมคติ แม้ว่าพวกเขาอาจมีแนวอาชีพที่ชอบ แต่มีความคิดในสิ่งเหล่านี้ น้อยมาก และพร้อมที่จะละทิ้งเมื่อมีโอกาสที่ดีกว่า (สายฝน ควรผดุง. 2537 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Marcia. 1970) บุคลิกภาพที่แสดงออกในช่วงนี้ได้แก่ (รัชนิ ลาซโรจน์. 2527 : 265)

- เป็นหนุ่มสาวประเภทรักสนุก ไม่อาทรต่อคนอื่นตราบใดที่ได้ทำสิ่งที่ตนปรารถนา
- หลีกเลี่ยงวิกฤตการณ์และการเผชิญหน้าใด ๆ โดยการหนี อาจใช้ยาเสพติดหรือการหลอกตัวเอง

- มีปัญหาทางจิตใจ เป็นนักฉวยโอกาส
- ลอกเลียนเจตคติของผู้ที่ตนประทับใจ มักรู้สึกผิด และถูกทอดทิ้งบ่อย
- เต็มใจที่จะเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับตนเองอย่างรวดเร็ว และยอมรับความผิดพลาดของ

บุคลิกภาพของตนอย่างง่าย ๆ

- มีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาก
- แม้เก่งเท่าคนอื่น แต่เลือกวิชาง่าย ๆ เรียน
- แสดงบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ
- มีความไว้วางใจมนุษย์น้อยที่สุด
- มีพ่อแม่ที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมาก

2. วัยรุ่นที่ยังหาเอกลักษณ์ของตนไม่สำเร็จ และยังคงอาศัยแนวคิดจากผู้อื่น (Identity-Foreclosure) คือวัยรุ่นที่ไม่มีประสบการณ์ในการเผชิญกับภาวะวิกฤติ แต่ได้ตกลงใจเลือกแนวทางแล้ว โดยได้รับอิทธิพลจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และไม่สามารถบอกได้ว่า บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อพวกเขาตั้งแต่เมื่อไร วัยรุ่นในกลุ่มนี้มีความศรัทธาต่อคำพูดของบิดามารดา จึงเคร่งครัดต่อคำสอนของบิดามารดามาก (สายฝน ควรผดุง. 2537 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Marcia. 1970) บุคลิกภาพที่แสดงออกในช่วงนี้ ได้แก่ (รัชณี ลาซโรจน์. 2527 : 265-266)

- ดูเฉิน ๆ มีลักษณะเหมือนกลุ่มบรรลुเอกลักษณ์แห่งตน
- ไม่พิจารณาหรือสนใจเป้าหมายใด ๆ ยกเว้นเรื่องที่ได้รับคำสั่งให้คิด
- กล่าวถึงแต่ทางเลือกซึ่งทำให้พ่อแม่เสียใจ
- เป็นคนไม่ยืดหยุ่น สนใจการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี
- ทำตามความเคยชิน และหนีสถานการณ์ขัดแย้ง
- ชอบทำตามคำสั่ง และพินอบพิเทาผู้มีอำนาจ
- ทะเยอทะยานสูง ประเมินตนเองได้
- ไม่ยืดหยุ่นในการตัดสินใจ
- มีความวิตกกังวลเล็กน้อย
- มีความภาคภูมิใจโดยเฉพาะผู้หญิง
- มีเจตคติต่อการศึกษา
- ชอบตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้
- มีพ่อแม่ที่ไม่กระตือรือร้นแต่ควบคุมมาก
- ลอกแบบกลุ่มเพื่อนและผู้ที่ยอมรับยกย่องมากเกินไป

3. วัยรุ่นที่ยังหาเอกลักษณ์ที่ไม่แน่นอน (Identity Moratorium) คือวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงภาวะวิกฤติที่กำลังจะตกลงใจ ซึ่งการตกลงใจนั้นค่อนข้างคลุมเครือ มีลักษณะแตกต่างจากวัยรุ่นที่เกิดความสับสนในการหาเอกลักษณ์ ตรงที่วัยรุ่นในกลุ่มนี้ยังเห็นความสำคัญในความปรารถนาดี และความคิดเห็นของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และคำนึงถึงความต้องการของสังคมแล้วนำมาคิดทบทวนว่าเหมาะสมกับความสามารถของเขาหรือไม่ วัยรุ่นที่อยู่ในสถานภาพนี้จึงอยู่ในระหว่างค้นหาคำตอบของเอกลักษณ์แห่งตน (สายฝน ควรผดุง. 2537 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Marcia. 1970) แต่วัยรุ่นที่ยังสับสนในการหาเอกลักษณ์นั้น ยังไม่มีความคิดที่จะเลือก และยังไม่มีความเลือกของเอกลักษณ์ของตน (ประสาธ อิศรธิดา. 2538 : 85) บุคลิกภาพที่แสดงออกในช่วงนี้ ได้แก่ (รัชณี ลาซโรจน์. 2527 : 266)

- มีปัญหาที่ยังไม่ได้แก้ไขมากมาย
- เป็นนักทดลอง
- เปลี่ยนใจเรื่องค่านิยมบ่อย
- คบเพื่อนต่างเพศมาก และฉาบฉวย
- เป็นคนประเภทขี้จัดหรือขี้จัดเกินไป
- สนใจสุขภาพจิตของตนเอง
- ไม่ต้องให้มีใครมาอิทธิพลหรือควบคุม
- ให้ความร่วมมือแก่ผู้อื่นน้อยมาก
- ทำนายกิจกรรมของเขาได้ยาก
- มีความวิตกกังวลมาก
- มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำในการเลือกวิชาเรียนและการนำไปใช้
- มีพ่อแม่ที่ตามใจมาก

4. วัยรุ่นที่ค้นหาเอกลักษณ์ของตนได้อย่างสมบูรณ์ (Identity Achievement) คือวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในการเผชิญกับภาวะวิกฤติ และมีการตกลงใจแล้ว จึงมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเลือกอาชีพ ยึดมั่นในศาสนา และมีความคิดอุดมการณ์ทางการเมืองได้ด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าพวกเขาได้พิจารณาแนวทางด้านอาชีพไว้หลายแนวทางก็ตาม ในที่สุดพวกเขาเลือกแนวทางเพียงทางเดียวด้วยตนเอง ส่วนทางด้านอุดมคติ พวกเขาได้ทบทวนความเชื่อในอดีตและเลือกแนวทางเองจนประสบความสำเร็จในการแสดงออกอย่างเป็นอิสระ (สายฝน ควรรพต. 2537 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Marcia. 1970) บุคลิกภาพของกลุ่มนี้ ได้แก่ (รัชณี ลาชโรจน์. 2527 : 266-267)

- มีความเป็นตัวของตัวเองสูง
- มั่นคง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
- ยอมรับตนเอง
- อาจมีค่านิยมต่างจากพ่อแม่ แต่มั่นคงในตนเอง
- รู้จักตนเอง
- ทำตามค่านิยมและความเชื่อถือ
- ทำงานได้ดีภายใต้สภาวะความกดดัน
- ตั้งเป้าหมายที่เป็นจริงได้ และประเมินตนเองได้
- ยึดหยุ่นมากในความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- มั่นคงในการตัดสินใจ ไม่ว่าคนอื่นคิดอย่างไร
- ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ของตนเองและคนอื่นที่มีต่อตนน้อยมาก
- มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดี
- มีพ่อแม่ที่ใจเย็น และคอยส่งเสริมมากกว่าควบคุม

มาร์เซีย กล่าวว่า พัฒนาการของสถานะทางเอกลักษณ์ของวัยรุ่น น่าจะเกิดต่อเนื่องกันไปเป็นขั้นตอน จากขั้นสับสนในการหาเอกลักษณ์ของวัยรุ่น น่าจะเกิดต่อเนื่องกันไปเป็นขั้นตอน จากขั้นสับสนในการหาเอกลักษณ์ไปสู่ขั้นค้นหาเอกลักษณ์ได้อย่างสมบูรณ์ (รัชณี ลาชโรจน์. 2527 : 267)

จากการแบ่งสถานะทางเอกลักษณ์ของวัยรุ่นตามแนวคิดของ มาร์เซีย ดังกล่าวข้างต้นนั้น กล่าวได้ว่า มาร์เซีย แบ่งเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น เป็น 4 ระดับ หรือ 4 ประเภท คือ

ประเภทแรก คือ วัยรุ่นที่ยังสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน

ประเภทที่ 2 คือ ยังค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนไม่ได้

ประเภทที่ 3 คือ ยังมีเอกลักษณ์ที่ยังไม่แน่นอน

ประเภทที่ 4 คือ วัยรุ่นที่ค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนได้สำเร็จ และในแต่ละระดับหรือในแต่ละประเภทจะมีลักษณะพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะประเภทแรก และประเภทที่ 3 ซึ่งยังไม่เข้าใจในเอกลักษณ์ของตนเอง นั้นจะมีพฤติกรรมไปในทางที่มีปัญหามากกว่า ส่วนประเภทที่เข้าใจในเอกลักษณ์แห่งตนอย่างสมบูรณ์ แล้วจะมีพฤติกรรมทั่วไปเป็นปกติมากกว่า ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ย่อมแสดงถึงความเข้าใจในเอกลักษณ์แห่งตน ส่วนวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แสดงว่ายังสับสนในเอกลักษณ์แห่งตนนั่นเอง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน กับ พฤติกรรม

อีริคสัน ให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์แห่งตน เนื่องจากพบว่า ผู้มีอาการทางจิตในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย และวัยรุ่นตอนต้น เกิดจากความล้มเหลวของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ทำให้มีความคิดสับสน ไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้ว่าตนเองเป็นอย่างไร ต้องการอะไร มีการแยกตัว ไม่รับรู้ความจริง บางคนมีพฤติกรรมถดถอยไปสู่ช่วงทารก บางคนมีพฤติกรรมเกร (Delinque- Activity) ลักษณะความล้มเหลวนี้ ล้วนแต่ขัดขวาง ต่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ (Erikson, 1971) และจากการศึกษาของ บลูสไตน์ และฟิลลิปส์ (Blustein and Phillips, 1990) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพกับเอกลักษณ์ แห่งตน ในวัยรุ่นตอนปลาย ได้ทำการทดสอบทั้งหมด 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 99 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดสถานะเอกลักษณ์แห่งตน และแบบวัดรูปแบบของการตัดสินใจ ส่วนการทดสอบครั้งที่ 2 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 64 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดสถานะเอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่ใช้ในงานทดสอบที่ 1 แต่แบบวัดรูปแบบของการตัดสินใจ เป็นคนละฉบับกับงานทดสอบที่ 1 ทั้งสองงานทดสอบให้ผลสรุปได้เหมือนกัน นั่นคือผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนจะมีการตัดสินใจที่มีระบบ และมีเหตุผลในขณะที่ผู้ที่ยังสับสนในเอกลักษณ์แห่งตนจะตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึก และสัญชาตญาณและคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นมากกว่าเกี่ยวกับการตัดสินใจและการเลือกเพื่อตนเองของวัยรุ่น คือการเลือกแนวทางการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ถ้าวัยรุ่นพบเอกลักษณ์แห่งตนย่อมเลือกโดยใช้เหตุผลพิจารณา ให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง ไม่เลือกตามค่านิยมของสังคม ของพ่อ ของแม่ หรือเลือกตามเพื่อน เพราะสุดท้ายทำให้วัยรุ่นผู้นั้นไม่พบความสุขในการเรียน การทำงาน เสียเวลาและสูญเสียทรัพยากรของประเทศชาติ และครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษา ของ มั่นเลย์ (กาญจนา พึ่งเนตร, 2537 , อ้างอิงมาจาก Munley, 1975) ที่ศึกษานักศึกษาชาย 123 คน อายุระหว่าง 18-21 ปี กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตน แบบสำรวจพัฒนาการทางสังคมและจิตใจ แบบสำรวจเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพแบบสำรวจทัศนคติและความสนใจในเรื่องอาชีพที่แสดงผลสนับสนุนคือนักศึกษาที่ไม่สับสนในการเลือกอาชีพคือบุคคลที่สามารถแก้ไขวิกฤติการณ์ทางสังคม และจิตใจได้ลุล่วงด้วยดี นั่นคือทำให้วัยรุ่นผู้นั้นมี พฤติกรรมที่เป็นปกติและสามารถผ่านพ้นช่วงวัยรุ่นไปได้ด้วยดี และการวิจัยเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตน ของออรัลอฟสกี (Orlofsky, 1978 : 49-62) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 2 3 และ 4 มี เอกลักษณ์แห่งตนในระดับสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าผู้มีเอกลักษณ์แห่งตนในระดับต่ำ ได้มีงานวิจัยในทำนองเดียวกันคือ บอร์น (Bourne, 1978 : 223-292) ได้ศึกษาผู้มีเอกลักษณ์แห่งตน พบว่า ผู้ที่มี เอกลักษณ์แห่งตน เป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเฉลียวฉลาด และความสามารถใน

การติดต่อสัมพันธ์ จากงานวิจัยของ ออร์ลอฟสกี และบอร์น ทำให้กล่าวได้ว่าเอกลักษณ์แห่งตน เป็นแรงผลักดันให้บุคคล มีความตั้งใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้ เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และเป็นผู้ที่ยังค้นหาเอกลักษณ์ไม่พบ ซึ่งมีผลงานวิจัยสนับสนุน คือ กาญจนา พึ่งเนตร

(2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล กับเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก พบว่าการมีเอกลักษณ์แห่งตน คือบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา จะแสดงให้เห็นในรูปของการมีความมั่นใจในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์ ความภาคภูมิใจในตนเอง พฤติกรรมเหล่านี้ ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นที่ยอมรับของสังคมในทางตรงกันข้ามผู้ที่ยังสับสนในเอกลักษณ์ จะมีบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ เช่นควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง และไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จึงกล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ คูเปอร์สมิท (อรชума พุ่มสวัสดิ์. 2539 , อ้างอิงมาจาก Coopersmith. 1984 : 1 ,McCandless. 1976 : 203 – 204) ที่ทำการศึกษาดูการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง นั้นเป็นส่วนหนึ่ง ของเอกลักษณ์แห่งตน จากการศึกษาพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นพลังช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ด้วยดีความมั่นใจ ดำรงชีวิต ร่วมกับผู้อื่น อย่างมีประสิทธิภาพ มีอุปนิสัยร่าเริง วิดกกังวลต่ำ ปรับตัวได้ดี อยากรู้ อยากเห็น เป็นคนเด่น มีความสัมพันธ์ในกลุ่มดี เชื่อสัจย์ต่อตนเอง และใช้กลไกในการป้องกัน ตนเองน้อยมาก ส่วนบุคคลที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเองหรือสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน จะมีพฤติกรรมขาดตกบกพร่อง การเปิดเผยตนเอง และกลัวอนาคต ความกลัวจะนำไปสู่ความวิตกกังวล ซึ่งเป็นความรู้สึก ไร้ความสามารถที่จะช่วยตนเอง เกิดความคับข้องใจ ไม่มั่นใจในความสามารถของตน และมีอารมณ์เป็นทุกข์ ความรู้สึกนี้จะค่อย ๆ ทำลายชีวิตที่มีความสุข และเป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิตต่อไป รวมทั้งความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง จากผลดังกล่าว บุคคลที่มีความสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน จะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่เป็นปกติ และจากการศึกษาของ ชัยวัฒน์ วงศ์ษา และคณะ (2532) พบว่า ผู้ที่สับสนใน ตนเอง หรือสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน เป็นสาเหตุทำให้เด็กมีพฤติกรรมติดยาเสพติด เนื่องจากไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเหล่านี้ จะถูกหลอก หรือ ถูกชักจูงได้ง่าย กว่า ผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตน นอกจากการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว ได้มีผู้ให้สำคัญ และกล่าวถึงเอกลักษณ์ แห่งตน คือวินัดดา ปิยะศิลป์ (2540 : 125) กล่าวว่า ถ้าผลของการค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน สำเร็จการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของวัยรุ่นจะเป็นไปด้วยดี และมีพัฒนาการสมวัย ทำให้วัยรุ่นก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ที่มีความสุขแต่ถ้าวัยรุ่นที่ยังสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน การดำเนินชีวิต ก็จะสับสนด้วย

จากการวิจัยข้างต้น พบกล่าวได้ว่าเอกลักษณ์แห่งตน มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมาก กล่าวคือ วัยรุ่นที่ยังสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน จะมีความสับสนในตนเอง ไม่เข้าใจในตนเอง และผลที่ตามมาคือ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและสังคม แต่ถ้าวัยรุ่น สามารถค้นพบ เอกลักษณ์แห่งตนได้ ก็จะทำให้ค้นพบตนเองได้

จากการศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนกับพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปผลได้ว่า วัยรุ่นที่เข้าใจในเอกลักษณ์แห่งตน จะส่งผลให้มีพฤติกรรมด้านต่างๆ เป็นไปตามปกติ ซึ่งตรงกันข้ามกับวัยรุ่นที่สับสน หรือไม่เข้าใจในเอกลักษณ์แห่งตน จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นที่เดือดร้อนทั้งกับตนเองและสังคม จากผลการศึกษาเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงนำมาตั้งสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรม

การอบรมเลี้ยงดู เป็นกระบวนการฝึกอบรม ปรับแต่ง และถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ จากบิดามารดา หรือผู้ใกล้ชิดให้แก่เด็ก ซึ่งในแต่ละสังคมก็มีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ลักษณะนิสัย วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มนั้น ๆ นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพัฒนาทางการบุคลิกภาพของเด็ก ฉะนั้นพ่อแม่จึงมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังบุคลิกภาพ ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็ก พฤติกรรมของนักเรียนที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จึงมีรากฐานมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หรือครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญประการแรก

3.1 ความหมายและความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

เซียร์และคณะ (อัญชลี หนักแน่น, 2537 : 23-24 อ้างอิงจาก Sears and other, 1957) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดวัยเด็ก ซึ่งจะมีผลบางประการต่อพฤติกรรมของเด็กในปัจจุบันและศักยภาพของการกระทำในอนาคต ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลส่วนหนึ่งจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในสถาบันครอบครัว อันเป็นสถาบันทางสังคมอันดับแรกสุดที่เด็กเป็นสมาชิก ซึ่งการที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กได้เหมาะสมเพียงใดนั้น พ่อแม่จำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติให้ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย และในแต่ละสถานการณ์แวดล้อม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามดา วณิชทานนท์ (2528 : 38) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึก และอารมณ์ของผู้กระทำตลอดจนเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนเอง

สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก และเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตน และผู้อื่นในทำนองต่างๆ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และเลียนแบบการกระทำต่างๆ ของผู้อบรมเลี้ยงดู

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

ในการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพทุกด้านของลูก ซึ่งความคิดนี้ปรากฏในทฤษฎีจิตวิทยาที่สำคัญๆ เช่น

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ ฟรอยด์ (Freud, 1949 : 26-29) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเริ่มมาตั้งแต่วัยทารก ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการทางบุคลิกภาพเมื่อเด็กโตขึ้น โดยเฉพาะในช่วงอายุ 1-5 ปีเด็กจะต้องได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี เพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการ ถ้าในช่วงชีวิตตอนต้นเด็กได้รับการเลี้ยงดูไม่ดี เมื่อโตขึ้นจะมีปัญหาทางการปรับตัวและปัญหาอื่น ๆ

ส่วนทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson, 1968 : 96 - 99) และดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามดา วณิชทานนท์ (2528 : 5) กล่าวว่า เด็กทารกที่ได้รับการได้รับความพอใจจากการดูแลอย่าง ใกล้ชิดของมารดาตั้งแต่แรกเกิด จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจ มารดาและเมื่อโตขึ้นจะแผ่ขยายความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจนี้ไปยังผู้อื่น และสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ ซึ่งจะ ทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา เกี่ยวข้องกับการมีสุขภาพจิตที่ดีของเด็กโดยตรง

นอกจากแนวคิดของนักทฤษฎีบุคลิกภาพทั้ง 2 คน ดังกล่าวแล้ว ยังมีนักจิตวิทยาคนอื่นๆ ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ไว้เช่น

บัลด์วิน (Baldwin. 1980 : 499) กล่าวว่าลักษณะบุคลิกภาพทั้งหมดของเด็กเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กมีความสัมพันธ์กับวิธีการอบรมเลี้ยงดู และวิธีการลงโทษของพ่อแม่โดยตรง ซึ่งพ่อแม่ที่ใช้วิธีการลงโทษทางกายกับเด็กบ่อยครั้ง และรุนแรงมากขึ้นตามลำดับจะมีผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมต่อต้านสังคม

มัสเซน (Mussen. 1963 : 71-73) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในระดับต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานของความรัก และความอบอุ่นเป็นสำคัญ โดยการเรียนรู้ทางสังคมครั้งแรกของเด็กจะเกิดขึ้นจากการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในครอบครัว ดังนั้นสภาพแวดล้อม วิธีการอบรมเลี้ยงดู ทัศนคติ และค่านิยมของพ่อแม่ จึงมีผลโดยตรงต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะนิสัยของเด็กในอนาคตต่อไปด้วย

สรุปได้ว่า นักจิตวิทยาต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมจากพ่อแม่ เป็นปัจจัยสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็กให้มีพัฒนาการไปในทางที่ดีงาม และในทำนองเดียวกันการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ก็จะทำให้บุคลิกภาพของลูกเสียหายได้

3.2 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ทำการศึกษาวิจัยถึงลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามวิธีการและจุดประสงค์ของแต่ละงานวิจัย ดังเช่น

โรเจอร์ส (ทัศนาก ทอณภักดี. 2539 : 29 ; อ้างจาก Rogers. 1972 : 117) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย (Democracy) แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection)

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1973 : 303-304) ได้แบ่งลักษณะการควบคุมวินัยของพ่อแม่ที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัว และบุคลิกภาพของวัยรุ่น ออกเป็น 4 แบบดังนี้

1. แบบเข้มงวดกวดขัน (Authoritarian Control) ในบ้านที่เข้มงวดกวดขันจะทำให้วัยรุ่นเป็นคนที่ยอมตาม และกลัวที่จะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ที่คาดหวังให้วัยรุ่นมีความรับผิดชอบมากขึ้นตามวัย ในขณะที่วัยรุ่นเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่ นั้นวัยรุ่นจะเกิดความไม่พอใจพ่อแม่ขึ้นเรื่อยๆ การเลี้ยงดูแบบนี้จะขัดขวางไม่ให้วัยรุ่นได้เป็นตัวของตัวเองตามที่เขาต้องการ ด้วยเหตุนี้วัยรุ่นจึงสะสมความขุ่นเคืองใจอย่างรุนแรง และจะแสดงการต่อต้านโดยการไม่พูดจากับพ่อแม่ หรือไม่ปรึกษาหารือไม่ขอคำแนะนำเมื่อเวลามีปัญหา ซึ่งผลของการควบคุมแบบเข้มงวดกวดขัน จะทำให้เกิดความบาดหมางที่รุนแรงระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ได้

✓ 2. แบบประชาธิปไตย (Democratic control) วัยรุ่นที่ได้รับการควบคุมแบบประชาธิปไตย จะมีสัมพันธภาพที่ราบรื่นกับผู้ปกครองได้มากกว่าแบบแรก จากการที่วัยรุ่นชื่นชมและยอมรับนับถือในตัวพ่อแม่ จะทำให้วัยรุ่นอยากเข้าหาพ่อแม่เพื่อปรึกษาหารือเวลาที่มีปัญหา วัยรุ่นจึงมีทัศนคติที่ดีต่อพ่อแม่มากกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการควบคุมแบบเข้มงวดกวดขัน นอกจากนี้วัยรุ่นจะชื่นชมชีวิตในบ้าน ชื่นชมในสิ่งที่พ่อแม่ทำให้ และไม่ลังเลที่จะแสดงออกถึงความยอมรับนับถือ และความชื่นชมที่เขามีต่อพ่อแม่ ผลก็คือทำให้บรรยากาศของบ้านมีความอบอุ่นและมีการยอมรับ

3. แบบปล่อยปละละเลย (Permissiveness) คือไม่มีการควบคุม ผลของการไม่ควบคุมแบบนี้ จะทำให้วัยรุ่นไม่ยอมรับนับถือในตัวพ่อแม่ ไม่ชื่นชมยินดีในสิ่งที่พ่อแม่ทำให้และไม่มีแรงจูงใจที่จะช่วยตัวเองในการดำเนินชีวิต วัยรุ่นจึงคาดหวังแบบเห็นแก่ตัว ให้พ่อแม่ทำอะไรให้ในขณะที่เขาทำอะไรตอบแทน

พ่อแม่เพียงเล็กน้อยหรือไม่ตอบแทนอะไรเลย วัยรุ่นที่ได้รับอนุญาตให้ทำอะไรได้ตามใจทุกอย่างจะรู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่มีความมั่นใจ เมื่อใดที่วัยรุ่นทำสิ่งที่ผิดเขาจะรู้สึกขุ่นเคืองใจต่อต้านพ่อแม่ และตำหนิว่าเป็นความผิดของพ่อแม่ที่ไม่แนะนำ หรือห้ามปรามเขา

4. แบบไม่สม่ำเสมอ (Inconsistent control) การควบคุมแบบไม่สม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นการควบคุมแบบผ่อนผัน หรือแบบเข้มงวดกวัดขัน เมื่อวัยรุ่นรู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรมจากความไม่สม่ำเสมอของพ่อแม่ วัยรุ่นและญาติพี่น้อง จะช่วยกันทำการต่อต้านพ่อแม่และปกป้องวัยรุ่นที่ไม่ได้รับความยุติธรรม ในฐานะเป็นผู้มีความทุกข์ร้อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในบ้าน และไม่สนับสนุนให้เกิดสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นเลย

✓ สแตนลีย์ และมิทเชลล์ (อัจฉรา สุขารมณ และคนอื่นๆ. 2528 : 10 อ้างอิงมาจาก Stanes and Michell. 1975) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบปล่อยตามสบาย การเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ให้อิสระ ไม่กวดขันไม่บังคับ ไม่อบรมเด็กปล่อยให้เด็กตัดสินใจเลือกสิ่งที่เขาคิดว่าดีที่สุดสำหรับเขาเอง พ่อแม่เพียงแต่ให้คำแนะนำบางครั้ง บางคราว

2. แบบใช้อำนาจเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ชอบใช้อำนาจกับลูก แต่ก็ทราบว่สิ่งใดควรละเว้น สิ่งใดควรอบรมสั่งสอน หากไม่ทำตามก็ถูกลงโทษ

✓ 3. แบบพัฒนาทางจิตใจ การเลี้ยงดูแบบนี้เป็นการเลี้ยงที่พ่อแม่รู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึก และความผูกพันระหว่างพ่อแม่กับลูกที่อยู่ในวัยเติบโต พ่อแม่มักให้คำแนะนำอบรมที่ดีแก่ลูก โดยพ่อแม่ยอมรับและเชื่อถือในการปรับปรุงตนเองของลูก พ่อแม่จะเป็นผู้วางระเบียบและกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติ และคอยควบคุมให้ลูกปฏิบัติตาม

ม.ร.ว.สมพร สุทัศน์ย์ (2530 : 30) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 7 แบบ คือ แบบใช้อำนาจควบคุม (Authoritarian) แบบเข้มงวดกวัดขัน (Firm Discipline) แบบลงโทษทางกาย (Physical Punishment) แบบให้ความคุ้มครอง (Overprotection) แบบประชาธิปไตย (Democracy) แบบรักตามใจ (Permissive-ness) และแบบปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง (Rejection)

✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528 : 3-15) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทย ออกเป็น 5 ประเภท คือ

✓ 1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาทำงานว่าเป็นการปฏิบัติต่อบุตรตน ได้แสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์สุขของบุตร มีความใกล้ชิดและได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับบุตร ให้การช่วยเหลือสนับสนุนและยอมรับในความสามารถของบุตร การอบรมแบบนี้เป็นการให้ในสิ่งที่บุตรต้องการ ดังนั้นบุตรที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะให้ความรักความสำคัญต่อบิดามารดา ยอมรับการอบรมสั่งสอนต่าง ๆ โดยง่าย มีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นมาก และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง บิดามารดาที่อธิบายให้เหตุผลแก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของบุตรหรือลงโทษบุตร มีการให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสม กับการกระทำของบุตรมากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตนเอง ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ช่วยให้บุตรได้เรียนรู้ และรับทราบถึงสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำ มีความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบสูง และสามารถต้านทานสิ่งยั่วยุใจได้

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางร่างกาย หมายถึง บิดามารดาใช้วิธีลงโทษทางจิตหรือทางกายเมื่อบุตรทำผิด ซึ่งการลงโทษทางกายจะเป็นวิธีการปรับพฤติกรรม ที่บิดามารดามักใช้

อย่างจริงจังใช้มาก และบ่อยกว่าการให้รางวัลเมื่อเด็กทำดี การลงโทษทางกายมีประโยชน์เพียงเล็กน้อย คือสามารถยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว แต่มีผลเสียต่อเด็กมากเพราะทำให้เด็กก้าวร้าว ขอบรังแก ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า ส่วนการลงโทษทางจิตจะให้ผลดีในการช่วยเสริมสร้างจริยธรรมของเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิด ว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามก็จะลงโทษเด็ก ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะยับยั้งการพึ่งตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ส่วนการเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยหมายถึง การปล่อยให้เด็กคิดและตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ควรทำอะไร และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองหรือภายใต้การแนะนำ และฝึกฝนจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ทำให้เด็กช่วยตนเองได้เร็ว และไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานไป

จากการศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวข้างต้นพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของเด็กแตกต่างกันออกไป ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ ซึ่งได้รับการสนับสนุนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชุชม และงามตา วณิชานนท์ 2528) คือแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบลงโทษทางจิต-ทางกาย แบบควบคุมมาก-น้อย และแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้าในการอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบนั้น สามารถที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงศึกษากับนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีพฤติกรรมแตกต่างกันในแง่ที่มีพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจึงสนใจว่าการที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน 2 ประการ ดังกล่าวนี้น่าจะเป็นผลมาจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันอีกประการหนึ่งด้วย

3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู กับพฤติกรรม

เป็นที่ยอมรับกันว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หรือ ผู้ปกครอง มีอิทธิพล ต่อพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพมากที่สุด เด็กจึงควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองอย่างเหมาะสม เพื่อจะได้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีงานวิจัยที่ศึกษาด้านการอบรมเลี้ยงดู กับพฤติกรรมไว้มากพอสมควร ดังงานวิจัยที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

1. การวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย กับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน

✓ เบคเคอร์ (วัฒนา อติโชติ. 2540 : บทคัดย่อ อ้างอิงมาจาก Becker. 1969: 17) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่ รู้จักอดทนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีลักษณะมุ่งอนาคต และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง และจากงานวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่รายงานว่ามีพฤติกรรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า วัยรุ่นที่รายงานว่าได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย นอกจากจะเกี่ยวข้องกับทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแล้วยังมีงานวิจัย ของมัสเสน และคณะ (Mussen and Others. 1990, 491-492) ที่ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ การฝึกวินัยให้แก่บุตรโดยการให้เหตุผลและให้ความรักจะทำให้บุตรมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ

ชอบสูงและสามารถปรับตัวได้ดี ดังงานวิจัยของ อรพินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการปรับตัวและวิถีแก้ไขของนักเรียนวัยรุ่น พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมากมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ปัทมา ศิริเวช (2541 : 218) พบว่าวัยรุ่นที่แก้ไขปัญา และปรับตัวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่รับผิดชอบตนเองได้ส่วนมาก มีครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น ผูกพันซึ่งกันและกัน บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่ เข้าใจยอมรับความคิดเห็นของวัยรุ่นอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ในทางตรงกันข้ามวัยรุ่นที่ทำผิดกฎหมาย ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่เอาใจใส่ ไม่มีระเบียบลงโทษโดยขาดเหตุผลทำให้วัยรุ่นขาดที่พึ่ง มีปัญหาในการปรับตัวมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ รักวิจัย (2527 : 14 - 17) ที่ได้ให้ความเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลให้เด็กมีลักษณะเป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวและแสดงออกอย่างมั่นใจ ช่วยเหลือตัวเองและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์ และจากการศึกษา ของชนิดา อรุณรักษ์ (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก พบว่าเด็กที่มีความก้าวร้าวส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ให้การอบรมแบบปล่อยปละละเลย หรือไม่ให้ความรักสนับสนุน ส่วนเด็กที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เช่นเดียวกับที่ อรเพ็ญ นาควัชร (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลและบทบาทของครอบครัว ที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือให้ความรัก เอาใจใส่ มีเหตุผล ไม่ใช้อำนาจ มีความเอื้ออาทรต่อกัน จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และปล่อยปละละเลย บำเพ็ญ วังเงิน (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา อิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน จากการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่นพฤติกรรมเกี่ยวกับการเรียน พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมที่ไม่ดีไม่เหมาะสมกับครู-อาจารย์ พฤติกรรมส่วนใหญ่มาจากสภาพครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจมากเกินไปกับแบบบังคับเข้มงวดมากเกินไป

จากการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก เป็นรูปแบบหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ มีความรับผิดชอบ มีการควบคุมตนเองสูง ไม่กระทำความผิดกฎระเบียบ จากงานวิจัยข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ทำให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมปกติ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดการณ์ว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมแตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ซึ่งการคาดคะเนดังกล่าวจะได้นำไปตั้งสมมติฐานการวิจัยต่อไปว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2. การวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบการใช้เหตุผล – อารมณ์ กับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ที่สำคัญของดุซงกี โยเลลา (2537 : 86-98) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูทางบวก มีผลทางบวกกับตัวแปรด้านบุคลิกภาพ และสังคม นั่นคือถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มากเท่าใดก็จะมีลักษณะที่พึงปรารถนาสูงขึ้นเท่า

นั้น และ ผลสรุปของงานวิจัย พบว่าการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลดีต่อบุคลิกภาพ และลักษณะทางสังคมคือการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ส่วนการเลี้ยงดูแบบอารมณ์ ไม่เป็นผลดีต่อบุคลิกภาพ และสังคมเลย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุณารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527 : 65) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับ ความมีวินัยในตนเอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ใช้เหตุผล มีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ สอดคล้องกับ บัลลวิน (อัญชลี หนักแน่น. 2537 : 24 ; อ้างอิงจาก Baldwin. 1948 : 127-136) ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบทำอะไรมีการวางแผน มีความรับผิดชอบในตนเองในความประพฤติของตนเอง ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบไม่มีเหตุผลเด็กจะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดทักษะในการแก้ปัญหา ขาดความรับผิดชอบ และความคิดผกผันต่างๆ อยู่ในวงจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอฟแมน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วณิชทานนท์ 2528 : 9 ; อ้างอิงจาก Hoffman. 1970 : 339 - 340) ศึกษาพบว่า ในเด็กโตและวัยรุ่นที่บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้เด็กมีความสามารถด้าน ทานสิ่งยั่วยุใจได้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เมื่อเด็กกระทำผิดจะรู้สึกอายและยอมรับผิด รวมทั้งการที่พ่อแม่ฝึกวินัยโดยให้เหตุผล ทำให้เด็กมีวินัยสูงกว่าการฝึกวินัย โดยใช้อำนาจและการยับยั้ง สัมพันธ์กับงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจัน (2520 : 15) พบว่าการที่เด็กรู้ว่าการที่พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมบางอย่างนั้นอยู่บนรากฐานของเหตุผล และความรักความหวังดี แต่ถ้าวการอบรมเด็กแบบไม่คงเส้นคงวา ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล จะส่งผลให้เด็กไม่อาจตัดสินใจได้ว่าพฤติกรรมใดควรกระทำ พฤติกรรมใดไม่เหมาะสมไม่ควรกระทำ ในที่สุดเด็กจะเกิดความขัดข้องใจจน กลายเป็นคนก้าวร้าว และดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วณิชทานนท์ (2528 : 9) ศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้วัยรุ่นสามารถด้านทานสิ่งยั่วยุใจได้ มีความสำนึกในความรับผิดชอบสูง และมีลักษณะมุ่งอนาคตด้วยซึ่ง ทศนา ทองภักดี (2528 : 20) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความ เชื่ออำนาจภายในตนของเด็กวัยรุ่นไทยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อยหรือแบบใช้อารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับบี (Bee. 1978) ที่ให้ความเห็นว่าการชี้แจงให้เด็กเข้าใจในเหตุผล จะสามารถโน้มน้าวให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา อูรีรักษ์ (2527) ที่พบว่า เด็กที่ก้าวร้าว พ่อแม่จะใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ไม่มีเหตุผล ไม่ยอมรับความคิดเห็นของบุตร ทำให้ บุตรมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

จากงานวิจัยข้างต้นพอกล่าวได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ มีความสำคัญต่อ พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น คือการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นปกติ ส่วน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ ซึ่งผลนี้ผู้วิจัยจึงคาดว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน กล่าวคือการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมปกติ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่ง การคาดคะเนดังกล่าวจะได้นำไปตั้งสมมุติฐานการวิจัยต่อไป ว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อยกับพฤติกรรมปกติและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยในหัวข้อดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบ ผลของการอบรมเลี้ยงดูระหว่างการควบคุมมากกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยผู้วิจัยเหล่านั้นได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยว่า คือการปล่อยปละละเลย ซึ่งไม่ตรงกับ ความหมายของการควบคุมน้อย ในการวิจัยครั้งนี้ เพราะการควบคุมน้อยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การปล่อยให้เด็กตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ ควรทำสิ่งใด และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กมากนัก ส่วนการควบคุมมากในการวิจัยครั้งนี้ คือการออกคำสั่งให้เด็กทำตาม และบิตามารดา คอยตรวจตราว่าเด็กทำตามหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามก็จะลงโทษ เป็นต้น ซึ่งการควบคุมมากดังกล่าวนี้มีความหมายตรงกับงานวิจัยที่ค้นพบ ดังผลงานวิจัยที่สำคัญๆ ที่ปรากฏว่าการใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากในลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเด็กหลายประการ ดังเช่นงานวิจัยต่อไปนี้

งานวิจัยที่ปรากฏผลว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และควบคุมน้อย (แบบปล่อยปละละเลย) มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กดังต่อไปนี้ เช่นงานวิจัยของ ประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2537 : 36-37) ได้ศึกษาสภาพความเป็นไปในบ้านที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรม การแสดงออกของลูกว่าบรรยากาศของการทอดทิ้งปล่อยปละละเลย ทำให้ลูกเป็นคนขาดระเบียบวินัย ก้าวร้าว เจ้าอารมณ์ เห็นแก่ตัวชอบข่มขู่คนอื่น บรรยากาศในครอบครัวที่แตกแยก ทำให้ลูกมีพฤติกรรมเจียนเฉยไม่สู้หลักหนี ซึมเศร้าไม่มีความสุข ไม่มีความหวัง และพฤติกรรมแสดงออกในทางก้าวร้าว ขวนขวาย อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิด และโกรธง่าย ครอบครัวที่ช่วยเหลือเด็กมากเกินไป ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองไม่กล้าคิดกล้าทำสิ่งใด ไม่รู้จักตนเอง ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นและปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ ครอบครัวที่ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับเด็กเป็นลูก ทำให้เด็กเจียนขี้น ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับใคร หนีสังคม อิจฉาริษยาผู้อื่น ครอบครัวที่ควบคุมลูกเกินไป ทำให้เด็กเป็นคนพูดปด หลอกลวงไม่ยอมรับความผิดพลาด เกิดความหวาดกลัวว่าจะเกิดความล้มเหลว ไม่กล้าทำในสิ่งใหม่ ๆ ครอบครัวที่บิตามารดา อารมณ์รุนแรงทำให้เด็กขี้น ขลาด หวาดหวั่น เจียนเฉย ไม่ค่อยพูด ไม่คิดต่อสู้ ซึมเศร้า เจียนเหงา และบางรายมีลักษณะตรงข้ามคือ ก้าวร้าว ปากจัด อารมณ์รุนแรง เป็นต้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ มูส และ มูส (Moos and Moos, 1968 : 1-2) ที่พบว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยมากหรือควบคุมบุตร ธิดา มากเกินไป จะทำให้วัยรุ่นมีลักษณะเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม เช่น จะแสดงอารมณ์โกรธ โดยไม่มีเหตุผล หรือบางครั้งใช้รูปแบบการหลบหนี เมื่อเผชิญปัญหาและแสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวเพื่อเรียกร้องความสนใจ เมื่อได้รับความผิดหวังมักจะโทษผู้อื่นมากกว่าตนเอง และงานวิจัยของ วัลเดส (Valdes, 1970 : 631-642) ได้ศึกษาเด็กฟิลิปปินส์ พบว่าเด็กที่ถูกละเลย ทอดทิ้ง หรือควบคุมน้อย จะมีลักษณะเป็นเด็กที่มีความคับข้องใจ ก้าวร้าว ปรับตัวไม่ได้ และมีความมั่งร้าย และมีผลงานวิจัยในทำนองเดียวกัน คือ เพค (นภาวลัย กัมพลศิริ, 2523 : อ้างอิงมาจาก Peck, 1967) พบว่าครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันหรือปล่อยปละละเลย ทำให้เด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อมารดา มีความตึงเครียด ก้าวร้าว และปรับตัวในสังคมไม่ได้และจากงานวิจัยของ สุชา จันทรเอน (2527) ซึ่งได้ผลสอดคล้องกันว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยแบบเข้มงวดกวดขัน จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

งานวิจัยที่ปรากฏผลอีกประการ คือพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก มีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก คืองานวิจัยของ มิลเลอร์ (Buss, 1961 : 39 citing Miller, 1946 : 37-41) พบว่าในการอบรมเลี้ยงดูบุตรนั้น ถ้ามารดาเข้มงวดควบคุมบุตรมากเกินไป บุตรจะยิ่งเกิดความหงุดหงิด และคับข้องใจมากขึ้นเท่านั้นความคับข้องใจนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความก้าวร้าว ดังเช่นที่ เรคเก (นิภา นิธิยานน, 2520 : 201) อ้างอิงมาจาก Radke, 1964 : 11-12) ได้กล่าวว่า ถ้าหากเด็กถูกทอดทิ้งจาก

บิดามารดา หรือบิดามารดาใช้นัยมากเกินไป ควบคุมมากเกินไป ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ ไม่มีการแนะนำจะทำให้เด็กเป็นคนที่ไม่สามารถจัดการแก้ปัญหาได้ กลายเป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบ มีความวิตกกังวล เช่นเดียวกับเด็กที่ได้รับการหนุนลมแบบทารก จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมคล้ายทารก พฤติกรรมถดถอย และ ยอมตาม มีความรู้สึกไม่อบอุ่น และไม่ปลอดภัย ก้าวร้าว ขี้อิจฉา ปรับตัวได้ยาก สอดคล้องกับผลวิจัยของ สมพงษ์ ตีรพัฒน์ (2517 : 48-50) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเชื่อมั่นในตัวเองและความรับผิดชอบ

จากการวิจัยการอบรมเลี้ยงดูที่กล่าวข้างต้น พบว่า ผู้วิจัยได้แบ่งการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมไว้ 2 ลักษณะที่เป็นคู่ตรงข้ามกัน คือการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก คู่กับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ในลักษณะของการปล่อยปละละเลย (laissez-faire) ซึ่งปรากฏผลว่า การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 ประเภทนี้ ไม่ก่อให้เกิดผลดีกับตัวเด็กเลย และทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม แต่ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ในการวิจัยครั้งนี้ ความหมายของการควบคุมน้อยต่างไปจากการปล่อยปละละเลย แต่หมายถึงการปล่อยให้เด็กตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ควรทำสิ่งใด และเปิดโอกาสให้เป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กมากเกินไป ซึ่งลักษณะของการควบคุมน้อยเช่นนี้เมื่อเปรียบเทียบกับกรอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุมมาก ที่พบจากผลการวิจัยที่น่าเสนอพอสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดู เด็กแบบควบคุมมาก ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ไม่เป็นตัวของตัวเองไม่กล้าคิด ไม่กล้าตัดสินใจ กลายเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย ซึ่งเป็นปัญหาทางพฤติกรรม ฉะนั้นถ้าบิดามารดาจะผ่อนคลายการเลี้ยงดูแบบควบคุมมากให้ลดลงมาคือมีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ทำให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความสามารถไม่เก็บกด ก็จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดการณ์ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมปกติ และการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งการคาดคะเนดังกล่าวจะได้นำไปตั้งสมมุติฐานการวิจัยต่อไปว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4. งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย กับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน

การลงโทษที่บิดามารดาใช้กับบุตร มี 2 วิธี ที่สำคัญคือ การใช้อำนาจบังคับโดยการลงโทษทางกาย การใช้วาจาดูว่า และการลงโทษทางจิต เช่น การงดแสดงความรักใคร่ เป็นต้น ได้มีนักวิจัยสนใจศึกษาผลของการลงโทษทั้ง 2 วิธีนี้ว่าจะก่อให้เกิดผลหรือพฤติกรรมใดกับเด็กอย่างไร ซึ่งปรากฏผลจากการวิจัยกล่าวว่า การลงโทษทางกายก่อให้เกิดผลเสียต่อเด็ก เช่นการวิจัยของ เบเกอร์ และคณะ (ประวิทย์ หลักบุญ : 2528 ; อ้างอิงมาจาก Gerth and Mills 1953 : 310 citing Becher and others. 1962 : 509 – 535) พบว่าเด็กที่บิดามารดาใช้วิธีการลงโทษ โดยตรงทางร่างกายมากกว่า จะมีความก้าวร้าวทางร่างกายต่อเพื่อน ผลจากการค้นพบครั้งนี้ ยังเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าการลงโทษทางกาย อย่างรุนแรงเกินไปนั้น ไม่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมที่รุนแรงก้าวร้าวของเด็ก แต่เป็นการทำให้เด็กมีการเก็บกด และแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้อื่น เช่นกับ เพื่อน ครู-อาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอฟแมน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชทานนท์ 2528 : 9, อ้างอิงมาจาก Hoffman. 1970) ได้ศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของการลงโทษทางกายและการลงโทษทางจิต สรุปได้ว่าการลงโทษทางกายนั้นมีประโยชน์เพียงเล็กน้อยคือสามารถยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว แต่การลงโทษทางกาย มีผลเสียต่อเด็กมาก เพราะสอนให้เด็กก้าวร้าว รังแก ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า และทำให้เด็กเกลียดกลัวผู้ลงโทษ

และหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการที่เด็กถูกลงโทษทางกายนั้น ส่วนการลงโทษทางจิตให้ผลดีในการเสริมสร้างจริยธรรมของเด็กอยู่บ้าง ดังเช่นงานวิจัยของ ดวงใจ กสานติกุล (2531) ที่พบว่า การบอกให้ลูกทราบถึงสาเหตุของการลงโทษ การห้ามไม่ให้ลูกทำหรือการการให้ลูกทำ พ่อแม่ไม่ระบายอารมณ์โกรธใส่ลูก ไม่ลงโทษลูกตามอารมณ์ มีความสม่ำเสมอต่อการกระทำผิดของลูก คือไม่ใช่บางครั้งทำเฉย หรือบางครั้งลงโทษ ความรักความเข้าใจ ความมีเหตุผลของพ่อแม่จะช่วยเพาะบ่มให้ลูกได้รู้จักรักและรู้จักยอมผู้อื่น อันเป็นผลพฤติกรรมที่ดีที่เหมาะสมของเด็กต่อไป และมีการวิจัยที่พบว่า การลงโทษทางกาย และทางจิต ก่อให้เกิดผลเสียพอ ๆ กัน คือการวิจัยของ เชียร์ และคนอื่นๆ (Berkowitz, 1962 : 287 – 288 citing Sears and others, 1957 : 259) ที่ทำการสัมภาษณ์มารดาเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของบุตรและวิธีการปฏิบัติของตนแล้ว รายงานว่ามารดาที่เย็นชาและมารดาที่มีการลงโทษทางกายต่อบุตร มีส่วนทำให้บุตร เกิดความก้าวร้าว พอๆ กัน ทั้งนี้เพราะทำให้เด็กคับข้องใจและเกิดความโกรธ ขณะเดียวกันการลงโทษนั้นจะกลายเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมในที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่น

ผลการวิจัยเหล่านี้สรุปได้ว่า การลงโทษทางกายก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ดังที่ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521) ให้ข้อสรุปว่าการลงโทษทางกาย เกี่ยวข้องกับการที่เด็กมีจริยธรรมต่ำ และการโกงในวัยรุ่นตอนปลาย ส่วนการลงโทษทางจิต พบว่าเด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกว่าการลงโทษทางกาย

จากการวิจัยข้างต้น กล่าวได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก โดยเฉพาะการลงโทษทางกายนั้น มีผลเสียมากกว่าเด็ก เพราะเป็นรูปแบบที่เด็กจะจดจำและนำมาแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่รุนแรง ก้าวร้าวในรูปแบบต่างๆ ส่วนการลงโทษทางจิต มีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมมากกว่าการลงโทษทางกาย ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดการณ์ว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปกติ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งการคาดคะเนดังกล่าว จะได้นำไปตั้งสมมุติฐานการวิจัยว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่านักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

5. การวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว – ช้า กับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามดา วณิชานนท์ 2528 : 15) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว – ช้า จากผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว เกี่ยวข้องกับการที่เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงอย่างเด่นชัด ดังเช่นงานวิจัยของ วินเทอร์ บอททอม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามดา วณิชานนท์ 2528 : 14 ; อ้างอิงจาก Winterbottom : 1966) ได้ศึกษาการฝึกให้เด็กพึ่งตนเองโดยกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กโต เช่น รู้จักคบเพื่อนด้วยตนเอง ช่วยงานบ้านเป็นประจำ เก็บเสื้อผ้าของใช้ให้เข้าที่ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มารดาฝึกให้ทำกิจกรรมเหล่านี้เร็วเป็นเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ฝึกให้พึ่งตนเองช้า แม้ว่างานวิจัยเรื่องนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมของวัยรุ่น แต่ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกันอยู่ คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นลักษณะหนึ่งของการมีพฤติกรรมปกติเกี่ยวกับการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การมีความมั่นใจ และความเพียรพยายาม เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ฉะนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จึงถือได้ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และงานวิจัยของ สุขสมร ประพัฒน์ทอง (2521 : บทคัดย่อ) ได้กำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมจะฝึกให้เด็กเล็ก เช่น ทำความสะอาดส่วนต่างๆ ของร่างกายเองเก็บ

เงินใส่กระปุกออมสิน ช่วยเหลืองานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น และได้ทำการสัมภาษณ์มารดาของเด็กชายหญิง อายุ 7-10 ขวบ ผลปรากฏว่า มารดาที่รายงานว่าได้เริ่มฝึกให้เด็กทำกิจกรรมเหล่านี้เอง ภายใต้การควบคุมดูแลของมารดา ตั้งแต่เด็กเหล่านี้ อายุ 3 ขวบ เมื่อวัดปริมาณพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลในเด็ก เมื่ออายุ 7-10 ขวบ ปรากฏว่า เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลสูงกว่าเด็กที่มารดา รายงานว่าได้เริ่มฝึกเด็กให้พึ่งตนเอง เมื่ออายุ 5 ขวบ เป็นต้นมา หรือไม่เคยสนใจที่จะฝึกเลย

งานวิจัยที่สำคัญที่ปรากฏผลว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า มีผลต่อพฤติกรรมในวัยต่อมา ก็คือ งานวิจัยของ อุษา จารุสวัสดิ์ (2530 : บทคัดย่อ) พบผลจากการวิจัยว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า จะมีบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว เด็กจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงประพฤติตนไปในทางที่ดีชอบพึ่งพา ตนเองไม่ชอบพึ่งพาผู้อื่น มีความมั่นใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และการวิจัยของ พัทรินทร์ เสรี (2543 : 76) พบว่าเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า ส่วนวัยรุ่นที่ไม่ติดยาเสพติดได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบให้พึ่งตนเองเร็ว

ผลการวิจัยทั้ง 2 เรื่องนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว มีผลต่อพฤติกรรมดีในวัยต่อมาส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้าเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในวัยต่อมา

จากงานวิจัยข้างต้น กล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ส่งผลให้เด็กนักเรียนวัยรุ่นมีพฤติกรรมในทางที่ดีเหมาะสม มีพฤติกรรมเป็นปกติ ส่วนเด็กที่ให้พึ่งตนเองช้าจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ฉะนั้นผู้วิจัยจึงคาดการณ์ว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็วทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมปกติ และการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งการคาดคะเน ดังกล่าวจะได้นำไปตั้งสมมุติฐานการวิจัยว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่ง ตนเองเร็วกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

สรุปความเกี่ยวข้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับพฤติกรรมของนักเรียน กล่าวคือการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบต่อไปนี้คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองช้า ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ผลของการสังเคราะห์งานวิจัย ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยนำมาใช้กำหนดสมมุติฐาน ในการวิจัยครั้งนี้ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ที่แตกต่างกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองช้าส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ กับ พฤติกรรม

4.1 แนวความคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวกับจิตลักษณะตามทฤษฎีตันไม้งัจริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี และของคนเก่งว่าพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง ทฤษฎีนี้สร้างจากการสรุปผลการวิจัยของประชาชนคนไทย อายุ 6-60 ปี จำนวนหลายพันคน

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมมี 3 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นดอกและผลไม้มงของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำดีละเว้นชั่ว และพฤติกรรมทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของ พลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

2. ส่วนที่เป็นลำต้น เป็นสาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย จิตลักษณะ 5 ด้าน คือ

- 2.1 ทศนคติ คุณธรรม ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่กำลังพิจารณาอยู่นั้น
- 2.2 เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือการเห็นแก่ผู้อื่นส่วนรวม และหลักสากลมากกว่าการเห็นแก่ตัว
- 2.3 ลักษณะมุ่งอนาคต สามารถคาดการณ์ไกล และสามารถควบคุมตนให้อดใจรอได้ อย่างเหมาะสม
- 2.4 ความเชื่ออำนาจในตน ว่าทำได้ดี ทำชั่วจะต้องได้รับโทษ
- 2.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความมุ่งมั่นบากบัน ฝ่าฟันอุปสรรคจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ลักษณะทางจิตทั้ง 5 ประการนี้ ถ้ามีมากในบุคคลใดบุคคลนั้น จะเป็นผู้มีพฤติกรรมของคนดี และคนเก่งอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าขาดลักษณะหลายประการมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถเป็นคนดีและคนเก่งได้

3. ส่วนที่เป็นรากของต้นไม้ ส่วนนี้เป็นพื้นฐานทางจิตใจ ส่วนนี้เป็นสาเหตุสำคัญของการพัฒนาจิตลักษณะทางจิต 5 ประการ ที่ลำต้น และพฤติกรรมของคนดี และคนเก่ง ลักษณะทางจิต 3 ประการ นี้ ได้แก่

3.1 สติปัญญา หมายถึง ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการเรียนรู้ รับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างลึกซึ้งเป็นนามธรรม และถูกต้อง แม่นยำ มีความคิดแบบนามธรรม นอกเหนือจากการคิดแบบรูปธรรม ทั้งการคิดแบบเอกลัทธิและอเนกมัย

3.2 ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การคิดหรือการตัดสินใจต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีโอกาสได้คบหา สماعกับเด็กในวัยใกล้เคียง เช่น เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เล่นร่วมกับผู้อื่น โดยไม่เอาแต่ใจตนเอง ให้รู้จักสังเกตปฏิกิริยา ฟังเหตุผลหรือความต้องการของผู้อื่น เล่าประสบการณ์ชีวิตของตนและของผู้อื่นที่ตนประสบมาให้ผู้อื่นฟัง ไปทัศนศึกษาเป็นครั้งคราว เพื่อได้เรียนรู้ถึงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากบ้านและมีโอกาสได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนประเภทต่าง ๆ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนทัศนคติ และค่านิยมของบุคคลโดยทั่วไปในสังคม โดยผ่านทาง สื่อสารมวลชนที่เหมาะสม เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

3.3 สุขภาพจิต หมายถึง ความรู้สึกทุกขใจ อันเนื่องมาจากความวิตกกังวล ความกลัว โกรธง่าย ตื่นเต้นง่าย ขาดสมาธิ ขาดความกล้า และกลัวผิด

จากทฤษฎีต้นไม้อาจสรุปได้ว่าการที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนดีและคนเก่ง จะต้องเริ่มที่การพัฒนาบุคคลนั้นให้มีความเฉลียวฉลาดมีสุขภาพจิตดีและมีประสบการณ์ทางสังคมสูง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538 : 54-55) ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเห็นความสำคัญในส่วนนี้ จึงศึกษาตัวแปรทั้ง 3 ประการ เพื่อพิจารณาว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอย่างไรบ้าง

4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับจิตลักษณะด้านสุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม กับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับ สุขภาพจิตกับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ของนักเรียน

เจษฎา เทียงตรง (2519 : 39-40) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพจิตของเด็กและวัยรุ่นอายุระหว่าง 3-16 ปี ที่มารับบริการจากศูนย์สุขภาพจิต กรุงเทพมหานคร พบว่าลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ ขอบเขตปิด ขอบข่ายโมย มีความประพฤติดีผิดปกติทางเพศ มีปัญหาทางการพูด พฤติกรรมก้าวร้าว มีปัญหาด้านการเรียน นอกเหนือจากบ้าน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ สาโรช คำรัตน์ (2522 : 102-103) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของผู้ที่อยู่ในวัยเรียน พบว่าผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตจะมีพฤติกรรมด้านประสาทอื่นๆ คือ หงุดหงิดง่าย ฉุนเฉียว ร้องไห้เมื่อเกิดอารมณ์โกรธ และถูกเก็บไว้จนกระทั่งจุดหนึ่งอารมณ์ที่โกรธก็จะระเบิดออกมา ทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลอื่น กลายเป็นผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าว อาฆาตแค้น ซิงซัง และเกิดการทำลาย ในทำนองเดียวกัน จารุวรรณ ตั้งศิริมงคล (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสุขภาพจิต และการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 610 คน พบว่านักเรียนที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตอยู่ในระดับปานกลางจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาคือ การย่ำคิดย่ำทำ ไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น ซึมเศร้า ก้าวร้าว ทำลาย เป็นต้น และจากการศึกษาของ ธีรวัฒน์ นิจนตร (วารงคณา แสงวิภาค. 2542 : 103 ; อ้างอิงมาจาก ธีรวัฒน์ นิจนตร. 2526 : 87) พบว่า นักเรียนที่มีความคับข้องใจ วิตกกังวล และมีความตึงเครียดทางจิตใจ สับสนทางอารมณ์ ก้าวร้าว มุ่งร้าย เฉื่อยชา และเมินเฉย แก่ปัญหาตัวเองไม่ได้และมีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม เป็นลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง ซึ่ง สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. (2529 : 19) ได้ศึกษานักเรียนที่มีลักษณะบกพร่องทางสุขภาพจิต และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีความผิดปกติในด้านความประพฤติ โดยการทะเลาะวิวาท มีความผิดปกติทางด้านประสาทอย่างอื่น เช่น หงุดหงิดบ่อย ฉุนเฉียว ร้องไห้ อิจฉา มีความผิดปกติทางด้านนิสัย เช่น กินอยู่ยาก นอนหลับยาก และแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พอกล่าวได้ว่าจิตลักษณะด้านสุขภาพจิต มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กนักเรียน คือนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีจะปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ต่างๆ ได้ง่าย และมีพฤติกรรมที่ปกติแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้านักเรียนมีสุขภาพจิตไม่ดีจะมีปัญหาด้านการปรับตัว และผลที่ตามมาคือทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงคาดการณ์ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมแตกต่างกันจะมีสุขภาพจิตที่แตกต่างกัน กล่าวคือนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี ย่อมมีพฤติกรรมปกติ ส่วนนักเรียนที่มีสุขภาพจิตไม่ดี มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาจากการคาดคะเนดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำไปตั้ง สมมุติฐานว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ จะมีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2. การวิจัยเกี่ยวกับสติปัญญากับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่บ่งบอกถึงสติปัญญา ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ย่อมแสดงว่า ผู้นั้นมีสติปัญญาสูงด้วย ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ก็จะมีสติปัญญาต่ำ

ด้วย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังบ่งบอกถึงพฤติกรรมของนักเรียนได้ ดังเช่น ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแสดงให้เห็นถึงการไม่ประสบผลสำเร็จด้านการเรียน เป็นเหตุทำให้เกิดความคับข้องใจ และนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว (สมพร สุทัศน์. 2530 : 93)

มีงานวิจัยจำนวนมากที่สนใจศึกษาถึงระดับสติปัญญา กับพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล เพื่อที่จะดูว่าการมีสติปัญญาแตกต่างกัน มีผลทำให้พฤติกรรมแตกต่างกันเพียงไร โดยมีการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็นการศึกษา ความแตกต่างของสติปัญญากับพฤติกรรมด้านความมีวินัย การควบคุมตน การปรับตัว ความรับผิดชอบ เป็นต้น ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นการศึกษาความแตกต่างของ สติปัญญากับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีความรุนแรงมากกว่ากลุ่มแรก คือพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมที่ไม่สมควรอื่นๆ ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

การวิจัยด้านความแตกต่าง ของสติปัญญากับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย การควบคุมตนเอง การปรับตัว และความรับผิดชอบ เช่น การวิจัยของ ชิดกมล สังข์ทอง (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่นชาย หญิง อายุ 15-18 ปี จำนวน 120 คน คือความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ประกอบด้วย 7 หัวข้อ คือ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง สามารถต้านทานสิ่งยั่วเย้าต่างๆ เชื้อมั่นในตนเอง มีการตั้งเป้าหมาย รู้จักชะลอ การได้รับความพอใจเพื่อสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต มีความหวังผลของการกระทำในอนาคต โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง ของวัยรุ่นที่ระดับ .001 และในทำนองเดียวกันกับ นงนุช โรจน์เลิศ (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง ด้านการรับรู้เวลา หมายถึงความสามารถของบุคคลที่จะเว้นการกระทำบางชนิด หรือความสามารถที่จะเว้นการทำพฤติกรรมด้วยเหตุผล และความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามความต้องการหรือหลีกเลี่ยง สิ่งที่ไม่ดีที่อาจเกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ปีการศึกษา 2532 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยการใช้แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีการควบคุมตนเองในระดับสูง แสดงว่าระดับสติปัญญาของบุคคลมีความสำคัญต่อการพัฒนาบทบาทต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งนี้เพราะระดับสติปัญญา เป็นผลรวมของความสามารถทุกด้านที่มีอยู่ในตัวบุคคล ทำให้บุคคลมีความสามารถในการคิด ตัดสินใจ คาดการณ์เรียนรู้ ปรับตัวแก้ปัญหา และกระทำเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและสมเหตุสมผล ดังเช่นงานวิจัยของ ศึกษา พาหะมาก (2532 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญา และพัฒนาการทางการปรับตัว โดยประพาดติดตามแนวทางส่วนใหญ่ของสังคม ตลอดจนมีความเข้าใจสภาพของตนเอง และสภาพความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีอายุ ระหว่าง 10 - 17 ปี จังหวัดศรีสะเกษ พบว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง มีการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำ และ ชาร์ (วรรณทองนุ้ย. 2518 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Sarr. 1970 : 23) ศึกษาปัญหาของนักเรียนโดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเพศ อายุ และระดับสติปัญญา พบนักเรียนชั้น 10 ที่มีเกณฑ์ภาคขาวต่ำ มีปัญหาทางพฤติกรรม ทั้งปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ครู อาจารย์ ปัญหาการเรียน ปัญหาการผิระเบียบต่างๆ และปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนชั้นเดียวกัน ที่มีเกณฑ์ภาคขาวสูงประมาณ 10 เท่า และนักเรียนชั้น 11 ที่มีเกณฑ์ภาคขาวค่อนข้างต่ำมีปัญหาว่านักเรียนที่มีเกณฑ์ภาคขาวค่อนข้างสูงประมาณ 2 เท่าครึ่ง และงานวิจัยของ โอโนดา (พวงสร้อย วรกุล. 2522 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Onoda" 1975 : 7726- A) พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะ

เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ควบคุมตัวเองได้ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นคนขี้เกียจ ขาดระเบียบวินัยในตนเองและต่อผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับคนอื่นไม่ดี มีความสับสน วุ่นวายใจ ดังเช่นสุพจน์ จักขุทิพย์ (2521 : 46) ได้ศึกษาองค์ประกอบบางประการ ที่มีผลต่อการประพฤติดนไม่สมควรแก่สภาพนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนที่มีความประพฤติไม่สมควร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนที่มีความประพฤติดีปกติ ดังเช่นงานวิจัยของ เกื้อกุล ทาสี และคนอื่น ๆ (2524 : 100-105) ได้ทำการศึกษาเรื่องลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ของนักเรียนเพื่อหาแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระหว่างปีการศึกษา 2521 – 2523 มีอายุระหว่าง 6-17 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ รายงานผลการเรียน และแบบสอบถามนักจิตวิทยา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหามี จำนวน 50 คน ปรากฏในทุกระดับชั้น ลักษณะที่เป็นปัญหามากที่สุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 18 คน พฤติกรรมเกี่ยวกับการเรียน มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำนวน 32 คน พฤติกรรมที่พบได้แก่ นักเรียนเรียนไม่ทันกลุ่มเพื่อนเข้าใจบทเรียนได้ช้า มีสมาธิในการเรียนสั้น มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยโดยเฉพาะวิชาทักษะมีอุปสรรคการเรียนไม่ครบ เหม่อลอย ขาดความมั่นใจในตนเอง มักไม่ตอบหรือซักถามอาจารย์ เนื้อหา ไม่กระตือรือร้น ทำงานช้า ขาดเรียนหรือมาโรงเรียนสายบ่อย ลักษณะพฤติกรรมเหล่านี้พบมากในระดับประถมศึกษาตอนต้น ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวได้แก่ ปัญหาทางอารมณ์ และสังคม จำนวน 18 คน พบมากในกลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเมื่อทำการศึกษารวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิธีการก็สามารถจำแนกสาเหตุของปัญหาได้ 4 อย่าง แต่สาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ เซาว์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ดังงานวิจัยของ กูดแมน (Goodman, 1976) ได้ศึกษาผลของการบำบัดแบบกลุ่มต่อการลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนของนักเรียนเกรด 7 ที่ถูกส่งมาหานักจิตวิทยาการศึกษาประจำโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง 7 คน มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนและผลการเรียนต่ำ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่นการก่อกวนในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ เทอร์สโตน และเบนนิ่ง (สมพร สุทัศน์, 2530 : 40 citing Thurnstone and Benning, 1970 : 431-439) สำนวญพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่สังคมยอมรับกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเกรด 3, 6 และ 9 โดยให้ครูประเมิน พฤติกรรมทั้งสองลักษณะ 5 ปี ต่อมา จึงประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบมาตรฐาน พบว่า เด็กที่ปรับตัวได้ดี มีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนการวิจัย ความแตกต่างของสติปัญญากับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีความรุนแรงมากกว่ากลุ่มแรกได้แก่การวิจัยของ วิมล สุวรรณมณี (2527) ศึกษาเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม และนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไป พบว่านักเรียน อาชีวศึกษาทั่วไป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม ซึ่งได้ผลการวิจัยสอดคล้องกับ พรสุตา ดิษยวรรณธนะ (2534 : 103-104) ที่ศึกษารูปแบบของพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทางตรง มีแนวโน้มที่จะพัฒนาสูงขึ้นในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และพฤติกรรมก้าวร้าวทางตรง มีแนวโน้มต่ำลงในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จากงานวิจัยข้างต้นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีสติปัญญาสูง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ปรับตัวได้ดี มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ส่วนนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาดำ ไม่สามารถ

ควบคุมตนเองได้ มีปัญหาทางด้านการปรับตัว และมีพฤติกรรมอื่น ๆ ที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น มีความก้าวร้าว รุนแรง เป็นต้น ฉะนั้นจึงคาดการณ์ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน จะมีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน คือนักเรียนที่มีสติปัญญาสูงมีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จากการคาดคะเนดังกล่าว จะนำไปสู่การตั้งสมมุติฐานของการวิจัยว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

3. การวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ทางสังคม กับพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ของนักเรียน

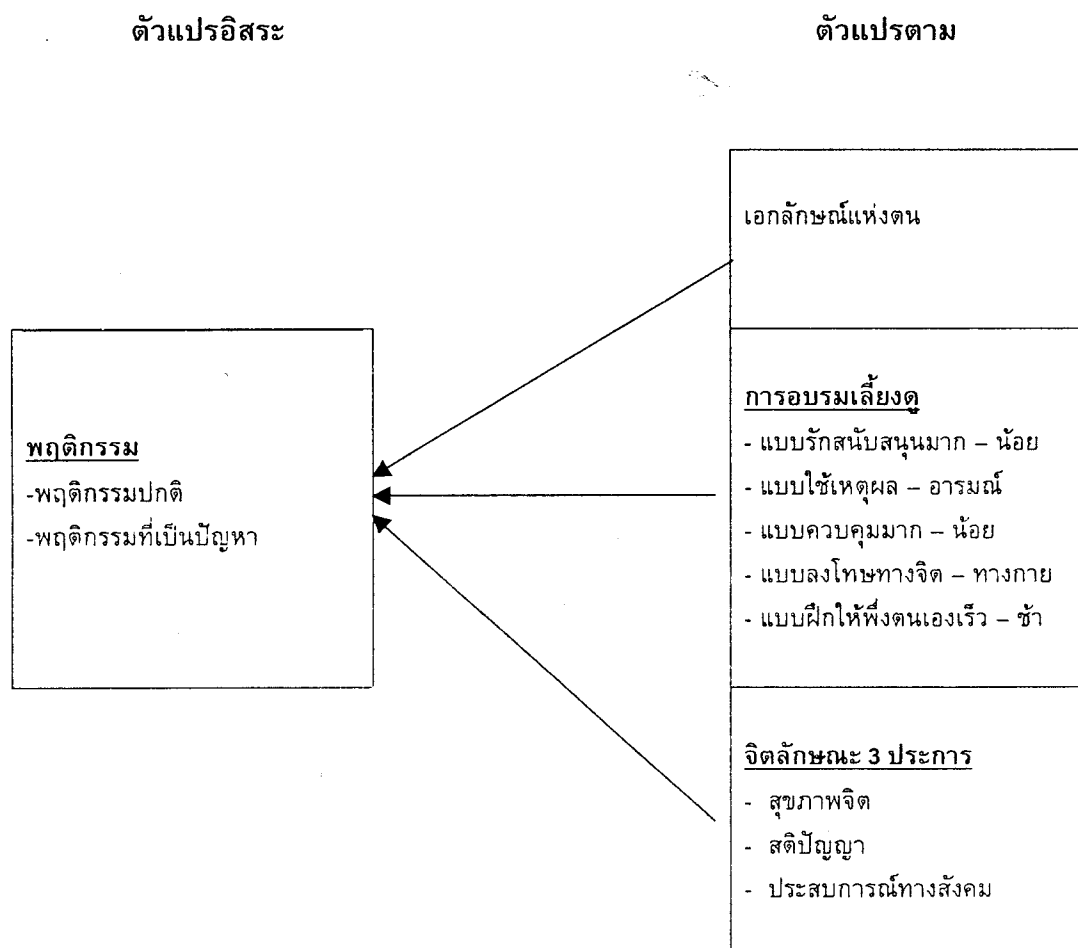
สุวรรณี ทองรัมย์กุล (2539 : 89) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัว และลักษณะทางชีวสังคมที่มีผลต่อความสามารถในการหยิ่งเล็งทางสังคม โดยศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนสองกลุ่ม กลุ่มแรกได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัวมาก กับกลุ่มที่สองได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัวน้อย ผลปรากฏว่ากลุ่มแรกที่ได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัวมาก มีความสามารถในการหยิ่งเล็งทางสังคมสูงกว่ากลุ่มเด็ก ที่ได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัวน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือมีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เพียเจท์ (สุวรรณี ทองรัมย์กุล. 2539 : 44 ; อ้างอิงมาจาก Piget. 1964) ได้ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมาก และถือว่าพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ดังนั้นการที่จะพัฒนาการรู้คิดของเด็ก เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมที่แปลกใหม่อยู่เสมอ เช่นการพาเด็กไปชมสถานที่ต่างๆ ที่จะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคม เป็นสิ่งที่นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการสวมบทบาทให้เหมาะสม เพื่อเด็กจะได้ปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับบทบาท พฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ จะลดน้อยลงประสบการณ์ที่เด็กได้รับ จะทำให้เด็กมีความรู้ กว้างขวางมากขึ้น ดังเช่น ผลงานวิจัยของแซนด์เลอร์ (สุวรรณี ทองรัมย์กุล. 2539 : 40, อ้างอิงมาจาก Chandier. 1978) ได้ทำการวิจัยเด็กอายุ 9-15 ปี ที่มีความผิดปกติทางอารมณ์จำนวน 48 คน ซึ่งมีความด้อยในทักษะการสวมบทบาท และทักษะในการสื่อสาร เขาได้แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่มเท่ากันโดยการสุ่มกลุ่มทดลองที่หนึ่งให้เข้าฝึกทักษะในการสวมบทบาท กลุ่มทดลองที่สองให้เข้าฝึกในโปรแกรมการฝึกสื่อสาร (communication) และกลุ่มที่สามไม่มีการฝึกใด ๆ การทดลองฝึกครั้งนี้ ใช้เวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ซึ่งผลในการฝึกครั้งนี้ พบว่า เด็กที่ได้รับการฝึกทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มทดลองที่หนึ่ง และกลุ่มทดลองที่สองมีพัฒนาการทักษะในการสวมบทบาทมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัดนัก จากนั้นจากการสังเกตของครูในช่วงเวลา 12 เดือน หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกได้รายงานว่าเด็กจากทั้งสองกลุ่ม มีแนวโน้มว่ามีพัฒนาในพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอีกด้วย และจากการศึกษาของโสภา สปิษมัน (2536) พบว่าวัยรุ่นที่ไม่สามารถทำการรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยได้รับมาในช่วงวัยเด็ก พอถึงช่วงวัยรุ่นจะเกิดความสับสนในบทบาท ทำให้มีปัญหาพฤติกรรมที่เป็นพื้นฐานการกระทำผิดมีการแสดงออกในรูปของปัญหาตามแบบเฉพาะตัว หรือเป็นปัญหาของสังคม เช่น อาการโรคจิต โรคประสาท ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ เป็นต้น นอกจากนี้ Bandura (1977 : 132) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมก้าวร้าวก็เช่นเดียวกับพฤติกรรมทางสังคมอื่น ๆ ที่เกิดจากประสบการณ์

จากแนวคิดข้างต้น ทำให้คาดการณ์ได้ว่าเด็กที่ได้รับการส่งเสริมให้มีประสบการณ์ทางสังคมตามที่เพียเจท์ เสนอแนะไว้ จะทำให้เด็กมีความสามารถในการประพฤติปฏิบัติตัวได้เหมาะสมมากกว่าเด็กที่ได้รับการส่งเสริมทางสังคมน้อยกว่า หรืออาจจะกล่าวได้ว่าการได้รับประสบการณ์ทางสังคมสูง ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ ส่วนนักเรียนที่ได้รับประสบการณ์ทางสังคมต่ำ จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ฉะนั้นผู้วิจัยคาดการณ์ว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมสูง มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมต่ำ มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จากการคาดคะเนดังกล่าวจะนำไปสู่การตั้งสมมุติฐานของการวิจัยว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีประสบการณ์ทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่นำเสนอข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในแต่ละประเด็นต่างๆ มาแล้ว ซึ่งนอกเหนือจากสมมุติฐานในประเด็นที่กล่าวมาแล้ว ยังสามารถคาดคะเนในการตั้งสมมุติฐานอีกประเด็นหนึ่งได้ว่า เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ รวมทั้งจิตลักษณะแต่ละด้าน สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย กล่าวได้ว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาย้อนประสบการณ์ (EX Post Facto) โดยเชื่อว่า พฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา มีสาเหตุมาจาก เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบทั้ง 5 แบบ และจิตลักษณะแต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน

แต่การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดให้พฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เป็นตัวแปรต้น และเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบทั้ง 5 แบบ และจิตลักษณะแต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน เป็นตัวแปรตาม

สมมุติฐาน

1. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
3. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
4. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
5. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
6. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
7. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
8. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
9. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีประสบการณ์ทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
10. เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ จิตลักษณะแต่ละด้าน สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและพฤติกรรมเป็นปัญหาได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ จำนวน 187 คน และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา จำนวน 255 คน และให้กลุ่มนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะด้าน สุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม กับเอกลักษณ์แห่งตน รายละเอียดของวิธีดำเนินการศึกษามีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึง 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 1,302 คน แบ่งประชากรเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแรกเป็นนักเรียนที่ไม่เคยถูกตัดคะแนนพฤติกรรมเลย จัดให้เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ จำนวน 614 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มนักเรียนที่ถูกตัดคะแนนพฤติกรรม ตั้งแต่ 1 - 23 คะแนน จัดให้เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา จำนวน 688 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึง 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 จำนวน 187 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 30% (สุ่มนหา แผนพรหม. 2540 : 50) ของประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมปกติ จำนวน 187 คน

2. ใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้นในการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งชั้นเรียนเป็น 5 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 จากนั้นสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากบัญชีรายชื่อนักเรียนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 187 คน

ตาราง 1 ตารางประชากร และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ

ระดับชั้นเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 2	55	129	184	17	39	56
มัธยมศึกษาปีที่ 3	40	48	88	12	15	27
มัธยมศึกษาปีที่ 4	70	76	146	21	23	44
มัธยมศึกษาปีที่ 5	36	86	122	11	26	37
มัธยมศึกษาปีที่ 6	19	55	74	6	17	23
รวม	220	394	614	67	120	187

2. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ได้มาโดยวิธีการเลือกนักเรียนที่ถูกตัดคะแนนพฤติกรรมสูงสุดลงมาจนถึงจำนวน 255 คน ได้แก่ นักเรียนที่ถูกตัดคะแนนพฤติกรรม ตั้งแต่ 7 - 23 คะแนน ตามการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2537 : 106) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 จำนวน 255 คน

ตาราง 2 ตารางประชากร และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

ระดับชั้นเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 2	71	15	86	29	11	40
มัธยมศึกษาปีที่ 3	91	80	171	45	28	73
มัธยมศึกษาปีที่ 4	52	62	114	19	24	43
มัธยมศึกษาปีที่ 5	82	57	139	25	17	42
มัธยมศึกษาปีที่ 6	110	68	178	39	18	57
รวม	406	282	688	157	98	255

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 4 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน

2. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ คือการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มาก-น้อย

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า

3. แบบสอบถามสุขภาพจิต

4. แบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม

โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของเครื่องมือแต่ละฉบับ การให้คะแนน การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ และตัวอย่างของเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ อูซา ศรีจินดารัตน์ (2533) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.80 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุง และหาค่าจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.46-7.14 และหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.84

1.1 ลักษณะของแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นให้ขั้วตอบ 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จาก " จริงที่สุด " ถึง " ไม่จริงเลย " เนื้อหาทั้ง 20 ประโยคนี้ เกี่ยวข้องกับตนเอง เป็นการยอมรับตนเอง เข้าใจในตนเอง และรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าตนเองเป็นใคร

ตัวอย่าง แบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน

(0) ฉันรู้ว่าฉันมีความต้องการเรียนต่ออะไร

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

(00) ฉันไม่แน่ใจว่าจะเลือกเรียนอะไรต่อไป

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

1.2 เกณฑ์การให้คะแนน ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 ถึง 6 คะแนน และคะแนนรวม จาก 20 ถึง 120 คะแนน คะแนนที่ได้เป็นคะแนนรวมของเอกลักษณ์แห่งตน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่า เป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตน ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่า เป็นผู้ที่ยังสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน

ข้อความทางบวก

ตอบจริงที่สุด	ให้	6	คะแนน
ตอบจริง	ให้	5	คะแนน
ตอบก่อนข้างจริง	ให้	4	คะแนน
ตอบก่อนข้างไม่จริง	ให้	3	คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้	2	คะแนน

ตอบไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
<u>ข้อความทางลบ</u>			
ตอบจริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้	5	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	6	คะแนน

2. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ดวงเดือน พันธมนาวิน (2528) จำนวนอย่างละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ ซึ่ง ดวงเดือน พันธมนาวิน (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย ได้เท่ากับ 0.70 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.63 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.59 และการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.57 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหาค่าจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นได้ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 3.24-8.13 และค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.74

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 4.22-9.25 และค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.78

การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 1.99-9.21 และค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.67

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 4.49-8.34 และค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.58

การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 6.42-11.24 และค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.86

2.1 ลักษณะของแบบสอบถาม การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 แบบ มีลักษณะให้ชี้คำตอบ 50 ข้อ แบบสอบถามของการอบรมเลี้ยงดู แต่ละแบบ มี 10 ข้อ คือ

2.1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย เริ่มตั้งแต่ข้อ 1-10

2.1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ เริ่มตั้งแต่ข้อ 11-20

2.1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย เริ่มตั้งแต่ข้อ 21-30

2.1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย เริ่มตั้งแต่ข้อ 31-40

แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" จำนวน 40 ประโยค

2.1.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า เริ่มตั้งแต่ข้อ 41-50

แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 11 หน่วย จาก “ฝึก 1 ขวบ” ถึง “ไม่ได้ฝึกเลย” จำนวน 10 ประโยค

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก - น้อย

(0) พ่อแม่แสดงให้เห็นรู้ว่าท่านรักฉันมาก

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล – อารมณ์

(0) เมื่อฉันทำความผิดพ่อแม่จะเปิดโอกาสให้ฉันอธิบายก่อนที่จะดุด่า หรือลงโทษเสมอ

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย

(0) พ่อแม่ให้ฉันเป็นคนตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัว

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย

(0) พ่อแม่มักจะลงโทษฉันด้วยการดุด่า

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว - ช้า

(0) พ่อแม่ฝึกให้ฉันพับผ้าเองเมื่ออายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

2.2 เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู ทั้ง 4 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก - น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย เกณฑ์การให้คะแนน ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 ถึง 6 คะแนน และคะแนนรวม จาก 10 ถึง 60 คะแนน ในแต่ละแบบของการอบรมเลี้ยงดู คะแนนที่ได้เป็นคะแนนรวมของการอบรมเลี้ยงดู ในกรณี แบ่งผู้ตอบออกเป็น 2 กลุ่มจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ คือผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก

ส้นับสนุนน้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโหลทางกาย

ข้อความทางบวก

ตอบจริงที่สุด	ให้	6	คะแนน
ตอบจริง	ให้	5	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	4	คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้	3	คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้	2	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

ข้อความทางลบ

ตอบจริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้	5	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	6	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า ในการตอบแบบทดสอบนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 0 ถึง 10 คะแนน และคะแนนรวม จาก 0 ถึง 100 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า

ตอบ	1	ขบ	ให้	10	คะแนน
ตอบ	2	ขบ	ให้	9	คะแนน
ตอบ	3	ขบ	ให้	8	คะแนน
ตอบ	4	ขบ	ให้	7	คะแนน
ตอบ	5	ขบ	ให้	6	คะแนน
ตอบ	6	ขบ	ให้	5	คะแนน
ตอบ	7	ขบ	ให้	4	คะแนน
ตอบ	8	ขบ	ให้	3	คะแนน
ตอบ	9	ขบ	ให้	2	คะแนน
ตอบ	10	ขบ	ให้	1	คะแนน
ตอบ	ไม่ได้ฝึก		ให้	0	คะแนน

3. แบบสอบถามสุขภาพจิต ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2524) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.75 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหาค่าจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 4.59-9.66 และหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.85

3.1 ลักษณะของแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นให้ชดตอบ 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า 1 ประโยคและมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จาก “ จริงที่สุด ” ถึง “ ไม่จริงเลย ” เนื้อหาในประโยคทั้ง 20 ประโยค นี้กล่าวถึงความรู้สึกของผู้ตอบเกี่ยวกับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทำนองที่เบี่ยงเบนจากปกติ เช่น ตื่นเต้นง่าย ตกใจง่าย อารมณ์รุนแรงเกินกว่าเหตุ วิตกกังวลในเรื่องต่างๆ คิดมาก รู้สึกอึดอัด เป็นต้น สุขภาพจิตในความหมายของความรู้สึกทางลบของบุคคลนี้ แสดงให้เห็นอาการของควมมีสุขภาพจิตเสื่อม

ตัวอย่าง แบบวัดสุขภาพจิต

(0) ฉันรู้สึกมีเรื่องกลุ่มใจอยู่เสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3.2 เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบจริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบก่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบก่อนข้างไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้	5	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	6	คะแนน

ในการตอบแบบทดสอบนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 ถึง 6 คะแนน และคะแนนรวม จาก 20 ถึง 120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดหมายถึงสุขภาพจิตดี ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่ามีปัญหาทางด้านสุขภาพจิต

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ทางสังคม ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบสอบถาม ของ งามตา วณิชานนท์ และคนอื่นๆ (2529) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.70 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหาค่า จำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 6.21-8.28 และหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.64

4.1 ลักษณะของแบบวัดประสบการณ์ทางสังคม แบบวัดนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้ ชดตอบ 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยคำถาม 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 5 หน่วย จาก “ จริงที่สุด ” ถึง “ ไม่จริงเลย ” เนื้อหาในประโยคคำถามทั้ง 20 ประโยคนี้นี้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง การคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยไม่เอาแต่ใจตนเอง สังเกตพฤติกรรมฯ ฟังเหตุผลหรือความต้องการของผู้อื่น เล่าประสบการณ์ชีวิตของตนและของผู้อื่นที่ตนประสบมาให้ผู้อื่นฟัง เรียนรู้ถึงชีวิตในสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของผู้อื่นประเภทต่างๆ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมของบุคคลโดยทั่วไปในสังคม โดยผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ตัวอย่าง แบบสอบถามการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมที่ครอบครัวให้แก่เด็ก

(0) ฉันชอบเล่าประสบการณ์ชีวิตของตนเอง และบุคคลที่ฉันรู้จักให้ผู้อื่นฟังบ่อยๆ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด ก่อนข้างจริง ไม่แน่ใจ ก่อนข้างไม่แน่ใจ ไม่จริงเลย

(00) ฉันคิดว่าเด็กควรใช้เวลาศึกษาแต่หนังสือที่ทางโรงเรียนกำหนดให้เท่านั้น

☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด ก่อนข้างจริง ไม่แน่ใจ ก่อนข้างไม่แน่ใจ ไม่จริงเลย

4.2 เกณฑ์การให้คะแนน ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 ถึง 5 คะแนน และคะแนนรวม จาก 20 ถึง 100 คะแนน คะแนนที่ได้เป็นคะแนนรวมของประสบการณ์ทางสังคม ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่า เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางสังคมสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่า เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางสังคมต่ำกว่า

ข้อความทางบวก

ตอบจริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
ตอบก่อนข้างจริง	ให้	4	คะแนน
ตอบไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ตอบก่อนข้างไม่จริง	ให้	2	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

ข้อความทางลบ

ตอบจริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบก่อนข้างจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ตอบก่อนข้างไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	5	คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- นำหนังสือขออนุญาตในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการของโรงเรียน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- นำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
- เลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ต่อไป เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยดำเนินการดังนี้

- หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. หาความแตกต่างระหว่าง เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะด้านสุขภาพจิต สถิติปัญหา และประสบการณ์ทางสังคม ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 1 ถึงข้อ 9

3. วิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant analysis) โดยมีตัวแปรจำแนก คือ เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะแต่ละด้าน ตัวแปรจัดกลุ่ม (Grouping Variables) คือนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา โดยการวิเคราะห์จำแนกประเภทแบบขั้นตอน (Discriminant Analysis Stepwise) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 10

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยการวิจัยเรื่อง “เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” มีจุดประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา มีเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ จิตลักษณะด้าน สุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม แตกต่างกันหรือไม่ และมีตัวแปรใดบ้างที่สามารถจำแนกประเภทนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้ดี ที่สุด โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติจำนวน 185 คน และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาจำนวน 255 คน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 – 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลผลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ หรือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
corr	แทน	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical correlation)
coeff	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Standardized Canonical Discriminant Function Coefficients)
1	แทน	กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ
2	แทน	กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดหัวข้อการเสนอตามข้อสมมุติฐานที่ตั้งไว้ วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test และการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS – X (Statistical Package for the Social Science)

ก่อนเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะได้เสนอข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นพื้นฐานให้เข้าใจเกี่ยวกับลักษณะ และขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อพิจารณาการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียดต่างๆ ต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยแบ่งตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 2	56	40	96
มัธยมศึกษาปีที่ 3	25	73	98
มัธยมศึกษาปีที่ 4	44	43	87
มัธยมศึกษาปีที่ 5	37	42	79
มัธยมศึกษาปีที่ 6	23	57	80
รวม	185	255	440

จากตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งหมด 440 คน จำแนกออกเป็นกลุ่มย่อยได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนพฤติกรรมปกติมีจำนวน 187 คน แต่เนื่องจากแบบสอบถามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่สมบูรณ์ 2 จึงเหลือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 185 คน โดยแบ่งตามระดับชั้นเรียนดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจำนวน 56 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 25 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 44 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 37 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 23 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนพฤติกรรมเป็นปัญหามีจำนวน 255 คน แบ่งตามระดับชั้นเรียนดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจำนวน 40 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 73 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 43 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 42 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 57 คน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมของนักเรียน

พฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมปกติ	185	42.0
พฤติกรรมเป็นปัญหา	255	58.0
รวม	440	100

จากตาราง 4 กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 42 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหามีจำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 58

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของเอกลักษณ์แห่งตนการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ และ จิตลักษณะ 3 ประการ ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

ตัวแปรที่ศึกษา	พฤติกรรมปกติ			พฤติกรรมเป็นปัญหา		
	N	$\bar{X}$	SD	N	$\bar{X}$	SD
1. เอกลักษณ์แห่งตน	185	83.30	11.68	255	80.68	11.07
2. การอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ						
- แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย	185	42.90	6.44	255	41.62	6.68
- แบบใช้เหตุผล-อารมณ์	185	42.90	7.54	255	41.31	7.87
- แบบควบคุมมาก-น้อย	185	35.80	6.40	255	35.67	6.54
- แบบลงโทษทางจิต-ทางกาย	185	44.29	5.63	255	43.38	6.06
- แบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า	185	40.95	15.66	255	35.89	15.97
3. จิตลักษณะ 3 ประการ						
- สุขภาพจิต	185	80.19	13.10	255	77.08	13.32
- สติปัญญา	185	3.03	.75	255	2.06	.72
- ประสพการณ์ทางสังคม	185	80.20	13.10	255	77.08	13.32

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตน คือ 83.30 และคะแนนเฉลี่ยอื่นๆคือ ประสพการณ์ทางสังคม สุขภาพจิต การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย และสติปัญญา โดยมีคะแนนเฉลี่ย 80.20 80.19 44.29 42.90 42.90 40.95 35.80 และ 3.03 ตามลำดับ

นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนคือ 80.68 และคะแนนเฉลี่ยอื่นๆ คือ ประสพการณ์ทางสังคม สุขภาพจิต การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย และสติปัญญา โดยมีคะแนนเฉลี่ย 77.08 77.08 43.38 41.62 41.31 35.89 35.67 และ 2.06 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย เอกลักษณ์แห่งตน ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา" โดยใช้การทดสอบ t (t-test) ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตน ระหว่าง นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	83.30	11.68	2.39**
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	80.68	11.07	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่าคะแนนค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 83.30$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 80.68$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย ระหว่าง นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา" โดยใช้ การทดสอบ t (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังแสดงตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย การอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	42.90	6.44	2.00*
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	41.62	6.68	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 42.90$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 41.62$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” โดยใช้การทดสอบ t (t - test) ผลการวิเคราะห์ดังแสดงตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	42.90	7.54	2.12*
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	41.31	7.87	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่าคะแนนเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 42.90$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 41.31$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 5 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อยระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” โดยใช้การทดสอบ t (t - test) ผลการวิเคราะห์ดังแสดงตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	35.80	6.40	.21
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	35.67	6.54	

จากตาราง 7 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่า คะแนนเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 35.80$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 35.67$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยไม่แตกต่างกัน ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 6 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ทางกาย ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5 ที่ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา" โดยใช้การทดสอบ t (t - test) ผลการวิเคราะห์ดังแสดงตารางที่ 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	44.29	5.63	1.59
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	43.38	6.06	

จากตาราง 10 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 44.29$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 43.38$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตไม่แตกต่างกัน ผลนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 7 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 6 ที่ตั้งไว้ว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว มากกว่านักเรียนที่มี พฤติกรรมเป็นปัญหา” โดยใช้วิธีทดสอบ $t(t - test)$ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	40.95	15.66	3.31**
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	35.87	15.98	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 40.95$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 35.87$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว มากกว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 8 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิต ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7 ที่ตั้งไว้ว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” โดยใช้วิธีทดสอบ $t(t - test)$ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยสุขภาพจิต ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	80.20	13.10	2.44**
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	77.08	13.32	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยสุขภาพจิตของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 80.20$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยสุขภาพจิตของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 77.08$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 9 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย สถิติปัญญา ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 8 ที่ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา" โดยวิธีการทดสอบ t (t – test) ผลการวิเคราะห์ดังแสดงตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยสติปัญญา ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	3.03	0.75	13.60**
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	2.06	0.72	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ย สถิติปัญญา ของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่า คะแนนเฉลี่ยสติปัญญาของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 3.03$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยสติปัญญา ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 2.06$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยสองกลุ่มพบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 10 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย ประสิทธิภาพทางสังคม ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 9 ที่ตั้งไว้ว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีประสิทธิภาพทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” โดยใช้วิธีทดสอบ $t(t\text{-test})$ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพทางสังคม ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	185	80.20	13.11	2.44**
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	255	77.08	13.32	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่าคะแนนเฉลี่ย ประสิทธิภาพทางสังคมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ($\bar{x} = 80.20$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพทางสังคมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ($\bar{x} = 77.08$)

เมื่อเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าเฉลี่ยทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีประสิทธิภาพทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 11 การวิเคราะห์เพื่อหาตัวแปรจำแนกกลุ่ม ในการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา โดยมี ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม คือ เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย การอบรมเลี้ยงดู แบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า และจิตลักษณะด้านสุขภาพจิต สติปัญญา ประสิทธิภาพทางสังคม เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 10 ที่ตั้งไว้ว่า “เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ จิตลักษณะแต่ละด้าน สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมเป็นปัญหาได้” โดยวิธีการวิเคราะห์จำแนก (Discriminant analysis)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่ใช้จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับ
กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

ตัวแปรจำแนก	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติ กรรมปกติ		กลุ่มนักเรียนที่มี พฤติกรรมเป็นปัญหา	
	X	S.D.	X	S.D.
เอกลักษณ์แห่งตน	83.30	11.68	80.68	11.07
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย	42.90	6.44	41.62	6.68
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์	42.90	7.54	41.31	7.87
การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย	35.80	6.40	35.67	6.54
การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย	44.29	5.63	43.38	6.06
การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า	40.95	15.66	35.89	15.97
สุขภาพจิต	80.20	13.10	77.08	13.32
ประสบการณ์ทางสังคม	80.20	13.10	77.08	13.32
สติปัญญา	3.03	.75	2.06	.72

จากตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีค่าเฉลี่ยของตัวแปรจำแนก ได้แก่ เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 แบบ และ จิตลักษณะด้าน สุขภาพจิต ประสบการณ์ทางสังคม และสติปัญญา สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทั้ง 2 กลุ่มนี้พบว่า มีตัวแปรจำแนก 2 ตัว คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า กับสติปัญญา ที่มีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาแตกต่างกันมาก ซึ่งแสดงว่าตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มได้ดีที่สุดคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า กับสติปัญญา ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย และ จิตลักษณะด้าน สุขภาพจิต และประสบการณ์ทางสังคม มีคะแนนค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่แตกต่างกันมาก

ตาราง 16 แสดงค่า Discriminant Function – Variable Correlations (corr) กับค่า Standardized discriminant coefficients. (coeff) ของฟังก์ชันที่มีนัยสำคัญ

ตัวแปรจำแนก	corr	Coeff
สติปัญญา	.978	.972
การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า	.238	.209

ตาราง 17 แสดงค่าคะแนนของกลุ่มตาม discriminant function (group centroids)

กลุ่ม	Group Centroids
นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ	.778
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา	-.565

จากตาราง 16 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง discriminant function กับตัวแปรตามที่สนับสนุนฟังก์ชัน 2 ตัว เรียงลำดับความสำคัญ คือ สติปัญญา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า โดยตัวแปรทั้งสองตัวสนับสนุนในทางบวก เมื่อพิจารณาร่วมกับค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นมาตรฐานของ Standardized discriminant coefficients (coeff) ซึ่งพบว่าสติปัญญามีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด (.972) รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า (.209)

และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มในตาราง 17 แล้วพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีค่าคะแนนเป็นบวก (.778) และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา มีค่าคะแนนเป็นลบ (-.565) แสดงว่าฟังก์ชันนี้จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้ โดยกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติจะมีค่าสติปัญญาและค่าการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้าสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

ตาราง 18 การวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา แบบขั้นตอน

ตัวแปรจำแนก	Step	wilk's Lambda	Sig
สติปัญญา	1	.694	.00**
การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า	2	.703	.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 ตัวแปรที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบว่า ตัวแปรจำแนก 2 ตัวแปร คือ สติปัญญา และการ อบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า สามารถใช้จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีตัวแปรสติปัญญาจำแนกกลุ่มได้ดีที่สุด รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า ส่วนตัวแปร การอบรมเลี้ยงดูรักสนับสนุนมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย สุขภาพจิต และประสบการณ์ทางสังคม เป็นตัวแปรที่จำแนกกลุ่มได้ไม่ดี

ผลการวิจัย

1. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1
2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2
3. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3
4. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ทั้งนี้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4
5. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาทั้งนี้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 5
6. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 6
7. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางจิตที่ระดับ .01 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 7
8. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 8

9. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีประสบการณ์ทางสังคมสูงกว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 9

10. การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า และสติปัญญา เป็นตัวแปรที่จำแนกประเภทกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 10 บางส่วน

จากการสรุปผลทั้ง 10 ข้อ ข้างต้นนี้ปรากฏว่าเป็นไปตามสมมุติฐาน 8 ข้อ และไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน 2 ข้อ

บทที่ 5

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
2. เพื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบทั้ง 5 แบบ คือ แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบควบคุมมาก-น้อย แบบลงโทษทางจิต-ทางกาย และแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
3. เพื่อเปรียบเทียบจิตลักษณะด้านสุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
4. เพื่อศึกษาเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะแต่ละด้านว่าตัวแปรใดบ้างที่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
3. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
4. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
5. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต มากกว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
6. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
7. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
8. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีว่านักเรียนที่มี
9. นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีประสบการณ์ทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
10. เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะแต่ละด้าน สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและพฤติกรรมเป็นปัญหาได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 – 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้แก่ นักเรียนที่ไม่เคยถูกตัดคะแนนพฤติกรรม มีจำนวน 614 คน และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ได้แก่ นักเรียนที่ถูกตัดคะแนนพฤติกรรม ตั้งแต่ 1- 60 คะแนน มีจำนวน 688 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 – 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 56 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 44 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 37 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 23 คน รวมจำนวน 185 คน

2.2 นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกจากนักเรียนที่ถูกตัดคะแนนพฤติกรรมสูงสุดลงมาถึงจำนวน 255 คน ตามการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2537 : 106) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 73 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 43 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 42 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 57 คน รวม 255 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามทั้งหมด 4 ฉบับ คือ

3.1 แบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับตนเอง การยอมรับตนเอง เข้าใจในตนเอง และรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตนเอง อุษา ศรีจินดารัตน์ (2533) แบบสอบถามมี 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย ในการวิจัยครั้งนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 3.46-7.14 และหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามได้ 0.84

3.2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ใช้แบบสอบถามของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนแบบมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย และการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า แต่ละแบบมีจำนวน 10 ข้อ รวม 50 ข้อ ในการวิจัยครั้งนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และ ค่าความเชื่อมั่นได้ ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 3.24 - 8.13 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.74

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 4.22 - 9.25 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.78

การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 1.99 – 9.21 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.66

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 4.49 – 8.34 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.58

การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 6.42 – 11.24 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.86

3.3 แบบสอบถามสุขภาพจิต ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2524) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทำนองที่เบี่ยงเบนจากปกติ เช่น ตื่นเต้นง่าย ตกใจง่าย อารมณ์รุนแรงเกินกว่าเหตุ วิตกกังวลในเรื่องต่างๆ คิดมาก รู้สึกอึดอัด เป็นต้น แบบสอบถามมี 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วย 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย ในการวิจัยครั้งนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 4.59 – 9.66 และหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.85

3.4 แบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ งามตา วณิชทานนท์ และคนอื่นๆ (2529) เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง การคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยไม่เอาแต่ใจตนเอง แบบสอบถามนี้มี 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยคำถาม 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 5 หน่วย ในการวิจัยครั้งนี้ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 6.21 – 8.28 และหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.64

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเฉลี่ยที่สมบูรณ์ลงรหัส ในแบบรายการเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS – X (Statistical Package for the Social Science) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะด้านสุขภาพจิต สถิติปัญหา ประสบการณ์ทางสังคม ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา โดยใช้การทดสอบค่า t (t - test)

2. วิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) โดยมีตัวแปรจำแนก คือ เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ และจิตลักษณะด้านสุขภาพจิต สถิติปัญหา ประสบการณ์ทางสังคม มีตัวแปรจัดกลุ่ม (Grouping Variables) คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภทแบบขั้นตอน (Discriminant Analysis Stepwise)

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐาน

1. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 1 สมมุติฐานข้อนี้กล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” สมมุติฐานข้อนี้คาดว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติจะมีเอกลักษณ์แห่งตนสูง ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาจะมีเอกลักษณ์แห่งตนต่ำกว่า ทั้งนี้เนื่องจากเอกลักษณ์แห่งตนเป็นโครงสร้างของบุคลิกภาพ เป็นกระบวนการพัฒนาในการปรับตัว

ให้บุคคลยอมรับตนเอง รับรู้เกี่ยวกับตนเองและแสดง บทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถ้าบุคคลใดมีพฤติกรรมดังกล่าว ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีบรรลุลักษณะแห่งตนจะทำให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพึงประสงค์ ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ใดค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนไม่สำเร็จจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของสังคม มาร์เซีย (สายฝน ควรผดุง, 2537 : 18, อ้างอิงมาจาก Marcia 1970) กล่าวว่า วัยรุ่นที่ค้นพบเอกลักษณ์ของตนได้อย่างสมบูรณ์ (Identity Achievement) คือวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในการเผชิญกับภาวะวิกฤติและมีการตกลงใจแล้ว จึงมีใจแน่วแน่ในการเลือกอาชีพยึดมั่นในศาสนา มีอุดมการณ์ทางการเมืองได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้รัชนี ลาซโรจน์ (รัชนี ลาซโรจน์ 2527 : 266 – 267) ยังสรุป บุคลิกภาพของผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตน ไว้ว่า เป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ ยอมรับตนเอง รู้จักตนเอง มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดี ตั้งเป้าหมายที่เป็นจริงได้และประเมินตนเองได้ ซึ่งในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ที่สับสนในเอกลักษณ์แห่งตนก็จะเป็นผู้ที่มีปัญหาทางจิตใจ เป็นนักฉวยโอกาส มีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและไม่ค่อยไว้วางใจผู้อื่น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทดสอบ t (t - test) ปรากฏผลว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐาน ซึ่งผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ บอร์น (Bourne 1978 : 223-292) ได้ทำการศึกษาผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตน เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเฉลียวฉลาด และความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์และจากงานวิจัยของ ออร์โลฟสกี (Orlofsky 1978 : 49-62) ได้ศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนในระดับสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนในระดับต่ำ และจากงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ วงศ์ษา และคณะ (2532) พบว่า ผู้ที่สับสนในตนเองหรือสับสนในเอกลักษณ์แห่งตน เป็นสาเหตุทำให้เด็กมีพฤติกรรมติดยาเสพติดเนื่องจากไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง จากงานวิจัยของทั้ง 3 ท่าน ที่กล่าวมานี้ทำให้สรุปได้ว่าเอกลักษณ์แห่งตนเป็นแรงผลักดันให้บุคคล มีความตั้งใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มอบหมายให้ และท้ายสุดบุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคลทั่วไปและของสังคม จากงานวิจัยข้างต้นจึงเป็นเครื่องยืนยันอีกทางหนึ่งว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปกติ จะมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1

2. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อ 2 ที่กล่าวไว้ว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” สมมุติฐานข้อนี้คาดไว้ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ทั้งนี้เนื่องจากเด็กนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก พ่อ แม่ จะให้ความใกล้ชิดสนิทสนม แสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกขุสุขของบุตร ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับบุตร ให้การช่วยเหลือสนับสนุนและยอมรับในความสามารถของบุตร การอบรมแบบนี้เป็นการให้ในสิ่งที่บุตรต้องการ เช่น ให้ความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ ซึ่ง เป็นรากฐานที่สำคัญที่จะทำให้บุตรมีพฤติกรรมที่ดีงามต่อไป และในทางตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบให้ความรักสนับสนุนน้อย ไม่ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม ไม่แสดงความรักใคร่และไม่ไว้วางใจในบุตรของตนเอง จะทำให้บุตรเป็นคนที่มีความรู้สึกไม่ดีกับพ่อแม่ ขาดที่พึ่ง ขาดความอบอุ่น เป็นสาเหตุทำให้บุตรมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวัน, อรพินทร์ ชูชม และงามตา วรินทร์ (2528 : 3-15) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก จะทำให้เด็กให้ความรัก

และความสำคัญของบิดา มารดา ยอมรับการอบรม สั่งสอนต่างๆ โดยง่าย มีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือกับผู้อื่น และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทดสอบ t (t - test) ปรากฏผลว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐาน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบคเคอร์ (วัฒนา อติโชติ, 2540 : บทคัดย่ออ้างอิงมาจาก Bechker, 1969 : 17) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หรือแบบรักสนับสนุนมาก พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่ รู้จักอดทนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีลักษณะมุ่งอนาคต และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ ชินดา อูร์ริทซ์ (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก พบว่า เด็กที่มีความก้าวร้าวส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ให้การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือไม่ให้ความรักสนับสนุน ส่วนเด็กที่มีพฤติกรรมไม่ก้าวร้าวมาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หรือแบบรักสนับสนุนมาก จึงเป็นเครื่องยืนยันอีกทางหนึ่งว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2

3. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 3 สมมุติฐานกล่าวว่า "นักเรียนที่มี พฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา" สมมุติฐานข้อนี้คาดว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ทั้งนี้เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล พ่อแม่จะปฏิบัติต่อลูกโดยการอธิบายให้เหตุผลแก่ลูก ในขณะที่มีการ ส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของลูก หรือลงโทษลูก มีการให้รางวัลและลงโทษอย่าง เหมาะสมกับการกระทำของลูก ไม่ปฏิบัติต่อลูกด้วยอารมณ์ของตนเอง การ อบรมเลี้ยงดูลูกแบบนี้ทำให้ลูกได้เรียนรู้ และรับทราบถึงสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำที่มีความสำคัญในหน้าที่ มีความรับผิดชอบสูง และสามารถต้านทานสิ่งยั่วยุได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชุชม และงามตา วณิชานนท์ 2528 : 3 - 15) มีความมั่นใจในตนเองสูง เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนดไว้ และมองเห็นว่าลักษณะความรู้ความสามารถและความต้องการของตนเอง ความต้องการของสังคมและคนรอบข้าง ทำให้เกิดความมั่นใจว่าตนเองสามารถทำทุกอย่างได้ดีตามมาตรฐานของตนเองและของสังคม (เสาวภา เบญจพันธ์ทวี 2540 : 56) ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมที่เป็นปกติที่สังคมยอมรับ ในทางตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกแบบใช้อารมณ์ โดยปฏิบัติต่อลูกตามอารมณ์ของพ่อแม่ไม่มีเหตุผล จะทำให้เด็กไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่กล้าแสดงออก ขลาดกลัว สุขภาพจิตเสีย เป็นคนก้าวร้าว ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ t (t - test) ปรากฏผลว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐาน ซึ่งผลของการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัลลิวิน (อัญชลี หนักแน่น 2537 : 24, อ้างอิงจาก Baldwin, 1948 : 127 - 136) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบทำอะไรมีการวางแผน มีความรับผิดชอบในตนเอง ในความประพฤติของตนเอง ส่วนเด็กที่มาจาก ครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบไม่มีเหตุผล เด็กจะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดทักษะในการแก้ปัญหา ขาดความรับผิดชอบ และความคิดฝันต่างๆ อยู่ในวงจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิก (2520 : 15) ที่พบว่า การ

ให้เด็กรู้ว่า พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมบางอย่างนั้นอยู่บนรากฐานของเหตุผล และความรัก ความหวังดี แต่ถ้าอบรมเด็กแบบไม่คงเส้นคงวา ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล จะส่งผลให้เด็กไม่อาจตัดสินใจ ได้ว่าพฤติกรรมใดควรกระทำพฤติกรรมใดไม่เหมาะสมไม่สมควรกระทำ ในที่สุดเด็กจะเกิดความขัดข้องใจจนกลายเป็นคนก้าวร้าว มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเป็นปัญหาต่อสังคม จึงเป็นเครื่องยืนยันอีก ทางหนึ่งว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ผลนี้จึงแสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3

4. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานที่ 4 สมมุติฐานกล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” ตามสมมุติฐานข้อนี้ คาดว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ควบคุมน้อย ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก ทั้งนี้เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก พ่อแม่จะปฏิบัติต่อลูกโดยการออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิดว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามก็จะลงโทษเด็ก ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ พ่อแม่จะเป็นคนกำหนด ลูกไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการ อบรมแบบนี้จะยับยั้งการพึ่งตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและไม่กล้าตัดสินใจ ซึ่งผลรวมของพฤติกรรมจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย พ่อแม่จะปฏิบัติต่อลูก โดยปล่อยให้ลูกคิดและตัดสินใจเอง ว่าควรทำหรือไม่ควรทำสิ่งใด ให้ลูกได้ตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าลูกโตพอจะดูแลตนเองได้ จึงทำให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ความสามารถของตนเอง มีความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองตามความสามารถ สภาพร่างกายและจิตใจ กล้าแสดงความคิดเห็น จึงมีความก้าวหน้าในด้านความคิด อุดมการณ์ และทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทดสอบค่า t ($t - test$) ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก หรือน้อย ไม่แตกต่างกันกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา หรืออาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากหรือน้อย และนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากหรือน้อยก็ได้ ซึ่งผลนี้ไม่ สอดคล้องกับสมมุติฐานอาจเป็นเพราะว่า การอบรมเลี้ยงดูในสมัยปัจจุบันนี้ พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองให้การดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด จนทำให้บุตรหลานเกิดความเคยชิน กับการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองควบคุม จึงทำให้ไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกควบคุมมากเกินไป ซึ่งผลจากการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี (2540 : 57) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู และ สัมพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็ก วัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง จากการศึกษา พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย กับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน นั่นคือเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบ ควบคุมน้อย อาจมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงและต่ำ หรือเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากอาจมีเอกลักษณ์แห่งตนทั้งสูงและต่ำได้เช่นเดียวกัน จากงานวิจัยนี้ทำการศึกษา การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย กับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น ซึ่งเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น ก็คือพฤติกรรมที่เป็นปกติของเด็กวัยรุ่น นั่นคือเด็กวัยรุ่นที่สามารถค้นพบ เอกลักษณ์แห่งตนได้สำเร็จก็จะเป็นเด็กที่

มีพฤติกรรมปกติ แต่ถ้าเด็กวัยรุ่นไม่สามารถบรรลุ เอกลักษณ์แห่งตนได้ ก็จะเป็นเด็กที่มี พฤติกรรมเป็นปัญหา ซึ่งผลนี้ทำให้สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม น้อย ไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ซึ่งผลนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4

5. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 5 สมมุติฐานกล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรม ปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” ตามสมมุติฐานข้อนี้ คาดว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ลงโทษทางจิต ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรม เป็นปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย ทั้งนี้เนื่องจากเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ทางจิต พ่อแม่จะปฏิบัติต่อลูกทางด้านการลงโทษโดยการใช้วาจาพูดว่า ทำทำไมพ่อกำลัง และเมินเฉย การ อบรมแบบนี้จะให้ผลดีกับเด็กในการช่วยเสริมสร้างจริยธรรมของเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีงาม และเหมาะสม ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย พ่อแม่จะปฏิบัติต่อลูก เมื่อลูกกระทำความผิดด้วย การเขียนตี หรือทำให้เจ็บปวดทางร่างกาย ซึ่งการลงโทษทางกายนั้นมีประโยชน์เพียงเล็กน้อย คือ สามารถยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราวและมีผลเสียมากกว่า เพราะสอนให้เด็กก้าวร้าว รังแก ข่มเหงผู้ที่ อ่อนแอกว่า และทำให้เด็กเกลียดกลัวการลงโทษ และหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษทาง กาย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชุชม และงามดา วณิชทานนท์ 2528 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Hoffman, 1970) เป็นสาเหตุทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทดสอบค่า t (t – test) ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีพฤติกรรม เป็นปัญหา หรืออาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตหรือ ทางกาย และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตหรือทางกายก็ได้ ซึ่งผลนี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน อาจเป็นเพราะว่าการอบรมเลี้ยงดูของคนไทย นิยมใช้การลงโทษบุตร มา ตั้งแต่สมัยโบราณ ดังคำสอนของสังคมไทยที่ว่า “ รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ดังนั้นการลงโทษจึงเป็นการกระทำ ของพ่อ แม่ ที่รักและหวังดีกับบุตร จึงทำให้การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตหรือทางกาย ไม่มีผลต่อพฤติ กรรมของบุตร จากผลนี้ทำให้ นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 5

6. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 6 สมมุติฐานกล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรม ปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วมากกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” สมมุติฐานข้อนี้ คาดว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็น ปัญหาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า ทั้งนี้เนื่องจากเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง เร็ว พ่อแม่จะปฏิบัติต่อลูกโดยที่พ่อแม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง หรือ ภายใต้การแนะนำ และฝึกฝนจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูฝึกลูกให้พึ่งตนเองเร็ว จะทำ ให้ลูกช่วยเหลือตนเองได้เร็ว ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น และยังทำให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงอย่างเด่นชัด ซึ่ง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมที่เป็นปกติ หรือเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในทาง ตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมชอบพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความ มั่นใจในตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง (อุษา จารุสวัสดิ์, 2530 : บทคัดย่อ) ซึ่งเป็นผลทำให้เด็กมีพฤติ กรรมที่เป็นปัญหา ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการทดสอบค่า t (t - test) ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขสมร ประพัฒน์ทอง (2521 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษากับเด็กเล็กโดยกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมจะฝึกให้เด็กเล็ก เช่น ทำความสะอาดส่วนต่างๆ ของร่างกายตนเอง เก็บเงินใส่กระปุกออมสิน ช่วยเหลืองานบ้านเล็กๆ น้อยๆ เป็นต้น และได้ทำการสัมภาษณ์มารดาของเด็กชาย หญิง อายุ 7 – 10 ขวบ ผลปรากฏว่า มารดาที่รายงานว่าได้เริ่มฝึกให้เด็กทำกิจกรรมเหล่านี้เอง ภายใต้การควบคุมดูแลของมารดาตั้งแต่เด็กเหล่านี้ อายุ 3 ขวบ เมื่อวัดปริมาณพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลในเด็ก เมื่ออายุ 7 – 10 ขวบ ปรากฏว่า เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลสูงกว่าเด็กที่มารดา รายงานว่าได้เริ่มฝึกให้เด็กพึ่งตนเอง เมื่ออายุ 5 ขวบ เป็นต้นมา หรือไม่เคยตั้งใจที่จะฝึกเลย และยังมีงานวิจัยของ พัชรินทร์ เสรี (2543 : 76) พบว่าเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า ส่วนวัยรุ่นที่ไม่ติดยาเสพติด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว จึงเป็นเครื่องยืนยันอีกทางหนึ่งว่านักเรียนที่มี พฤติกรรมปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 6

7. การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 7 สมมุติฐานข้อนี้กล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” สมมุติฐานข้อนี้คาดว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติจะมีสุขภาพจิตสูง ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา มีสุขภาพจิตต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากคนที่มีสุขภาพจิตดี จะมีจิตใจที่เข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาและเอาชนะสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ มีความมั่นคงทางจิตใจ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กรมสุขภาพจิต (2537 : 3) รายงานถึงผู้ที่มีลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดีนั้น ควรมีลักษณะเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีระบบระเบียบในความคิดและยึดมั่นในคุณธรรม รับฟังและสนใจผู้อื่น มีความสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ส่วนพฤติกรรมของผู้ที่มีสุขภาพจิตต่ำจะมีพฤติกรรมในทาง ตรงกันข้ามกับข้างต้น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการทดสอบค่า t (t - test) ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา เทียงตรง (2519 : 39-40) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพจิตของเด็กและวัยรุ่น อายุระหว่าง 3 – 16 ปี ที่มารับบริการจากศูนย์ สุขวิทยาจิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ ชอบพูดปด ชอบลักขโมย มีความประพฤติดปดททางเพศ มีปัญหาทางการพูด พฤติกรรมก้าวร้าว มีปัญหาด้านการเรียน หนีออกจากบ้าน และงานวิจัยที่สนับสนุนผลนี้อีกท่านหนึ่ง คือ การวิจัยของ จารุวรรณ ตั้งศิริมงคล (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สุขภาพจิตและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 610 คน พบว่านักเรียนที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตอยู่ในระดับปานกลางจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การย่ำคิดย่ำทำไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น ซึมเศร้า ก้าวร้าว ทำลาย เป็นต้น ส่วนงานวิจัยที่สนับสนุนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาจะมีสุขภาพจิตต่ำ ได้แก่ งานวิจัยของ เอกเบอร์ด (สุจินต์ ปริชาสามารถ. 2535 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Hgbert. 1980 : 9 – 12) จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี จะมีลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง สามารถพัฒนาบุคลิกภาพผสมผสานกันได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นจริง เป็นผู้เข้าใจชีวิตจุดหมายในชีวิต มีความสามารถในการปรับความคิด-พฤติกรรมตามประสบ

การณ์ของชีวิตแต่ละช่วง และสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคลทั่วไป จึงเป็นเครื่องยืนยันอีกทางหนึ่งว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสุขภาพจิตสูงกว่านักเรียนที่มี พฤติกรรมเป็นปัญหา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 7

8. การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 8 สมมุติฐานข้อนี้กล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” สมมุติฐานข้อนี้คาดว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสติปัญญาสูงกว่า ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหามีสติปัญญาปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากระดับสติปัญญาของบุคคลเป็นผลรวมของความสามารถทุกด้านที่มีอยู่ในตัวบุคคล ทำให้บุคคลมีความสามารถในการคิด การตัดสินใจ การตัดสินใจ การเรียนรู้ปรับตัวแก้ปัญหา และเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและสมเหตุสมผล ดังนั้นสติปัญญาจึงมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน ถ้านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์สูง พฤติกรรมของนักเรียนก็จะเป็นปกติ ส่วนนักเรียนที่มีระดับสติปัญญา ปานกลาง จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการทดสอบค่า t (t - test) ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาร์ (วรรณ ทอญุ, 2518 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Sarr, 1970 : 23) ที่ศึกษาปัญหาของนักเรียนโดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเพศ อายุ และระดับสติปัญญา พบนักเรียนชั้น 10 ที่มีเกณฑ์ภาคเชอร์ดำมีปัญหาทางพฤติกรรม ทั้งนี้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ครู อาจารย์ ปัญหาการเรียน ปัญหาการผิดระเบียบต่างๆ และปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนชั้นเดียวกันที่มีเกณฑ์ภาคเชอร์ดำสูงประมาณ 10 เท่า และ นักเรียนชั้น 11 ที่มีเกณฑ์ภาคเชอร์ดำค่อนข้างต่ำ มีปัญหามากกว่านักเรียนที่มีเกณฑ์ภาคเชอร์ดำค่อนข้างสูงประมาณ 2 เท่าครึ่ง และงานวิจัยสนับสนุนผลนี้อีกท่านหนึ่งคือ งานวิจัยของ เกื้อกุล ทาสีทิ และคณะ (2524 : 100 - 105) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนเพื่อหาแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ระหว่างปีการศึกษา 2521 - 2523 มีอายุระหว่าง 6 - 17 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ รายงานผลการเรียน และแบบสอบถาม นักจิตวิทยา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีจำนวน 50 คน ปรากฏในทุกระดับชั้น ลักษณะที่เป็นปัญหามากที่สุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 18 คน พฤติกรรมเกี่ยวกับการเรียนมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำนวน 32 คน พฤติกรรมที่พบได้แก่ นักเรียนเรียนไม่ทันกลุ่มเพื่อน เข้าใจบทเรียนช้า มีสมาธิในการเรียนสั้น มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยโดยเฉพาะวิชาทักษะ มีอุปกรณ์การเรียนไม่ครบ เหม่อลอย ขาดความมั่นใจตนเอง มักไม่ตอบหรือซักถามอาจารย์เฉยๆ ไม่กระตือรือร้น ทำงานช้า ขาดเรียนหรือมาโรงเรียนสายบ่อย ลักษณะพฤติกรรมเหล่านี้พบมากในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการศึกษาทำให้ทราบสาเหตุอย่างหนึ่งและสำคัญมากคือ เชอร์ดำปัญหามากกว่าเกณฑ์ ดังนั้นนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนสาเหตุหนึ่งมาจากสติปัญญาค่อนข้างต่ำ จึงเป็นเครื่องยืนยันอีกทางหนึ่งว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีสติปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 8

9. การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 9 สมมุติฐานข้อนี้กล่าวว่า “นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีประสบการณ์ทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา” สมมุติฐานข้อนี้คาดว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติจะได้รับประสบการณ์ทางสังคมสูง ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้รับ

ประสบการณ์ทางสังคมต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากการที่เด็กได้รับประสบการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้การคิดหรือการตัดสินใจต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นไปได้ด้วยตัวเอง เพราะนักเรียนได้ผ่านประสบการณ์ต่างๆ มาแล้ว ทำให้มีความคิดกว้างขวางขึ้น คือ เด็กได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับเด็กในวัยใกล้เคียงกัน เช่น เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เล่นรวมกับผู้อื่น โดยไม่เอาแต่ใจตนเอง ให้รู้จักสังเกตปฏิบัติ ฟังเหตุผล หรือความต้องการของผู้อื่น เล่าประสบการณ์ชีวิตของตนและของผู้อื่นที่ตนประสบมา ให้ผู้อื่นฟัง ไปทัศนศึกษาเป็นครั้งคราว เพื่อได้เรียนรู้ถึงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากบ้าน และมีโอกาสได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนประเภทต่างๆ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับความเป็นอยู่ ตลอดจนทัศนคติ และค่านิยมของบุคคลโดยทั่วไปในสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538 : 55) จากการที่นักเรียนได้พบเห็นสิ่งต่างๆ มากทำให้นักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้น จึงเป็นผลส่งให้ นักเรียนมองโลกได้อย่างกว้างขวาง และเป็นหนทางที่จะทำให้นักเรียนประพฤติตนได้อย่างเหมาะสม ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น

จากสมมุติฐานข้อ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการทดสอบค่า t (t - test) ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีประสบการณ์ทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐาน ซึ่งผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ แซนเดลเลอร์ (สุวรรณี ทองรัมย์, 2539 : 40 ; อ้างอิงมาจาก Chandier, 1978) ได้ศึกษาวิจัยเด็กอายุ 9 - 15 ปี ที่มีความผิดปกติทางอารมณ์ จำนวน 48 คน ซึ่งมีความต้อในทักษะการสมาคมบทบาท และทักษะในการสื่อความ เขาได้แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่มเท่ากัน โดยการสุ่มกลุ่มทดลองที่หนึ่งให้เข้าฝึกทักษะในการสมาคมบทบาท กลุ่มทดลองที่สองให้เข้าฝึกในโปรแกรมการฝึกสื่อความ (Communication) และกลุ่มที่สามไม่มีการฝึกใดๆ การทดลองฝึกครั้งนี้ใช้เวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ซึ่งผลในการฝึกครั้งนี้ พบว่า เด็กที่ได้รับการฝึกทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่หนึ่งและกลุ่มทดลองที่ 2 มีพัฒนาการทักษะในการสมาคมบทบาทมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัดนัก จากนั้นจากการสังเกตของครูในช่วงเวลา 12 เดือนหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกได้รายงานว่าเด็กทั้งสองกลุ่มมีแนวโน้มว่ามีพัฒนาในพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอีกด้วย จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ถ้านักเรียนได้รับประสบการณ์ทางสังคม นักเรียนก็จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสม จากการวิจัยข้างต้นจึงเป็นเครื่องยืนยันอีกทางหนึ่งว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ มีประสบการณ์ทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 9

10. การสรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อ 10 ที่กล่าวไว้ว่า "เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ จิตลักษณะแต่ละด้าน สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและพฤติกรรมเป็นปัญหาได้" สมมุติฐานข้อนี้คาดว่า อิทธิพลของตัวแปรทั้ง 9 ตัวแปร ได้แก่ เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษาสันนุนมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้ เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า สุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมว่ามีตัวแปรแต่ละตัวสามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้

จากสมมุติฐานข้อ 10 ผลการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) พบว่า ตัวแปรที่สามารถจำแนกประเภทกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ กับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหามีอยู่ 2 ตัวแปร ที่เป็นตัวแปรจำแนกกลุ่มได้ดีที่สุด เรียงลำดับความสำคัญคือ สติปัญญา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า ส่วนตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษาสันนุนมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย สุขภาพจิต และประสบการณ์ทางสังคม เป็นตัวแปรที่ใช้จำแนกกลุ่มได้ไม่ดี อาจ

เป็นเพราะอายุกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันมากเกินไปคือ อายุ 12 – 18 ปี เพราะเด็กอายุ 12 – 15 ปี ยังค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนไม่สมบูรณ์ เพศหญิงกับเพศชาย การบรรลุเอกลักษณ์แห่งตนแตกต่างกัน เพศชายจะค้นพบเอกลักษณ์แห่งตนได้ดีกว่าเพศหญิง จึงทำให้คะแนนเอกลักษณ์แห่งตนของเพศหญิงต่ำกว่าเพศชาย (กาญจนา พึ่งเนตร. 2537 : 54) และอายุที่แตกต่างกันนี้ยังทำให้การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กได้รับแตกต่างกันด้วย เด็กที่อยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 2 ยังต้องการให้พ่อแม่คอยชี้แนะเอาใจใส่อย่างมาก ส่วนนักเรียนที่อยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 ไม่ต้องการให้พ่อแม่มาคอยดูแลเอาใจใส่มากเกินไป เพราะถือว่าตัวเองโตแล้ว อยากเป็นอิสระทำอะไรได้ด้วยตัวเอง จึงทำให้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มนี้คะแนนแตกต่างกันมาก ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานเพียงส่วนเดียว

สรุปได้ว่า สถิติปัญหาและการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว-ช้า สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยทำให้เกิดแนวคิดในการวางแผนช่วยเหลือ และส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียน ในการส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนนั้น จะต้องเริ่มจากสาเหตุที่เป็นปัญหาของพฤติกรรม จากการวิจัยทำให้ทราบถึงสาเหตุของพฤติกรรมว่าส่วนหนึ่งเป็นผลมาจาก เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู สุขภาพจิต สถิติปัญหา และประสบการณ์ทางสังคม ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. บิดา มารดา และผู้ปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กควรให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดู โดยเลือกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม และสามารถทำให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นปกติ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว ส่วนการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม และไม่ควรมานำมาใช้ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ และการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบนี้มีผลทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาส พัฒนาการด้าน เอกลักษณ์แห่งตน สุขภาพจิต สถิติปัญหา และประสบการณ์ทางสังคม เพราะสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญกับการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ถ้าเด็กสามารถพัฒนาสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ เด็กก็จะมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ

3. ฝ่ายแนะแนว และฝ่ายปกครองของโรงเรียน ควรร่วมกันช่วยเหลือแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก เช่น การแต่งกายผิดระเบียบ การก่อวินาศกรรมในชั้นเรียน การเสพสารเสพติด การกระทำที่ผิดกฎและระเบียบของโรงเรียน ฯลฯ โดยเน้นให้ความช่วยเหลือแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมให้เป็นปกติมากกว่า การทำโทษเด็ก และจากการวิจัยยังสามารถจำแนกกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมปกติกับกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาได้ โดยเด็กที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา จะเป็นเด็กที่มีสถิติปัญหาลด และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า ซึ่งข้อมูลนี้ฝ่ายแนะแนวและฝ่ายปกครองของโรงเรียน สามารถนำมาเป็นแนวทางพิจารณา พฤติกรรมของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักเรียน ตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาส่วนที่เป็นราก ควรทำการศึกษาในส่วนที่

เป็นลำดับ ได้แก่ ทักษะคิด เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน และแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์

2. ควรมีการศึกษาทดลองใช้กิจกรรม เพื่อพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของ นักเรียนให้มีพฤติกรรมเป็นปกติ

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบสาเหตุของพฤติกรรม ระหว่างนักเรียนโรงเรียนกรมสามัญในเขต
กรุงเทพมหานคร กับนักเรียนโรงเรียนสาธิต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต.(2537). *สรุปรายงานการวิเคราะห์นิยามความหมายสุขภาพจิต และองค์ประกอบของสุขภาพจิต* จากสัมมนาการจัดตั้งองค์ประสานเครือข่าย และนิยามความหมายสุขภาพจิตระหว่าง วันที่ (22-23) กันยายน 2537 โรงแรมหลุยส์เทเวียร์น กรุงเทพฯ : นนทบุรี.
- กัญญา ฟิงเนตร.(2537). *การศึกษาสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับอัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง พิษณุโลก*. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาโรงเรียน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- เกื้อกุล ทาสี และคณะ. (2524). *ลักษณะที่เป็นปัญหาของนักเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปีการศึกษา 2521-2523*. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2540). *บทบาทสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูแก่เด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี* กรุงเทพฯ หน้า 157.
- งามตา วนินทานนท์ และคณะ. (2529). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการด้านกหยังลึกทางสังคมของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพฯ . รายงานการวิจัย ฉบับที่ 36 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. กรุงเทพฯ.
- จริยกุล ตรีสุวรรณ. (2542). *การศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- จารุวรรณ ตั้งศิริมงคล. (2530). *สุขภาพจิตและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พลศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- เจษฎา เทียงตรง. (2519). *การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของเด็กที่มาใช้บริการให้คำปรึกษาแนะแนว ศูนย์สุขภาพจิต กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518*. ปรินูญานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ชนิดา อูร์ริกัน. (2527). *การศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่นอนพักรักษาตัว ณ ผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเด็ก*. ปรินูญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อัดสำเนา.
- ชัยวัฒน์ บั๊พพงษ์ และคณะ. (2524). *เพศศึกษาแผนใหม่*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา, พันธุ์ทิพย์ งามสุด และ Jabasa, E.A. (2532). "ผลกระทบของครอบครัวลักษณะบุคลิกภาพ และกลุ่มเพื่อนต่อการใช้จ่ายเสพติดของผู้ติดยาวัยรุ่น ในโรงพยาบาล ัญญารักษ์ ปทุมธานี 2531," *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 34(2) : หน้า 102-107.
- ชิดกมล สังข์ทอง. (2536). *การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น*. ปรินูญานิพนธ์. ศศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ดวงใจ กสานติกุล. (2531). "เพื่อสุขภาพจิตที่ดีในครอบครัว," *วารสารจิต*. ขอนแก่น : 2(8) : 487-493.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). *ปัจจัยทางจิตสังคมกับความสั่นไหว ภาษาไทย*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 23. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2538). "ระบบเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในเยาวชนไทย," *จิตวิทยา*. 2(1) :76-79.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. (2524). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิต และจริยธรรมของเด็กวัยรุ่น*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 26. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์. (2528). *ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 32.1 กรุงเทพฯ : สถาบัน วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดุขฎิ โยเหลา. (สิงหาคม. 2537). *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 1(1).
- ทัศนาก ทอภักดี. (2539). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจในตนเอง และ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กในเมืองและชนบท*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 57. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นนุช โรจนเลิศ. (2533). *การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น*. ปรินญา นิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- นภาวลัย กัมพลาคีรี. (2523). *การศึกษาสภาวะแวดล้อมทางครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวช*. ปรินญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวลละออง สุภาพล. (2527). *ทฤษฎีบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิภา นิธยาน. (2520). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์.
- เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ. (2541). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปาเพ็ญ วังเงิน. (2541). *อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน : กรณีศึกษาใน โรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*. กศ.ม. (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา เน้นมนุษยศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประดิษฐ์ เอกทัศน์. (2537). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. มหาสารคาม ภาควิชาจิตวิทยา และการแนะแนว. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- ประวิทย์ หลักบุญ. (2528). *อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อการใช้กลไกป้องกันตัว*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ประสาธ อิศรปริตตา. (2538). สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. มหาสารคาม นำอักษรการพิมพ์.
- ปรีชา วิหคโต. (2542). "การสำรวจปัญหาสาเหตุและวิธีแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน," การศึกษาส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 24-28.
- 4 ปัทมา ศิริเวช และคณะ. (กรกฎาคม-กันยายน 2544). "สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นที่ทำผิดกฎหมาย," วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 43(3) : 217-223.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรสุดา ดิษยวรรณณะ. (2534). พฤติกรรมการแสดงออกตามทฤษฎีของดีอีโรวานนิ กับ การอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคม บางประการของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดສຳເນາ.
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสงขลา. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พัชริน เสรี. (2543). บุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ และการอบรมเลี้ยงดูกับการติดยาเสพติดของเด็กวัยรุ่น. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พัชนี สาขโรจน์. (2527). พัฒนาการวัยรุ่น และการอบรม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). (2543) คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ หน้า 3-9.
- วรรณาทองนุ้ย. (2518). การวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์. ปรินญาณินพนธ์. กรุงเทพฯ : กศ.ม. (การแนะแนว) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดສຳເນາ.
- วรางคณา แสงวิภาค. (2542). การศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดชัยภูมิ. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดສຳເນາ.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2527). การอบรมเลี้ยงดูปฐมวัย. ภาคหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัฒนา อัดโชติ. (2540). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคม การบรรจุงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยรุ่นในภาคกลาง. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดສຳເນາ.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2540). "ครอบครัวกับวัยรุ่น," การพัฒนาครอบครัว กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินตังแอนด์พับลิชชิง หน้า 125.

- วิมล สุวรรณเมณี. (2537). การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
อาชีวศึกษา ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม และนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไป. ปรินูญานิพนธ์.
กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- วีรติ พงษ์ทิพย์พัฒน์. (2543). การศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสถานสงเคราะห์
เด็กชายบ้านหนองคาย กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม
ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (แนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2537). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศีกษา พาหะมาก. (2532). พัฒนาการทางสติปัญญา และการปรับตัวของนักเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ.
ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ ดิรพัฒน์. (2517) ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูความเชื่อมั่นในตนเอง และความรู้สึก
รับผิดชอบ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2530). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ค.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. อุดสาเนา.
- สายฝน ควรผดุง. (2536). การศึกษาสถานะเอกลักษณ์ของวัยรุ่นตอนปลาย ในสถาบันอุดมศึกษา.
ปรินูญานิพนธ์. ศศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช คำรัตน์. (2522). สุขภาพจิตของผู้อยู่ในวัยเรียนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เจริญผล. หน้า 102-103
- สุขสมร ประพัฒน์ทอง. (2521). อิทธิพลของการใช้พื้นที่สำหรับเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรม
ไม่สัมฤทธิ์ของเด็กไทย. ปรินูญานิพนธ์. สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิน ปรินาสามารถ. (2535). สุขภาพจิตเบื้องต้น กรุงเทพฯ : ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- สุชา จันทน์เอม. (2527). จิตวิทยาเด็กเกร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. (2529). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : แพรวพินยา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- สุนารี เดชะโชควิวัฒน์. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูวินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจ
ในตนเอง ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

- สุนันทา แผนพรหม. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. อุดลำนเา.
- สุพจน จักขุทิพย์. (2521). ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการประพุดิตนไม่สมควรของนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดลำนเา.
- สุวรรณี ทองรัมย์. (2539). การอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัว และ ลักษณะทางจิต. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- โสภา สปิขมัน. (2534). รูปแบบครอบครัวไทยที่พึงปรารถนาในสังคมเมืองในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- อรชุนา พุ่มสวัสดิ์. (2539). การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ตามการรับรู้ของตนเอง. ปรินญาณพนธ์. ศศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ. (2532). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัยฉบับที่ 48. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อรเพ็ญ นาควัชร. (2531). อิทธิพลและบทบาทของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการใช้สาร เสพติดของเด็ก และเยาวชนในสถานศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะแพทยศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชลี หนักแน่น. (2537). การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัย และนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย ในระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัจฉรา สุขารม และคณะ. (2528). การอบรมเลี้ยงดูกับการพัฒนาการสติปัญญาด้านเหตุผลของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 31. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุษา จารุสวัสดิ์ และคณะ. (2530). เมื่อรักเป็นพิษ. เชียงใหม่ : โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่.
- อุษา ศรีจินดารัตน์. (2533). พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอิโกะที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงาน และการรับรู้คุณค่าของศาสนา ในวัยรุ่นไทยภาคใต้ ปรินญาณพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรม ศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Baldwin, A.L. (1980). *Theories of Child Development*. 2d ed. New York : John Wiley & Some. p. 499.
- Bandura A. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Bee, H. (1978). *The Development Child Second edittion*. New York : Hasper & Row.

- Berkowitz, L.A. (1962). *Aggression : A Social Psychological Analysis* New York : McGraw-Hill.
p. 287-288.
- Blustein, D.L. & Phillips, S.D. (1990). " Relation between ego identity Statuses and decision-making Styles,". *Journal of Counseling Psychology*. 37(2) : 160-168.
- Bourne. (1978). The State of research on ego identity : Areview and appraisal. *Part I. Journal of Youth and Adolescence*. 7(3) : 223-292.
- Buss. A.H. (1961). *The Psychology of Aggression*. New York : John Willy and Son Inc. p. 307.
- / Erikson, E.H. (1968). *Indentity youth and Crisis* New York : W.W. Norton & Company.
- _____. (1971). *Youth and Life Cycle, in Adolescent Behavior and Society*. Edited by Roff E. Muss. p. 253-264 : Random House.
- Frager, Robert J. and Jame Fadiman. (1984). *Personality and Personal Growth*. 2nd ed.
New York : Herper & Row.
- /Freud, S. (1949). *An. Outline of Psychoanalysis* New York : Norton & Company. p. 26-29.
- Goodman. (1976). "Group Counseling with Seventh Grades," *Personal and Guidance Journal*.
p. 519-520.
- Green, Micheal. (1989). *Theories of Human Development*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Hurlock, Elizabeth B. (1973). *Adolescents Development Fourth Edition*. Tokyo : McGraw-Hill
Kagakusha Ltd.
- Moos, Rudlf H. and Bernice S. Moos. (1968). *A Social Climate : Family Envelpment Scale*.
California : Consulting Psychologist Press.
- Mussen, P.H. (1963). *The Psychological Development of the child* 3rd ed. New Jersey. Prentice-Hill.
- Mussen, P.H., J.J. Conger, J. Kagan, and A.C. Huston. (1990). *Child Development and Personality*. 7th ed, New York : Harper & Row.
- Offer Daniel, And others. (1981). The Adolescent.
- Orlofsky, J.L. (1978). "Identity formation, Achievement, and fear of success in college men and Women," *Journal of youth and Adolescence*. 7(1) : 49-62.
- Smart, Mollis. And Russell. (1973). *Adolescent Development and Relationships*. 2nd ed. USA.
Macmillan Publishing.
- Vades, Triwitas. M. (Dec. 1970). *Poretal Attitudes and Their Effect on Exception Children Saint Louis University Research Journal Baguis City. Phillippinne*.
- Waterman, A.S. (1982). "Identity Development From Adolescence to Adulthood, " An Extention of *Theory and a Review of Research Developmental Psychology*. 18(3) : 341-358.

ภาคผนวก

แบบวัดฉบับที่ 1

คำแนะนำ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ ว่านักเรียนมีคุณลักษณะหรือความเข้าใจตนเองดังข้อความนี้
ปริมาณมากน้อยเพียงใด และให้ขีด (/) ลงบน ☐ ให้ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนเพียงแห่งเดียวใน
แต่ละข้อกรณาดตอบให้ครบทั้ง 20 ข้อ

1. ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของสังคมที่ฉันอยู่ในปัจจุบัน

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

2. ฉันเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับความต้องการในชีวิต

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

3. ฉันอยากรู้ว่าฉันเป็นคนประเภทใดกันแน่

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

4. ฉันรู้สึกว่สิ่งที่ฉันทำอยู่นี้ไม่ค่อยจะมีคุณค่ามากนัก

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

5. ฉันได้วางแผนการชีวิตของฉันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

6. ฉันตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตด้วยการใช้เหตุผลของตนเอง

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

7. ผู้อื่นยอมรับฟังความคิดเห็นของฉัน

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

8. ฉันรู้สึกถูกทอดทิ้ง

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

9. ใครๆ มักไม่เห็นด้วยกับฉัน

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

10. ใครๆ มองเห็นฉันในแง่ที่แตกต่างที่ฉันมองเห็นตนเอง

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

11. ฉันชอบเลียนแบบการกระทำต่างๆ จากเพื่อน

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

12. ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่ฉันเป็นคนประเภทที่เป็นอยู่

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

13. ฉันไม่แน่ใจใจกว่า คนอื่นจะรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตัวฉัน

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

14. ฉันรู้ว่าฉันควรจะดำเนินชีวิตของฉันอย่างไร

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

15. ฉันขาดความเชื่อมั่นในการเป็นตัวของตัวเอง

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

16. ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองของฉันได้เปลี่ยนไป

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

17. ผู้อื่นเล็งเห็นคุณค่าในตัวฉัน

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

18. ฉันรู้จักตนเองว่าฉันเป็นคนอย่างไร

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

19. ฉันไม่แน่ใจว่าตัวฉันเองเป็นใคร

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

20. ใครๆ ดูเหมือนจะชอบเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวฉัน

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

แบบวัดฉบับที่ 2

คำแนะนำ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าตรงกับสภาพที่แท้จริงในครอบครัวของนักเรียนมากน้อยเพียงใดแล้วใส่เครื่องหมาย ถูก (/) ลงบน ☐ เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบ 50 ข้อ

คำอธิบาย คำว่า "ฉัน" หมายถึง ตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

คำว่า "พ่อแม่" หมายถึง พ่อหรือแม่หรือผู้ปกครองที่เลี้ยงดูใกล้ชิดกับท่านมากที่สุด

ผู้ที่ใกล้ชิดท่านมากที่สุด () พ่อ () แม่ () คนอื่น (ระบุ)

1. พ่อแม่แสดงให้เห็นว่าคุณรักฉันมาก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. พ่อแม่ชอบพูดคุยหยอกล้อฉันกับเพื่อนฉันเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. พ่อแม่ต้องการให้ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. พ่อแม่เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของฉันอยู่เสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. พ่อแม่มักแสดงให้เห็นว่าคุณภูมิใจในตัวฉันมาก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. พ่อแม่ชอบให้คำปรึกษาหรือแนะนำฉันอยู่เสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. พ่อแม่ชอบพูดคุยกับฉันด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวลเสมอ

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

8. พ่อแม่ช่วยผ่อนคลายความทุกข์ ความกังวลใจของฉันอยู่เสมอ

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

9. พ่อแม่ไม่เคยแสดงให้เห็นว่าท่านรักฉันมากที่สุด

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

10. พ่อแม่มักเห็นฉันดีกว่าคนอื่นเสมอ

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

11. พ่อแม่จะอธิบายถึงเหตุผลในการที่ลงโทษฉันทุกครั้ง

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

12. พ่อแม่จะลงโทษฉันรุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

13. พ่อแม่สนับสนุนให้ฉันทำสิ่งต่างๆ โดยไม่อธิบายเหตุผล

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

14. เมื่อพ่อแม่อารมณ์เสียท่านมักจะพาลดุด่าหรือลงโทษฉันเสมอ

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

15. พ่อแม่เปิดโอกาสให้ฉันอธิบายก่อนที่จะดุหรือลงโทษฉันเสมอ

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

16. พ่อแม่จะลงโทษฉันตามปริมาณความผิดของฉันเสมอ

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

17. พ่อแม่มักจะเพิกเฉยไม่ชมเชยฉันเมื่อทำความดี

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

18. พ่อแม่ไม่เคยกล่าวขอโทษฉันเมื่อท่านดูว่าฉันโดยเข้าใจผิด

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

19. พ่อแม่ทำให้ฉันไม่กล้าเข้าหน้า เมื่อท่านอารมณ์เสีย

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

20. ก่อนที่พ่อแม่จะให้สิ่งของต่างๆ แก่ฉัน ท่านมักจะบอกฉันว่าท่านให้เพราะฉันทำความดีอะไร

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

21. พ่อแม่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของฉันอย่างใกล้ชิด

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

22. พ่อแม่ปล่อยให้ฉันตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัวของฉัน

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

23. พ่อแม่ไม่ขอให้ฉันออกจากบ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

24. พ่อแม่ให้ฉันเลือกแบบและสีของเสื้อผ้าของตัวเอง

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

25. พ่อแม่ชอบให้ฉันทำตามที่ท่านพอใจเสมอ

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

26. พ่อแม่ปล่อยให้ฉันไปเที่ยวกับเพื่อนๆ โดยที่ท่านไม่ห่วงกังวลเลย

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

27. พ่อแม่ควบคุมดูแลให้ฉันใช้เงินตามที่ท่านเห็นสมควร

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

28. พ่อแม่ต้องการให้ฉันเล่าอย่างละเอียดถึงการไปเที่ยวนอกบ้านทุกครั้ง

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

29. เมื่อฉันไม่ทำตามที่คุณแม่บอก ท่านจะโกรธฉันมาก

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

30. พ่อแม่เชื่อว่าฉันดูแลรักษาตัวเองได้ เมื่ออยู่ไกลสายตาท่าน

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

31. พ่อแม่มักลงโทษฉันด้วยวิธีทำให้ฉันเจ็บปวดตามร่างกายเสมอ

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

32. พ่อแม่มักลงโทษฉันด้วยการดูว่า

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

33. เวลาพ่อแม่ลงโทษฉัน ท่านจะไม่ใช้วิธีลงโทษให้ฉันเจ็บกายเลย

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

34. การว่ากล่าวตักเตือนเด็กเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการทำโทษที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

35. เมื่อฉันทำให้พ่อแม่โมโหท่านมักจะทุบตีฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

36. ฉันเป็นเด็กดี เกินกว่าที่พ่อแม่จะเขียนตีฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

37. การทำหน้าบึ้งและเมินเฉยเป็นสิ่งที่เพียงพอที่จะทำให้ฉันรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่พอใจฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

38. ฉันมักเจ็บตัวเมื่อถูกพ่อแม่ลงโทษ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

39. เมื่อฉันไม่ทำตามที่คุณแม่สั่ง ท่านมักจะใช้วิธีขู่ แต่ไม่ได้ลงโทษฉันจริงๆ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

40. ไม่มีความจำเป็นที่พ่อแม่จะต้องทำให้ฉันเจ็บกายเมื่อลงโทษฉันเพื่อสั่งสอน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

41. พ่อแม่ฝึกให้ฉันอาบน้ำเองเมื่อฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 1 ขวบ 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

42. พ่อแม่ฝึกให้ฉันแปรงฟันเอง เมื่อฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 1 ขวบ 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

43. พ่อแม่ให้ฉันช่วยจัดตั้งหรือเก็บจานชามอาหารเมื่อฉันอายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

44. พ่อแม่สอนให้ฉันรู้จักทำความสะอาดข้าวของเครื่องใช้บางอย่าง เช่น จาน ชาม ช้อน ผ้า เมื่อฉันอายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

45. พ่อแม่สอนให้ฉันช่วยจัดของ หรือเก็บสิ่งที่ฉันทำเลอะเทอะ ตั้งแต่ฉันอายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

46. พ่อแม่เริ่มมอบหน้าที่เล็กๆ น้อยๆ ให้ฉันทำเป็นประจำ ตั้งแต่ฉันอายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

47. พ่อแม่ชักจูงให้ฉันรู้จักออมเงินไว้ เช่น การหยอดกระป๋องออมสิน เมื่อฉันอายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

48. พ่อแม่เริ่มฝึกให้ฉันรู้จักช่วยทำกับข้าวเล็กๆ น้อยๆ เช่น ต้มก๋วยเตี๋ยว คนอาหารบนเตา หรือทอดข้าวต้ม เมื่ออายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

49. พ่อแม่ของฉันขอให้ฉันช่วยปฏิบัติต่อท่าน เช่น รูดซิป หาน้ำให้ดื่ม ตั้งแต่ฉันอายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

50. พ่อแม่ขอให้ฉันช่วยหิ้วของให้ ขณะไปซื้อของด้วยกัน เมื่อฉันอายุ

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1 ขวบ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ไม่ได้ฝึก

แบบวัดฉบับที่ 3

คำแนะนำ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด และให้ขีด (/) ลงบน ☐ จาก จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นคนตื่นตื้นง่าย

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันรู้สึกว่าคุณสนใจอะไรไม่ได้นาน

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เวลาทำงานถ้าใครมาส่งเสียงดังข้างๆ ฉันจะทำต่อไปไม่ได้

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันมีเรื่องกลุ้มใจอยู่เสมอ

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันรู้สึกลำบากใจถ้าจะต้องตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ถ้ามีคนมาขัดใจหรือยั่วเพียงเล็กน้อย ฉันจะโกรธเอาง่ายๆ

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันรู้สึกกังวลใจ กลัวว่าคุณพ่อ คุณแม่ จะไม่รัก

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. เมื่ออาจารย์ถามคำถามในห้องเรียน ถึงจะตอบได้ก็ไม่กล้าตอบ

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

9. ฉันรู้สึกกลัวโดยไม่รู้ว่าจะกลัวอะไรอยู่บ่อยๆ

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

10. ฉันบังคับตนเองไม่ค่อยได้

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

11. ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคนตกใจง่าย

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

12. เวลาดีใจ ฉันรู้สึกดีใจมาก และเวลาเสียใจรู้สึกเสียใจมาก

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

13. ฉันไม่ค่อยกล้าทำความรู้จักกับคนซึ่งไม่เคยรู้จักมาก่อน

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

14. ฉันไม่ชอบพูดเล่นเลย

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

15. บางครั้ง ฉันรู้สึกว่าตัวเองจะทำอะไรผิดอยู่เสมอ

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

16. ฉันรู้สึกหวาดกลัวอยู่เสมอว่า คุณพ่อ คุณแม่ หรือครูจะลงโทษ

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

17. บางครั้งฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่ดีเลย

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

18. เมื่อเข้านอนกลางคืน ฉันมักนอนไม่ค่อยหลับ เพราะคิดอะไรต่างๆ นานา

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

19. บางเวลา ฉันรู้สึกอึดอัดอยากจะทะโกนออกไปดั่งๆ

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

20. ฉันรู้สึกว่าเพื่อนๆ ไม่ใคร่อยากจะเล่นกับฉัน เพราะฉันเล่นผิดกติกาบ่อยๆ

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

แบบวัดฉบับที่ 4

คำแนะนำ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด และให้ขีด (/) ลงบน ☐ ที่มีคำบรรยายจาก จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องไปท่องเที่ยวในที่ต่างๆ บ้างตามโอกาสอันควร

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าคิดว่าเด็กควรจะใช้เวลาศึกษาแต่หนังสือเรียนในโรงเรียน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าชอบเล่าประสบการณ์ชีวิตของตนเองและบุคคลที่ข้าพเจ้ารู้จักให้ผู้อื่นฟังบ่อยๆ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่จะได้พบเห็นการดำเนินชีวิตของบุคคลในครอบครัวที่มีความเป็นอยู่แตกต่างกันออกไป

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. ถ้าข้าพเจ้าทราบว่ามีรายการโทรทัศน์หรือวิทยุที่จัดเผยแพร่ข่าวสารความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะ ข้าพเจ้าจะรับชมหรือฟังรายการนั้นเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้ามักหาเวลานั่งชมรายการโทรทัศน์ กับญาติพี่น้องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการที่น่าสนใจต่าง ๆ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าชมภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ภาคข่าวและสารคดี เพราะจะทำให้หูตากว้างไกล

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าคิดว่าชีวิตในชนบทเป็นชีวิตที่เรียบง่ายไม่น่าสนใจ ข้าพเจ้าจะไม่ได้ความรู้อะไรถ้าไปเที่ยวมาก

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

9. สำหรับข้าพเจ้าการไปเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ และชมสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เป็นสิ่งที่หาโอกาสทำได้ยาก

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าไม่ชอบไปคบหาสมาคมกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

11. บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

12. ข้าพเจ้าจะชมเชยเพื่อนทุกครั้งเมื่อเห็นเพื่อนทำความดี

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

13. ข้าพเจ้าทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่นๆ เพื่อช่วยให้ข้าพเจ้าไม่เอาแต่ใจตนเอง

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเผชิญกับความยากลำบาก เพราะจะทำให้เข้าใจความทุกข์ยากของผู้อื่นได้ดีขึ้น

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

15. การสอนให้เด็กรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้

☐☐☐☐☐☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

16. เมื่อเพื่อนทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น ข้าพเจ้าจะฟังความจากเพื่อนก่อน

☐
☐
☐
☐
☐
☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

17. ข้าพเจ้าจะคุยกับเพื่อนๆ เกี่ยวกับเรื่องราวในหนังสือพิมพ์รายวันเสมอ

☐
☐
☐
☐
☐
☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

18. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมนอกเวลาว่างกับเพื่อนคนอื่นๆ เช่น การเล่นกีฬาเป็นทีม การร่วมเล่นดนตรี เป็นต้น

☐
☐
☐
☐
☐
☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

19. ข้าพเจ้าฟังเหตุผลหรือความต้องการของผู้อื่นก่อนตัดสินใจกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อผู้อื่นเสมอ

☐
☐
☐
☐
☐
☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

20. เด็กจะเรียนรู้ได้เองโดยพ่อแม่ต้องสอนว่าผู้อื่นก็มีความรู้สึกดีใจ เสียใจ ชอบ ไม่ชอบ เช่นเดียวกับตัวเรา

☐
☐
☐
☐
☐
☐

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวศิริอร นพกิจ
วันเดือนปีเกิด	11 เมษายน 2504
สถานที่เกิด	อำเภอ สนามชัยเขต จังหวัด ฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	58/07 ซอยสุขุมวิท 23 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2527	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต่ำ(คหกรรมศาสตร์ทั่วไป) วิทยาเขตโชติเวช
พ.ศ. 2529	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(คหกรรมศาสตร์ทั่วไป) วิทยาเขตโชติเวช
พ.ศ. 2531	ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต(คหกรรมศาสตร์ประดิษฐ์) วิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ